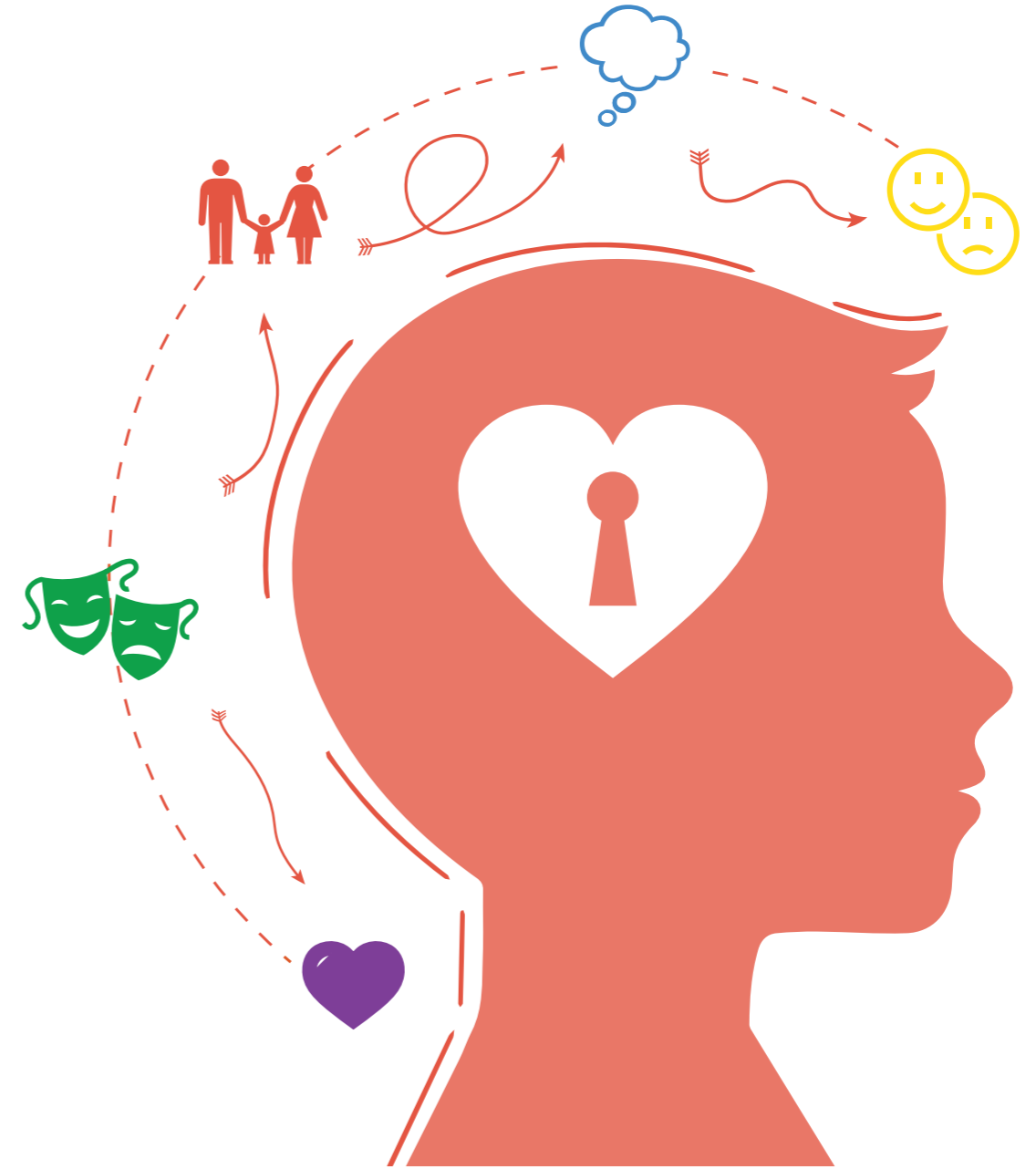

OKUL ÖNCESİ UYARLANMIŞ ETKİNLİKLER SETİ

SOSYAL-DUYGUSAL GELİŞİM ALANI

SOSYAL-DUYGUSAL GELİŞİM ALANI

Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

[www.orgm.meb.gov.tr](http://orgm.meb.gov.tr)

[f](#) Meb Özel Eğitim

[mebozelegitim](#)

[mebozelegitim](#)

[Googleplay](#) Özelim Eğitimdeyim

[App Store](#) Özelim Eğitimdeyim

Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

OKUL ÖNCESİ UYARLANMIŞ ETKİNLİKLER SETİ

Sosyal-Duygusal Gelişim Alanı

Ankara, 2021

Genel Yayın Yönetmeni

Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürü
Mehmet Nezir GÜL

Yayın Koordinatörü

Programlar ve Öğretim Materyalleri Daire Başkanı
Kürşat DULKADİR

Editörler

Dr. Öğretim Üyesi Alparslan KARABULUT
Ozan Can CEYLAN
Salih Serkan ERGÜZEL

Yazarlar

Emine KANDEMİR
Emine GÜRBÜZ
İrem Tuğhan YİĞİTOĞLU
Mevlûde TAŞKINOĞLU
Sevda GEVŞEK

Katkıda Bulunanlar

Melisa KOZ
Yeşim GÜMÜŞTEKİN

Grafik Tasarım

Sabri AKKERMAN
Sude Ajans Reklam Org. Tan. Ltd. Şti.

ISBN NO: 978-975-11-5749-2

Her hakkı saklıdır. Bu yayının tümü ya da bir bölümü T. C. Millî Eğitim Bakanlığından izin almaksızın hiçbir biçimde çoğaltılamaz, basılıp yayınlanamaz.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlahî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerâhamdan İlahî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

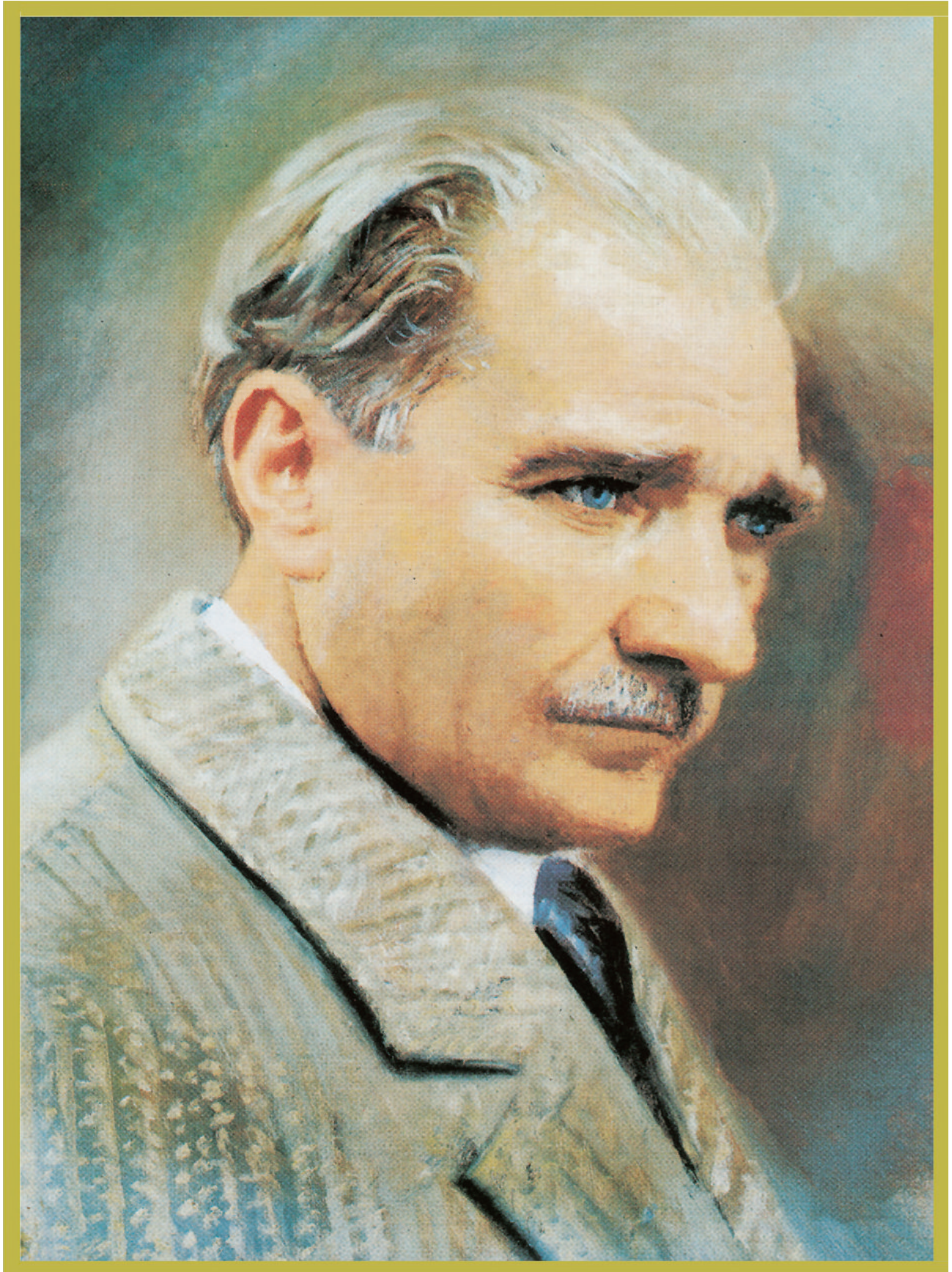
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

Ön Söz

9

Etkinlik Adı	Kazanımlar	Sayfa
Etkinlik 1. Konuşan Çerçeve	1	11
Etkinlik 2. Ailem Kaç Kişi?	2	15
Etkinlik 3. Ya Kaybolursam?	2	18
Etkinlik 4. Hayvan Çiftliği	3	21
Etkinlik 5. Kendi hikâyem, Kendi Şarkım	3, 7, 15	24
Etkinlik 6. Bahçe Duvarı	3, 7, 13	28
Etkinlik 7. Kutumdaki Duygular	4	32
Etkinlik 8. Duygu Kapmaca	4, 5	35
Etkinlik 9. Adaletsiz Bir Yarış	6	38
Etkinlik 10. Açık Büfe Etkinlik	7, 14, 3	41
Etkinlik 11. Taştaki Resim	1, 8, 3	45
Etkinlik 12. Meyve Sepeti	1, 8	49
Etkinlik 13. Kahvaltıda Ne Var?	9, 3, 7	52
Etkinlik 14. Kilim Dokuyoruz	9, 3, 7	56
Etkinlik 15. Sorumluluk Bende	10	60
Etkinlik 16. Atatürk Takvimi	11	63
Etkinlik 17. Atatürk'ün Çiçekleri	11	66
Etkinlik 18. Kendi Kurallarım	3, 12	69
Etkinlik 19. Şeflerin Tatlı Dilli Pastası	3, 12	73
Etkinlik 20. Aslanağzı mı? O da ne?	10, 13	76
Etkinlik 21. İbrahim Çallı	3, 14	80
Etkinlik 22. Ayna Ayna Söyle Bana!	15	84
Etkinlik 23. Tavşanın Hayali	16	88
Etkinlik 24. Köprüyü Geçerken	17	92
Etkinlik 25. Sorunsuz Çiçek	3, 17	96

Eğitimin her alanında olduğu gibi özel eğitim alanında da uluslararası standartları takip eden ve dünya ile yarışan Bakanlığımız, yeni ve nitelikli hizmetler sunabilmek için pek çok çalışma yürütmektedir. Bunlardan biri de özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin hak ettikleri yaşam düzeylerine ulaşabilmelerini ve eğitim imkânlarından en üst düzeyde yararlanabilmelerini sağlamak amacıyla yürütülen özel eğitim materyalleri geliştirme çalışmalarıdır. Materyal geliştirme çalışmalarının esas amacı öğrencilerimize, daha nitelikli öğrenme imkânı sunmak, onları görsel ve yazılı olarak desteklemek ve ilgilerini derse çekerek öğrenmelerini kalıcı hale getirmektir.

Bu amaçla okul öncesi dönemde kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla ve özel eğitim sınıfı/ okulunda eğitim gören öğrencilerimizin sınıflarında uygulanmak üzere eğlenceli, öğretici etkinlik önerileri ve bu etkinliklerin yetersizlik türlerine göre uyarlamalarını kapsayan “Okul Öncesi Uyarlanmış Etkinlikler Seti” hazırlanmıştır.

Okul Öncesi Etkinlikleri Seti’nde öğrencilerimizin sınıfta akranları ile beraber uygulayabileceği etkinlikler bulunmakta olup, etkinliklerin tamamı tüm engel gruplarına göre uyarlanmış- tır. Toplamda 5 ciltten oluşan sette Bilişsel Gelişim, Dil Gelişimi, Sosyal Duygusal Gelişim, Motor Gelişim ve Uyumsal Beceriler alanlarında toplam 160 etkinlik bulunmaktadır. Etkinliklerin yazımında Temel Eğitim Genel Müdürlüğü Okul Öncesi Eğitim Programı’nda yer alan kazanım ve göstergeler esas alınmıştır. Oluşturulan etkinlikler söz konusu programda yer alan tüm kazanımları kapsamaktadır. Etkinliklerin tamamında zihinsel yetersizliği olan, görme yetersizliği olan, işitme yetersizliği olan, bedensel yetersizliği olan, otizm spektrum bozukluğu olan, dil ve konuşma bozukluğu olan, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu bulunan, az gören ve az işiten öğrencilerimize yönelik uyarlamalar yer almaktadır. Hazırlanan bu set, öğretmenlerimize etkinliklerde yapılacak uyarlamalar konusunda rehber olacak ve sınıflarda uygulanacak etkinlikleri çeşitlendirecektir.

Alanında etkinlik uyarlamaları bakımından en kapsamlı çalışma olan “Okul Öncesi Uyarlanmış Etkinlikler Seti” ile hedefimiz yeni, özgün, işlevsel materyaller ile özel eğitim hizmetlerinde öğrencilerin akademik başarılarını destekleyerek okullarımızın kapısını mutluluğa açmaktır.

Bu setin hazırlanması, yayınlanması ve dağıtımında fikir, bilgi ve emeklerini bizimle paylaşan ve setin oluşumunda bize destek veren tüm çalışma arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Mehmet Nezir GÜL
Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri
Genel Müdürü

ETKİNLİK 1

Etkinliğin Adı	: Konuşan Çerçeve
Etkinlik Çeşidi	: Türkçe (Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 1	: Kendisine ait özellikleri tanıtır.
Göstergeleri	: Adını-soyadını söyler.
Materyaller	: 50-70 cm büyüklüğünde, mukavvadan hazırlanmış içi boş, ön kenarlarına öğretmenin ve tüm çocukların vesikalik fotoğraflarının yapıştırılmış olduğu çerçeve, hamur yapıştırıcı, tren şablonu.
Kavramlar/Sözcükler	: Ad, soyad, merhaba, memnun oldum.

Öğrenme Süreci

- Çocuklar yarım daire düzeninde oturur. Çocuklara daha önceden hazırlanan çerçeve gösterilerek bir tanışma etkinliği gerçekleştirecekleri söylenir.
- Ardından çocuklara etkinliği gerçekleştirebilmek için çerçevenin içerisine sırasıyla geçmeleri, "Merhaba." diyerek kendilerini tanıtmaları, sonra da çerçevedeki kendilerine ait fotoğrafı alıp duvarda asılı duran tren vagonuna yapıştırmaları ve yerlerine oturmaları gerektiği açıklanır.
- Diğer çocuklara kendini tanıtan arkadaşlarına "Memnun oldum." demeleri gerektiği söylenir.
- Öğretmen, etkinliğin tüm aşamalarını açıkladıktan sonra etkinliğe baştan sona model olur. Ardından öğretmen, en başta oturan çocuğun yanına giderek 'çak' hareketi yapar ve etkinlik sırasını çocuğa verir. Öğretmen, çocuklardan etkinliklerini tamamlayan arkadaşına 'çak' hareketini yapmalarını ister. Sırası gelen çocuk etkinliği devam ettirir.

- Tüm çocuklar kendini tanıtip fotoğraflarını trene yapıştırıncaya kadar süreç aynı şekilde devam eder.

Değerlendirme

- Bu etkinlikte neler yaptık?
- İnsanlarla karşılaştığımızda ilk hangi kelimeyi söyleriz?
- Yeni arkadaşlarla tanışınca kendinizi nasıl hissettiniz?
- Adımız olmasaydı bize nasıl seslenirlerdi?
- Hangi arkadaşlarının adını hatırlıyorsun?
- Konuşan çerçevede başka neler söylemek isterdin?
- Sence bu tren nereye gidiyor?

Aile Katılımı

Evde ailenin çocuğuyla öğretmeni ve arkadaşlarının adları hakkında sohbet etmesi istenir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre, etkinlik sürecinde ve değerlendirme aşamasında kullanılan ifadeler sadeleştirilerek ya da değiştirilerek sunulabilir. Çocuğun etkinlik boyunca akranlarını model alması desteklenmelidir. İhtiyaç duyulduğunda çocuğa ifade edici dil becerilerini desteklemeye yönelik ipuçları verilebilir. Etkinlik içerisindeki geçişlerde çocuğa gereksinim duyduğu yerlerde yönlendirici ipuçları ("Adını-soyadını söyledin, şimdi ne yapman gerekiyor? Fotoğrafını çerçeveden aldın, şimdi ne yapman gerekiyor?" gibi) sunulabilir. Çocuğun etkinliği takip etmesi için belli aralıklarla sıranın ona geleceği hatırlatılabilir. Çocuğun etkinliğe olan ilgisini arttırmak için ilgi çekici ifadelerle dikkatinin etkinliğe yönlendirilmesi sağlanmalıdır. Çocuğun uygun davranışları (izleme, dinleme, sırasını bekleme gibi) yanına gidilerek, göz teması kurularak pekiştirilmelidir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizliği olan çocuklar için önerilen uyarlamalardan bu alanda da faydalanılabilir. Bunlara ek olarak çocuğun arkadaşlarıyla ve öğretmeniyle olabildiğince göz teması kurmasına dikkat edilmelidir. Özellikle söz konusu tanışma etkinliğinde arkadaşlarının yüzlerine bakarak göz teması kurması, "Merhaba!" diyerek kendini tanıtmaya başlaması desteklenmelidir. Bunun için gerekli yönergeler açık ve net şekilde verilmelidir ("Arkadaşlarına bak ve adını söyle" vb.). Çocuğun merhaba deme, adını-soyadını söyleme vb. davranışları, davranış betimlenerek uygun ifadeler ile pekiştirilmelidir. Örneğin "Aferin, arkadaşına çok güzel selam verdin. Kendini çok güzel tanıttın." vb. şeklinde ifadeler ile bu davranışlar pekiştirilebilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çalışma öncesinde etkinlikte kullanılacak materyaller ve etkinlik alanları (kendini tanıtma ve tren alanı) çocuğa incelenmeli ve detaylı olarak betimlenmelidir. Çocuğa inceleme aşamasında ihtiyaç duyduğu kadar zaman verilmelidir. Çocuğun etkinlikteki geçişleri ve etkinlikte o an neyin yapıldığını anlamlandırması için diğer arkadaşlarının davranışları zaman zaman sesli olarak betimlenebilir ("Fotoğrafını çerçeveden aldı. Fotoğrafını trene yapıştırdı."

vb.). Çocuğun kendi fotoğrafını çerçeve üzerinden alırken ayırt edebilmesi için fotoğrafının üzerine farklı bir malzeme yapıştırılarak (eva parçası gibi) ayırt edilebilir hâle getirilmelidir. Çerçeve incelenirken çocuğa bu detay ifade edilir. Öğretmen, çocuğun etkinlik sırasında güvenli şekilde bağımsız hareket edebilmesi için gerekli tedbirleri almalıdır (Etkinliğin gerçekleştiği yerde yürümeyi engelleyici veya tehlike oluşturabilecek eşyaların olmamasına dikkat edilmesi gibi). Çocuğun trende fotoğrafını yapıştıracığı yerin sınırları ip ile belirlenmelidir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Çalışma öncesinde etkinlikte kullanılacak materyaller ve etkinlik alanı çocuğa incelenmeli, inceleme için yeterli zaman çocuğa verilmelidir. Çocuğun tüm arkadaşlarının yüzünü rahat görebileceği ve görme becerilerinden en aktif yararlanabileceği yere oturması sağlanmalıdır. Çocuğun kendi fotoğrafını çerçeve üzerinde ayırt edebilmesi için, fotoğraf çerçevede kalabalık olmayan bir yere yapıştırılabilir. Çerçeve kontrast renklerden hazırlanabilir. Tren ile yapıştırıldığı zemin (duvar, pano gibi) arasında renk zıtlığı yaratılmasına dikkat edilebilir. Sınıf ortamının aydınlığı az gören çocuk dikkate alınarak kontrol edilmelidir. Öğrencinin loş ortamlarda görmesini işlevsel kullanamadığı veya çok aydınlık /parlak ışıktan rahatsız olabileceği gibi durumlara göre düzenlemeler yapılabilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce işitme cihazının açık ve çalışır durumda olması için gerekli kontroller öğretmen tarafından yapılmalıdır. Çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Yönergelerin çocuğun göz hizasından, uygun mesafeden ve uygun bir ses tonu ile ifade edilmesine dikkat edilmelidir. Çocuğun etkinliği, etkinlikteki geçişleri anlamlandırması açısından diğer arkadaşlarını gözlemlemesine fırsat verilebilir. İhtiyaç duyulduğunda çocuğa sözel ifadeleri desteklemek için işaret ipucu (treni gösterme vb.) sunulabilir. Çocuğun dinleme becerilerini aktif kullanabilmesi için zaman zaman konuşan arkadaşının adı sorularak dikkati çekilebilir. İlk birkaç çocuğun kendini tanıtma aşamasında "Memnun olduk." ifadesi, öğretmen tarafından "Dinle! Memnun olduk. Haydi hep birlikte söyleyelim!" yönergelerinin verilmesinin ardından sınıfça söylenebilir. Çocuğun "Merhaba." ve "Memnun oldum." ifadeleri için sözel ifadelerin yanında jestlerden, mimiklerden de yararlanmasına fırsat verilebilir.

Çocuk ifade edici dil becerilerine yönelik cesaretlendirilmelidir. İhtiyaç hâlinde çocuğun sözel ifadeleri düzeltilerek, çocuğa ifadenin doğrusu model olunmalıdır (Çocuk "Ali" yerine "Al" diyorsa "Evet, Ali. Memnun olduk." şeklinde model olunabilir.). Çocuk kendini tanıtırken sözel ifadeleri kullanmakta güçlük yaşadığında çocuğun adını ve soyadını öğretmen söyleyebilir. Çocuğun iletişime yönelik ifadeleri (ses çıkarması, söylenenleri tekrar etmeye çalışması) pekiştirilmelidir. Değerlendirmede yer alan sorular çocuğa sadeleştirilerek, farklılaştırılarak ve herkesçe kullanılabilen doğal işaretlerle desteklenerek sunulabilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce işitme cihazının açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilmeli, gerekli kontroller öğretmen tarafından yapılmalıdır. Çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği, konuşma seslerini daha rahat duyabileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Çocuğa yönergeler sunulurken ve çocuk konuşurken sınıfın sessiz olması sağlanmalı, gürültü seslerinin oluşmamasına dikkat edilmelidir. Çocuk ile göz teması kurulmasına özen gösterilmelidir. Yönerge ifadeleri gerek görüldüğünde sadeleştirilebilir ve yinelenabilir. İhtiyaç duyulduğunda çocuğa sözel ifadeleri desteklemek için işaret ipucu (treni gösterme gibi) sunulabilir ve doğal işaretler, jest, mimik vb. ile sözel ifadeler desteklenebilir. Çocuk kendini tanıtırken yeteri kadar fırsat ve zaman tanınarak sözel iletişim için cesaretlendirilmelidir. Gerek duyulduğunda dil ve konuşma bozukluğu olan çocuklar için yapılan uyarlamalardan da faydalanılabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun kendini ifade edebilmesi için fırsat ve yeterli zaman verilmelidir. İfade edici dil becerileri düzeyine göre tepki vermesi için desteklenmelidir. Çocuğun ifadeleri kabul edilip pekiştirilerek ifadenin tam hâli öğretmen tarafından model olunmalıdır (Örneğin, çocuk "merhaba" yerine "meyaba" diyorsa öğretmenin

"Evet, merhaba!" demesi vb.). Değerlendirme aşamasında çocuğun ifade edici dil becerileri düzeyine göre kendini sesler ya da hecelerle, tek kelime, iki kelime ya da daha çok kelimelik cümlelerle ve bunların yanı sıra gerektiğinde jestler, mimikler ve beden hareketleriyle de ifade etmesine olanak verilmelidir. Çocuk konuşması bitene kadar beklenmelidir. Çocuğun kendini ifade etme ve iletişim çabaları pekiştirilerek sözlü iletişim için cesaretlendirilmelidir. Çocuğun söyleyebildiği kelime sayısına göre dil genişletme çalışması yapılmalıdır. Örneğin yalnızca adını söyleyen çocuğa adı ve soyadı birlikte söyleme model olunabilir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik sırasında yönergeler gerektiğinde sadeleştirilerek sunulmalı ve aşama aşama yinelenmelidir. Etkinlik sürecinde çocuğun dikkatinin dağılması durumunda dikkat çekici ses tonlamaları, jestler, mimikler ve sözel ifadeler kullanılarak etkinliğe olan ilgisi artırılabilir. Çocuğun uygun davranışları (etkinlikle ilgilenme, sırasını bekleme vb.) yanına gidilerek, göz teması kurularak pekiştirilmelidir. Örneğin "Çerçeve-deki resimler harika görünüyor. Arkadaşlarını çok güzel dinliyorsun. Birazdan sen de adını söyleyip resmini çerçeveden alacak ve trene yapıştırıracaksın. Tren nereye gidecek acaba?" vb. ifadeler kullanılabilir. Trene tüm fotoğraflar yerleştirilip etkinlik sonlandırıldığında, çocukların trendeki sırayla arka arkaya dizilerek dans edebilecekleri söylenebilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk yardımcı aletler (tekerlekli sandalye, yürüteç vb.) kullanıyorsa öğretmen çocuğun etkinlik içerisinde de bu aletleri kullanmasına fırsat vermeli ve çocuğun etkinliğe bağımsız katılımı en yüksek düzeyde sağlanmalıdır. Gerekli yerlerde çocuğa ihtiyaç duyduğu kadar fiziksel yardım sunulmalıdır (Çocuk çerçeveyi tutmakta güçlük çekiyorsa öğretmen destekleyebilir.).

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 2

Etkinliğin Adı	: Ailem Kaç Kişi?
Etkinlik Çeşidi	: Türkçe - Sanat - Matematik Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

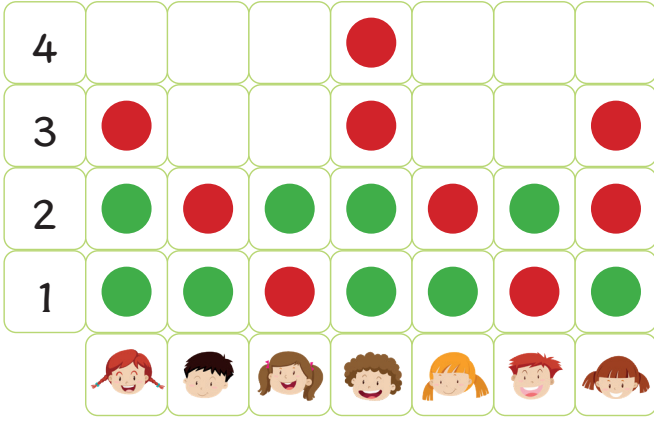
Kazanım 2	: Ailesiyle ilgili özellikleri tanıtır.
Göstergeleri	: Anne ve babasının adını, soyadını, mesleğini vb. söyler. Anne ve babasının saç rengi, boyu, göz rengi gibi fiziksel özelliklerini söyler. Teyze ve amca gibi yakın akrabalarının isimlerini söyler.
Materyaller	: Çerçevelenmiş fotoğraflar, ev resmi, boyalar, grafik, ip.
Kavramlar/Sözcükler	: Aile, grafik, amca, teyze, hala, dayı.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen elinde iki fotoğraf çerçevesi ile sınıfa girer. Çerçevelerden birinde öğretmenin anne ve babasının fotoğrafı; diğerinde ise amca, hala, teyze, dayı vb. akrabalarının yer aldığı kalabalık bir aile fotoğrafı vardır. Çerçeveler, üzerindeki fotoğraflar görünmeyecek şekilde çocuklara gösterilir. Çerçevenin içinde kimlerin fotoğraflarının olabileceği çocuklara sorulur. Öğretmen, çocukların tahminlerinin ardından çerçevedeki fotoğrafları gösterir ve çocukların yakından incelemeleri için fırsat verir.
- Öğretmen fotoğraftakilerin ailesi oluşunu söyler ve fotoğraftaki kişilerin isimlerini, hangi yakını olduklarını, mesleklerini, fiziksel özelliklerini çocuklara tanıtır.
 - Sizin ailenizde kimler var?
 - Amcan, dayın, halan, teyzen var mı? İsimleri neler?
 - Amca, hala, dayı, teyze kime denir?
- Öğretmen, öğrencilere daha önceden hazırla-

mış olduğu ev şablonunu verir. Bu şablonun yaşadıkları ev olduğunu, diledikleri gibi boyayıp renklendirebileceklerini söyler. Evi bitirenlere boş kâğıt verir ve çocuklara aynı evde yaşadıkları kişileri bu kâğıtlara resmetmelerini söyler.

- Çizilen resimler kenarlarından kesilir. Evin alt kısmı delgeçle delinerek ip aracılığıyla resimler ev ile bir araya getirilir. Öğretmen çizilen resimlerdeki aile bireylerinin isimlerini, mesleklerini, fiziksel özelliklerini çocuklara sorar ve etkinliklerin üzerine not eder.
- Öğretmen, çocukların fotoğraflarının olduğu bir fon kartonuna "Ailem kaç kişi?" adlı bir grafik ve öğrencilerin grafiği tamamlamaları için kırmızı-mavi daireler oluşturur (Kırmızı daireler evdeki kız olan kişileri, mavi daireler ise evdeki erkek olan kişileri temsil eder.). Öğretmen çocuklara grafiğin ne işe yaradığı ve hangi alanlarda kullanıldığı ile ilgili bilgi verir.
- Ardından her bir çocuk kendi fotoğrafının bulunduğu grafikteki alana, ailede bulunan kişi sayısına ve cinsiyetine uygun olacak şekilde daireleri yerleştirir.

- Her çocuk grafiği doldurduktan sonra;
 - ...'nin ailesinde kaç kişi var?
 - ...'nin ailesinde kaç erkek var?
 - ...'nın ailesinde kaç kız var? vb. sorular yöneltilir. Tüm çocukların grafikteki kendine ait bilgileri sayıp ifade etmesine fırsat verilir.

Değerlendirme

- Küçük bir ailede mi yoksa büyük bir ailede mi yaşamak istersin?
- Aile deyince aklına ne geliyor?
- Ailende en çok kiminle vakit geçirmekten hoşlanırsın?
- Evinizde başka kimler yaşasın isterdin? Neden?

Aile Katılımı

- Öğretmen gün içerisinde çocuklarla yapılan etkinlikler hakkında velilere bilgi verir. Evde aile albümündeki fotoğraflar çocuklarla incelenir. Fotoğraftaki kişilerin kim olduğu ile ilgili sohbet edilir.
- Ailelerden, çocukların uzaktaki aile büyükleri ile telefonla konuşmalarının sağlanması istenir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performans düzeyine (bilişsel becerileri, alıcı dil ve ifade edici dil becerileri vb.) göre etkinlik sürecindeki yönergeler basit, anlaşılır bir şekilde sunulmalı, gerektiğinde tekrarlanmalıdır. Öğretmen, çocuğa ihtiyaç duyduğu aşamalarda gerektiği kadar ipucu sunmalıdır (Örneğin grafiğe daireleri yapıştırdıktan sonra saymakta zorlanan çocuğa model olup daha sonra çocukla birlikte tekrar sayabilir.). Çocuk aile üyelerini tanıtırken yalnızca onların isimlerini söyleyebiliyorsa, yönlendirici ifadeler kullanılarak, aile üyelerinin fiziksel özellikleri ve meslekleri vb. hakkında da çocuktan dönüt alınmaya çalışılabilir. Değerlendirme ifadelerinde yer alan sorular gerektiğinde sadeleştirilerek ya da farklılaştırılarak sunulmalıdır. Aileden resim istenirken resmin arkasına aile üyelerinin adı yazılabilir. Bu sayede öğretmen, çocuğa zorlandığı durumlarda ipucu verebilir. Böylelikle çocuk ailesini tanıtırken (fiziksel özelliklerini söyleme, evde kaç kişinin yaşadığını söyleme gibi) yardım alabilir. Çocuğun uygun davranışları (izleme, dinleme, sırasını bekleme, boyama ve kesme gibi) yanına gidilerek, göz teması kurularak pekiştirilmelidir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizliği olan çocuklar için önerilen uyarlamalar ile benzer uyarlamalar gerek görüldüğünde bu alanda da yapılabilir. Bunlara ek olarak, çocuğun etkinlik boyunca öğretmeni ve akranlarıyla göz teması kurması ve etkileşim içinde olması için fırsatlar yaratılabilir. Örneğin öğretmen süreç içinde belli aralıklarla çocuğun yanına giderek "Arkadaşının annesinin adını birlikte soralım mı? Arkadaşının evinde kaç kişi yaşıyormuş soralım, biz de ona söyleyelim." vb. yönlendirmelerle çocuğun arkadaşlarıyla karşılıklı iletişimi sürdürmesini, sohbet başlatmasını ve başlatılan bir sohbete katılmasını destekleyebilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından sınıfa getirilen çerçeveler çocuğa incelenmelidir. Çerçeve üzerindeki resim sözel olarak betimlenmelidir (Resimdeki insanların kim olduğu, fiziksel özellikleri, nasıl poz verdikleri, resimdeki yer aldıkları sıra vb.). Boyanması istenen ev resimlerinin etrafı ip, silikon vb. bir materyalle çevrilerek sınırları belirgin hale getirilmelidir. Sınırın içini boyama aşamasında çocuk renk seçimi yaparken öğretmen ihtiyaç hâlinde yardımcı olabilir. Çocuk aile bireylerinin resmini çizerken öğretmen destek olmalıdır (Çocuk çizmek istediği

aile bireylerinin fiziksel özelliklerini tarif edebilir veya annemi çiz, babamı çiz, kardeşimi çiz diyebilir.). Basit şekilde çizilen aile bireyi resimlerini kesmek için öğretmen resimlerin ana hatlarını ip ile belirgin hale getirmeli ve kesme aşamasında çocuğa ihtiyaç duyduğu kadar fiziksel destek sunmalıdır. İnsan çizimlerini ipe ev resmine bağlama aşamasında (ipi delik kâğıttan geçirme ve bağlama) ipin ucu bantla sarılarak delikten daha kolay geçer hale getirilebilir. Çocuğun grafikteki resminin üzerine bir etiket yapıştırılarak (dokunarak ayırt edilebileceği şekilde) resmin ona ait olduğu çocuğa söylenmelidir. Grafik çizgilerinin üzerine ip yapıştırılarak sınırlar belirgin hâle getirilmelidir. Grafiğe yapıştırılacak olan kırmızı ve mavi dairelerin iki farklı malzemeden yapılmasına dikkat edilmelidir. Örneğin kızları temsil eden kırmızı daireler evadan yapılırken, erkekleri temsil eden mavi daireler keçeden yapılabilir. Çocuğa farklı dokulardaki bu iki daire inceletilerek gerekli açıklama yapılmalıdır. Böylece çocuk dokunarak uygun olanı bulup grafiğe kendisi ekleyebilir. Diğer çocukların dairelerinde de aynı uyarlamaların yapılması, çocuğun diğer arkadaşlarının ailelerinde bulunan ve kız ve erkekleri sayabilmesine de olanak tanıyacaktır.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Etkinlik boyunca çocuğun görme becerilerini en aktif kullanacağı yere oturması sağlanmalıdır. Ortamın ışık düzeyi çocuğun görme becerisini destekleyecek şekilde ayarlanmalıdır. Çocuğun çerçeveleri, çerçevedeki resimleri ve grafiği incelemesi için yeteri kadar zaman ve fırsat tanınmalıdır. İçi boyanacak ev resminin çizgileri, üzerinden kalın siyah bir kalemle çizilerek belirgin hâle getirilebilir. Çocuğa resmi çizdikten sonra kesmesinde kolaylık sağlaması için, çocuğun evdeki bireyleri kalın bir keçeli kalem kullanarak çizmesi sağlanabilir. Kesme aşamasında çocuğa ihtiyaç duyduğu kadar fiziksel destek sunulmalıdır. İnsan çizimlerini ipe ev resmine bağlama aşamasında (ipi delik kâğıttan geçirme ve bağlama) ipin ucu bantla sarılarak delikten daha kolay geçer hâle getirilebilir. Çocuğun görme becerilerine göre grafiğin büyüklüğü ayarlanmalı, satırlar ile sütunların ayrımının olabildiğince net ve aralıkların büyük olmasına dikkat edilmelidir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının açık ve çalışır durumda olması için gerekli kontroller öğretmen tarafından yapılmalıdır. Çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği,

işitme becerilerinden en iyi derecede faydalanabileceği, uygun mesafede dinleyebileceği şekilde etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Etkinliğin birlikte yaşadığı aile üyelerinin resmini çizme aşamasında, gerekli görüldüğünde öğretmen sözel yönergelerinin anlaşılabilirliğini desteklemek için kendi aile üyelerinin olduğu fotoğrafı çocuğa göstererek ve bu fotoğraf üzerinden bir örnek yaparak çocuğa model olabilir. Verileri grafiğe işleme aşamasından önce, çocuğun çizdiği aile üyeleri üzerinden kırmızı ve mavi daireler ile eşleştirme yapılabilir. Böylece ortak grafik etkinliği öncesinde çocuk ne yapılacağına ilişkin bilgi sahibi olabilir. Öğretmen gerekli durumlarda kullandığı sözel ifadelerine ek olarak; etkinlikte ve değerlendirmede yer alan ifadeleri herkesçe kullanılabilen ve anlaşılabilen doğal işaretlerle (yapacağı eylemi belirten kesme, boyama, bağlama vb. işaretler) ve görsellerle (anneyi temsil eden resim, babayı temsil eden resim vb.) desteklemelidir. Değerlendirmede yer alan soru ifadeleri çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek, farklılaştırılarak sunulabilir. Hem etkinlik hem değerlendirme sürecinde yer alan soru ifadelerini desteklemek ve çocuğun cevap vermesini kolaylaştırmak için görsellerden de yararlanılabilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilmelidir. Bunun için gerekli kontroller öğretmen tarafından yapılmalıdır. Çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Etkinlik sürecindeki sorular ve yönergeler gerek görüldüğünde yinelenmelidir. Sınıfta gürültü seslerinin oluşmamasına, sırayla konuşulmasına dikkat edilmelidir. Değerlendirmede yer alan soru ifadeleri çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek, farklılaştırılarak sunulabilir. Çocuğun kullandığı ifadeler pekiştirilerek dil genişletme çalışması yapılabilir ("Saç" kelimesini söyleyen çocuğa "Sarı saç" denilerek; "anne" ve "uzun" kelimelerini söyleyebilen bir çocuğa "Annem uzun boylu." cümlesi söylenerek ifadeleri genişletilebilir.). "Dinle! Arkadaşın ne söyledi?" vb. ifadelerle çocuk dinleme ve kendini ifade etme becerileri konusunda desteklenebilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğa kendini ifade edebilmesi için fırsat ve zaman verilmelidir. Çocuğun ifade edici dil becerileri düzeyine göre soruların sadeleştirilerek ya da değişik-

tilerle sunulmasına dikkat edilmelidir. İfade edici dil becerileri düzeyine göre çocuk tepki vermesi için desteklenmelidir. Çocuk tepkisiz kaldığında öğrenme ve değerlendirme sürecindeki soru ifadeleri yinelenmelidir. Etkinlik süresince yer alan ifadeleri desteklemek ve çocuktan dönüt almayı kolaylaştırmak için etkinlikten bir gün önce çocuğun aile resmi istenebilir. Böylelikle çocuk kendini ifade etmekte güçlük yaşadığında sözel ifadelerinin yanında fotoğraftan da destek alabilir (Aile üyelerini göstererek tanıtmak, fiziksel özelliklerini tanıtmak, evde yaşayanları fotoğraf üzerinden sayarak gösterme vb.). Ayrıca etkinlik sürecinde ve değerlendirme aşamasında görsellerden yararlanılabilir. Örneğin çocuk aile üyelerinin mesleklerini söylemekte güçlük yaşadığında mesleklerin yer aldığı görseller arasından seçim yapabilir. Çocuğun konuşma yetersizliğinden etkilenme düzeyine göre etkinliklere tek kelimelik, iki kelimelik ya da daha fazla kelimelik ifadelerle ve gerekirse jest-mimik taklitleriyle katılmasına olanak sunulabilir. Çocuğun kullandığı ifadeler pekiştirilerek dil genişletme çalışması yapılmalıdır ("Saç" kelimesini söyleyen çocuğa "Sarı saç" denilerek; "anne" ve "uzun" kelimelerini söyleyebilen bir çocuğa "Annem uzun boylu." cümlesi söylenerek ifadeleri genişletilebilir.). Çocuğun kendini ifade etme ve iletişim çabaları pekiştirilmeli, çocuk konuşma becerilerine yönelik cesaretlendirilmelidir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlikte soru ifadeleri ve yönergeler çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek verilmeli,

gerek görüldüğünde aşama aşama ("Evi boyama işimiz bitti, şimdi sıra kesmede." vb.) yinelenmelidir. Etkinlik sürecinde çocuğun dikkatinin dağılması durumunda ilgi çekici ses tonlamaları, jestler, mimikler ve merak uyandıran sözel ifadeler kullanılarak etkinliğe olan ilgisi artırılabilir ("Aaa görüyor musun? Arkadaşının ne kadar kalabalık bir ailesi var! Arkadaşın kardeşini çok uzun boylu çizmiş. Senin kardeşin de bu kadar uzun boylu mu?" vb.). Aile bireylerini tanıtmak, grafiğe daire yerleştirme gibi aşamalar için sıranın ona geleceği belli aralıklarla hatırlatılmalıdır. Çocuğun uygun davranışları (etkinlikle ilgilenme, arkadaşlarını dinleme, sırasını bekleme vb.) yanına gidilerek, göz teması kurularak pekiştirilmelidir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğa bedensel yetersizlikten etkilenme düzeyine göre etkinlik boyunca ihtiyaç duyduğu kadar fiziksel destek sunulmalıdır. Çocuk ellerini kullanmakta güçlük çekiyorsa boyama yaparken daha kalın bir kalem ya da kalem tutma aparatı kullanılabilir. Makas kullanımında çocuk ihtiyaç duyuyorsa fiziksel yardım sunularak desteklenmelidir. Çocuğun kâğıdı tutması ve keserken bükülmemesi için resimler A4 yerine daha kalın bir fon kartonuna yaptırılabilir. Kesilen insan çizimlerinin delikten ip geçirip eve bağlanma aşamasında, ipin ucunu bantla sarıp sert hale getirilerek ipin delikten geçmesi kolaylaştırılabilir. Kâğıda açılan delik diğer çocuklarınkinden biraz daha büyük olabilir ve daha kalın bir ip kullanılabilir. Grafiğe daire yapıştırma aşamasında da çocuğa ihtiyacı kadar fiziksel yardım sunulmalıdır.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 3

Etkinliğin Adı	: Ya Kaybolursam?
Etkinlik Çeşidi	: Türkçe-Sanat Bütünleştirilmiş Grup Etkinliği
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 2	: Ailesiyle ilgili özellikleri tanıtır.
Göstergeleri	: Telefon numarasını söyler. Evinin adresini söyler.
Materyaller	: Anahtar, laminasyon, sulu boya, kâğıt.
Kavramlar/Sözcükler	: Adres, telefon.

Öğrenme Süreci

- Velilere çocuklara adreslerini ve telefon numaralarını birkaç gün önceden öğretmeleri söylenir.
- Öğretmen daha önceden sınıfın çeşitli yerlerine çocuk sayısı kadar fon kartonundan yapılmış anahtar saklar. Çocuklara bugün kendini biraz üzgün hissettiğini ve etkinlik için kullanacakları anahtarları kaybettiğini, eğer birlikte anahtarları ararlarsa belki bulabileceklerini söyler. Hep birlikte anahtarlar sınıf içerisinde aranır. Her bir çocuğun bir tane anahtar bulması yeterli olacaktır. Kendi anahtarını bulan çocuklar arkadaşlarına yardımcı olabilirler.
- Tüm anahtarlar bulunduktan sonra çocuklara;
 - Bulduğumuz anahtarlar sizce nereye aittir?
 - Anahtarla nerelerin kapıları açılır?
 - Evinizde anahtar nerelerde kullanılıyor? gibi sorular sorulur.
- Çocukların cevapları dinlendikten sonra çocuklara "Her evin anahtarı farklıdır. Aynı şekilde evlerin adresleri ve telefon numaraları da farklıdır." denir.
- Çocuklara, kendi ev adreslerini ve telefon numaralarını bilmelerinin öneminden ve yanlarında bu bilgilerin bulunmasının gerekliliğinden bahsedilir. Kalabalık ortamlarda bulunduğumuzda güvenliğimiz için neler yapmamız gerektiği, temel güvenlik kuralları gibi konularla ilgili çocuklara bilgi verilir.

- Çocukların ev adreslerini ve telefon numaralarını söylemelerine fırsat verilir.
- Öğretmen anahtarları kaybetmemek için anahtarlık kullanabileceğini ve çocukların her birinin el izinin olduğu anahtarlıklar yapılacağını söyler.
- Hep beraber masalara geçilir. Çocukların ellerini sulu boya ile dilediği renklerde boyayıp boş bir kâğıda ellerinin baskısını yapmaları sağlanır.
- Kuruduktan sonra yapılan baskının arkasına çocukların ev adresleri ve telefon numaraları öğretmen tarafından yazılır.
- Laminasyondan geçirilip anahtarlık uçları ile birleştirilir. Ardından anahtarlar öğretmen tarafından anahtarlığa takılır.
- Çocuklara hazırladıkları anahtarlıkları bundan sonra yanlarında taşımaları söylenir.

Değerlendirme

- Yaptığınız anahtarlıklar ne işinize yarar?
- Kaybolduğunda kimden yardım istersin?
- Kalabalık bir ortamda ailenle birlikte gezerken onları kaybedersen ne hissedersin?
- Ev adresimizi ve telefon numaramızı bilmemiz neden gereklidir?

Aile Katılımı

- Ailelere çocuklarla yapılan çalışma ile ilgili bilgi verilip ev adresi, telefon numaraları gibi bilgileri çocuklarla tekrar etmeleri istenir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre etkinlik sürecindeki yönergeler basit, anlaşılır bir şekilde ve çocuk ile göz teması kurularak sunulmalıdır. Çocuğun anahtarını bulabilmesi için ihtiyaç duyulduğunda çocuğa yönlendirici ipuçları verilebilir ("Anahtarına yaklaştın. Kitapların arkasına bakmaya ne dersin?" gibi.). Çocuğun performans düzeyine göre (alıcı dil, ifade edici dil, bilişsel beceriler) ev adresini ve telefon numaralarını söylemesi sağlanmalıdır. Örneğin çocuktan yalnızca annesinin telefon numarasını ya da yalnızca babasının telefon numarasını söylemesi istenebilir. Ev adresini ifade ederken de adresin belli bölümleri (mahalle, sokak, apartman ismi) söyletilebilir. İhtiyaç hâlinde ev adresini ve telefon numarasını söylerken çocuğa hatırlatma yapılabilir. Çocuk elini boyarken gerek duyulduğunda ihtiyacı kadar ipucu verilmelidir. Çocuğun etkinlik sürecindeki uygun davranışları (dinleme, boyama gibi) belli aralıklarla çocuğun yanına gidilerek, göz teması kurularak pekiştirilmelidir. Çocuğun dikkatinin dağılması durumunda ilgi çekici ifadelerle dikkatinin etkinliğe yönlendirilmesi sağlanmalıdır. Değerlendirme sürecindeki soru ifadeleri de çocuğun performans düzeyine göre sadeleştirilerek ya da farklılaştırılarak sunulmalıdır. Gerek görüldüğünde soru ifadelerini ve çocuğun cevaplarını desteklemek için görsellerden (örnek olay kartları, duygu durumu kartları vb.) yararlanılabilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizliği olan çocuklar için önerilen uyarlamalar ile benzer uyarlamalar yapılabilir. Ek olarak eğer çocuğun elinin boyanmasına yönelik bir hassasiyeti varsa, bu durumda çocuğun eli kâğıda çizilip, çocuğun kâğıda çizilmiş elini sulu boya ile boyaması sağlanmalıdır. Çocuğun etkinlik boyunca öğretmeni ve akranlarıyla göz teması kurarak etkileşim içinde olması için fırsatlar yaratılabilir. Öğretmen, çocukta boyadığı elini bir arkadaşına göstermesini isteyebilir. Diğer arkadaşlarından da çocuğa boyadıkları ellerini göstermeleri istenebilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çalışma öncesinde çocuğa etkinlikte kullanılacak materyaller (anahtar, sulu boya vb.) ve bulması istenen anahtarın bir örneği incelenmeli ve bunlar sözlü olarak betimlenmelidir. Etkinlik sırasında çocuğun saklı

anahtarı bulabilmesi için çocuğa yönlendirici ipuçları ("Kitaplığın ikinci rafını inceleyebilirsin" gibi) verilebilir. Çocuğa anahtarını ararken ihtiyaç duyduğu kadar zaman verilmelidir. Çocuk elini boyarken ve el baskısını yaparken ihtiyacı kadar ipucu (sözel ipucu, fiziksel ipucu) sunulabilir. Boyama çalışması sırasında çocuğa kalın uçlu fırça verilebilir. Çocuğun dar alandan boyayı alması güç olarsa daha geniş bir kaptan boya alması sağlanabilir (Geniş bir kaptan parmak boyası alma gibi.). Çocuğa arkadaşlarının yaptığı anahtarlıkların bitmiş hâli incelenebilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Ortamin ışık düzeyi (parlak ışık, loş ışık gibi) çocuğun görme becerisini destekleyecek şekilde ayarlanmalıdır. Çocuğun görme becerilerini en işlevsel kullanacağı yere oturması sağlanmalıdır. Çalışma öncesinde etkinlikte kullanılacak materyaller incelenmelidir. Çocuğa saklı anahtarı bulabilmesi için ihtiyaç duyduğu kadar zaman verilmelidir. Elini boyarken, el baskısını yaparken ihtiyacı kadar ipucu (sözel ipucu, fiziksel ipucu) sunulabilir. İhtiyaç hâlinde çocuk elini boyarken masa lambası kullanması da sağlanabilir. Çocuğa elini boyarken kalın uçlu fırça verilebilir. Çocuğun anahtarı ile anahtarlığı arasında renk zıtlığı yaratılmasına dikkat edilmelidir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce işitme cihazının açık ve çalışır durumda olmasına, gerekli cihaz kontrollerinin (pil ve ses durumları, kulak kalıbının cihaza bağlı olması vb.) öğretmen tarafından yapılmış olmasına dikkat edilmelidir. Çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği, işitme düzeyinden ve işitme cihazından en iyi şekilde faydalanabileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Öğretmen, çocuğu anahtar aramaya yönlendirmek için öncelikle bir arkadaşını model almasını sağlayabilir. Gerekli durumlarda etkinlik aşamaları gerçekleştirilirken öğretmen sözel ifadelerine ek olarak herkesçe kullanılan doğal işaretlerle (yapacağı eylemi belirten fırça ile boyama hareketi yapma gibi) çocuğu destekleyebilir. Çocuğun konuşma becerilerindeki ifadeleri (ses çıkarması, tek kelime, iki kelime gibi) ve çabası pekiştirilmelidir. Çocuk ifade edici dil becerilerine yönelik cesaretlendirilmeli ve çocuğun kendini ifade ederken gerek görüldüğünde jestlerden, mimiklerden, bedensel hareketlerden de yararlanmasına fırsat verilmelidir. Örneğin çocuk telefon numarasını ifade ederken parmakla rakamları işaret etmesine de fırsat tanınabilir. Değerlendirmede

yer alan soru ifadeleri çocuğun alıcı ve ifade edici dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek, jest-mimiklerle, doğal işaretlerle ya da görsellerle ("Kimden yardım alabilirsin?" sorusuna ilişkin görsellerden seçenek sunulması gibi.) desteklenebilir. Çocuğun da sözel ifadelerinin yanında, ihtiyaç duyduğunda bu alternatiflerden yararlanarak sorulara yanıt vermesine fırsat tanınabilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde işitme cihazının kontrollerinin öğretmen tarafından yapılmasına dikkat edilmelidir. Etkinlikte çocuğun öğretmeni ve arkadaşları ile olan mesafesine, konuşan kişinin yüzünü görüyor olmasına özen gösterilmelidir. Çocuğa yönergeleri sunarken ve çocuk konuşurken sınıfın sessiz olması sağlanmalıdır. Gürültü seslerinin oluşmamasına dikkat edilmelidir. Çocuğa sunulan yönergeler ve soru ifadeleri çocuğun alıcı dil ve ifade edici dil düzeylerine uygun olarak sadeleştirilerek sunulmalıdır. Yönergeler gerek görüldüğünde yinelenmelidir. Çocuğa ev adresini ve telefon numarasını söylerken yeteri kadar fırsat ve zaman tanınmalı, çocuk sözel iletişim için cesaretlendirilmelidir. İhtiyaç hâlinde işitme yetersizliği olan çocuklar için yapılan diğer uyarlamalardan da faydalanılabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun kendini ifade edebilmesi için etkinliğin sohbet süreçlerinde çocuğa gerektiği kadar fırsat ve zaman verilmelidir. Çocuğun ifade edici dil becerileri düzeyine göre soruların sadeleştirilerek ya da değiştirilerek sorulmasına dikkat edilmelidir. Gerek görüldüğünde öğrenme ve değerlendirme sürecindeki soru ifadeleri yinelenmelidir. Çocuğun konuşma yetersizliğinden etkilenme düzeyine göre etkinliklere tek, iki ya da daha fazla kelimelik ifadelerle katılmasına olanak sunulmalıdır. Gerek duyulduğunda çocuğun kendini ifade ederken jest mimik, beden hareketlerinden yararlanmasına fırsat tanınabilir. Çocuğun kendini ifade etmesi ve iletişim çabaları pekiştirilmeli, konuşma becerilerine ilişkin cesaretlendirilmelidir. Çocuğun ifade ettiği kelime eksik ya da yanlış ise öğretmen kelimenin tam hâlini çocuğa söylemelidir (Örneğin "Mahal" diyen bir çocuğa "Evet, mahalle." denmesi gibi.). Çocuğun söyleyebildiği kelime sayısına göre dil genişletme çalışması yapılmalıdır ("Çiçek" kelimesini söyleyen çocuğa "Evet, Çiçek Mahallesi." demek gibi.). Çocuğun telefon numarasını söylerken öncelikli olarak rakamları tek

tek söylemesine, ihtiyaç hâlinde rakamları ifade ederken parmakla da işaret etmesine olanak tanınabilir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik sırasındaki yönergeler çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek verilmeli, gerek görüldüğünde ise yinelenmelidir. Yönergelerin çocukla göz teması kurularak sunulmasına dikkat edilmelidir. Çocuğa anahtarını bulabilmesi için gerektiğinde destek sunulabilir (Bir alana yönlendirme yapılabilir. "Evcilik köşesine bakabilirsin" gibi.). Anahtarını arkadaşlarından önce bulması durumunda etkinliğe katılımını sürdürmek amacıyla diğer arkadaşlarına yardım etmesi için yönlendirilebilir. Etkinlik sürecinde çocuğun dikkatinin dağılması durumunda dikkat çekici ses tonlamaları, jestler, mimikler ve sözel ifadeler kullanılarak etkinliğe olan ilgisi artırılabilir ("Ellerini rengarenk boyuyorsun. Başka hangi renkleri kullansan acaba? Senin anahtarlığın çok renkli olacak." demek gibi.). Çocuğa etkinlik sürecinde gerek görüldüğünde ihtiyacı kadar ipucu sunulmalıdır. Çocuğun uygun davranışları (etkinlikle ilgilenme, sessizce bekleme, öğretmene bakma gibi) yanına gidilerek, göz teması kurularak pekiştirilmelidir. Materyallerin toplanmasında, masaların temizlenmesi aşamalarında çocuğa görev ve sorumluluklar verilebilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk yardımcı alet kullanıyorsa (tekerlekli sandalye, yürüteç), öğretmen çocuğun süreç içerisinde bu aletleri kullanmasına fırsat vermelidir. Çocuk destek aletler olmadan hareket edebiliyorsa da buna fırsat tanınmalıdır. Çocuğun anahtarını kendisinin bulmasına olanak sağlanmalıdır. Çocuk yardımcı alet kullanıyorsa saklanan anahtar çocuğun uzandığında erişebileceği yükseklikte bir yere konulmalıdır. Çocuk ellerini kullanmakta güçlük çekiyorsa, yetersizlikten etkilenme düzeyine göre elini boyarken çocuk için kalın fırça kullanılmalıdır. Sulu boya üzerinden boya almada güçlük yaşayan çocuk için ise daha geniş bir kaptan boya alması sağlanabilir. Çocuk fırça kullanmada güçlük çekiyorsa parmak boya ile elini boyaması sağlanabilir. Gereksinim duyduğu yerlerde çocuğa ihtiyacı olan ipucu türü (sözel ipucu, fiziksel yardım) sunulmalıdır.

ETKİNLİK 4

Etkinliğin Adı	: Hayvan Çiftliği
Etkinlik Çeşidi	: Türkçe-Sanat (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 3	: Kendini yaratıcı yollarla ifade eder.
Göstergeleri	: Duygu, düşünce ve hayallerini özgün yollarla ifade eder. Nesneleri alışılmışın dışında kullanır. Özgün özellikler taşıyan ürünler oluşturur.
Materyaller	: Çiftlik resimleri, oyun hamuru, oynar gözler, kulak çubuğu, ponpon, çubuk makarna, dal parçaları, ip, kenarı karton çitlerle çevrilmiş mukavva.
Kavramlar/Sözcükler	: Yumuşak-sert, çiftlik, hayvan isimleri.

Öğrenme Süreci

- Çocuklara daha önce hiç çiftlik görüp görmedikleri sorulur. Alınan cevaplardan sonra çocuklara birkaç tane çiftlik resmi gösterilerek çiftlik hakkında çocuklarla konuşulur ve çiftlikteki hayvanların sesleri, hareketleri taklit edilir.
- Çocuklara bugün bir çiftlik oluşturacakları ve bu çiftlikteki hayvanları da kendilerinin yapacakları söylenir ve masalara geçilir.
- Materyaller masalara dağıtılır. Çocukların masadaki malzemeleri incelemelerine; hangilerinin sert, hangilerinin yumuşak olduğunu keşfetmelerine fırsat verilir.
- Çocuklara istedikleri hayvan figürlerini yapmaları söylenir.
- Tüm çocuklar hayvanlarını yapınca yarım ay şeklinde oturulur. Her çocuğun hayvanını arkadaşlarına tanıtmaları (adını, cinsini, sesini, nasıl yürüdüğünü vb. özellikler) sağlanır. Yapılan hayvanlar mukavvadan yapılan temsili çiftliğin içine yerleştirilir ve çiftlik sergilenmek üzere çocukların görebileceği bir yere koyulur.

Değerlendirme

- İncelediğiniz çiftlik resimlerinde hangi hayvanlar vardı?
- Hayvan figürlerini yaparken hangi malzemeleri kullandınız?
- Kullandığınız malzeme sert miydi? Yoksa yumuşak mıydı?
- Hayvan figürleri yaparken zorlandınız mı?
- Kendi yaptığınız hayvanı gerçekte görmek ister miydiniz? Neden?
- Yapılan hayvanlar içinden en çok hangi hayvanı sevdiniz?

Aile Katılımı

- Evde çocuklarla hayvanlar üzerine sohbet edilir. Evdeki atık malzemelerden üç boyutlu bir hayvan figürü oluşturmaları istenir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik sırasındaki yönergeler çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek sunulmalıdır. Yönergeler gerektiğinde basamaklandırılarak tekrarlanmalıdır. Örneğin oyun hamurundan bir hayvan yapması istendiğinde "Oyun hamurundan bir hayvan yap." yönergesine ek olarak "Hamuru al. Malzemelerden istediklerini seç. Hamura bir hayvan şekli ver." gibi aşamalandırılabilir. İhtiyaç hâlinde hayvanı yapmaya başlamadan önce çocuğun hayvan resimli kartları incelemesine fırsat verilmelidir. Çocuk kartları incelerken kartlardaki hayvanlar hakkında bilgilendirici sohbet edilebilir. Bu kartlar çocuğun tasarımı oluşturmasında seçenek olarak sunulabilir ("Sen de bu hayvanlar gibi bir hayvan seçerek kendi tasarımı yapabilirsin." vb.). Etkinlik sırasında çocuğa gereksinim duyduğu yerlerde ihtiyacı olan ipucu (sözel ipucu, işaret ipucu, model olma, fiziksel yardım) sunulmalıdır. Çocuğa ihtiyacından fazla olan ipucunun sunulmamasına dikkat edilmelidir. Çocuğun etkinliğe olan ilgisini arttırmak için dikkat çekici ifadelerle etkinliğe katılımı sağlanabilir. Çocuğun uygun davranışları (hayvanı oluşturma, arkadaşlarını dinlemesi gibi) yanına gidilerek, çocukla göz teması kurularak pekiştirilmelidir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Gerek görüldüğünde zihinsel yetersizliği olan çocuklar için önerilen uyarlamalardan yararlanılabilir. Yönergelerin, soru ifadelerinin sunumunda ve ipucu-pekiştirme süreçlerinde benzer yollar izlenebilir. Uygun yerlerde akran etkileşimi desteklenmelidir (malzemeleri paylaşma, gerekli yerlerde akrandan yardım isteme gibi). Bunlara ek olarak çocuk ürününü tanıtırken cesaretlendirilmeli, ihtiyaç duyduğu süre kadar beklenmeli, öğretmen ürününü tanıtmaya yönelik sözel ipuçları vermelidir ("Kedinin gözleri ne renk? Nasıl ses çıkarır, bize söyler misin?" vb.). Çocuğun kendini sınıf önünde ifade etmesi pekiştirilmelidir. Etkinlikte kullanılacak materyaller çocukların bireysel farklılıkları ve duyuşsal hassasiyetleri dikkate alınarak seçilmelidir (Ponpona dokunmaya hassasiyeti varsa çocuğa faklı bir malzeme sunulabilir.).

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çalışma öncesinde etkinlikte kullanılacak materyaller ve temsili çiftlik çocuğa inceletilmelidir. Hayvan

çiftliği resmindeki mekân, hayvanlar ve çalışmada kullanılacak materyaller ile ilgili detaylı betimleme yapılmalıdır. Arkadaşları kendi hayvanlarını tanıtırken çocuğun arkadaşının yaptığı hayvanı dokunarak incelemesine fırsat verilmelidir. Çocuğa ihtiyaç duyulduğunda (kendi tasarımı yaparken) sözel ve fiziksel destek sunulabilir. Çocuğun ihtiyacı olandan fazla destek sunulmamasına dikkat edilmelidir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Çalışma öncesinde kullanılacak çiftlik, materyaller ve resimler çocuğa inceletilmelidir. Çiftlik resmi, içerisindeki ayırt edilebileceği büyüklükte, sade ve net olmalıdır. Çocuğun görme becerilerini en yüksek düzeyde kullanabileceği bir yere oturması sağlanmalıdır. Ortamın ışık düzeyinin çok loş ya da çok parlak olmamasına dikkat edilmelidir. Çocuğun oyun hamurunun rengi ile diğer malzemelerin renginin birbirinden kolay ayırt edilebilir olmasına dikkat edilmelidir. Hatta çalışılan masa ile oyun hamuru ve diğer malzemeler arasında renk kontrastlığı sağlanabilir. Arkadaşları kendi hayvanlarını tanıtırken çocuğun arkadaşının yaptığı hayvanı incelemesine fırsat verilmelidir. Gerekirse büyüteç, masa lambası vb. kullanılarak çocuk desteklenebilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce işitme cihazının açık ve çalışır durumda olmasına, öğretmen tarafından gerekli kontrollerin yapılmasına dikkat edilmelidir. Çocuğun öğretmenini ve tasarladığı hayvanı tanıtan arkadaşını rahat görebileceği ve duyabileceği bir yerde oturmasına dikkat edilmelidir. Öğretmen bu aşamada gerekirse diğer çocukların ifadelerini anlamasına yönelik çocuğa destek olabilir. Örneğin "Dinle, arkadaşın ne söyledi?" şeklinde ifadeler ile dinleme becerilerine dikkat çekebilir. Etkinliği gerçekleştirme sürecinde gereksinim duyduğu yerlerde çocuğa işaret ipucu (hamuru, çubuğu gösterme gibi) ve kullanılan sözel ifadelerin yanında günlük yaşamda herkesçe kullanılabilen doğal işaretler (ver, al, tak gibi) sunulabilir. Çocuğun ifade edici dil becerileri düzeyine göre ses çıkarması, tek sözcük kullanması vb. pekiştirilmeli, çocuk konuşma becerilerine ilişkin cesaretlendirilmelidir. Çocuğun kendini ifade ederken ayrıca jestlerden, mimiklerden, bedensel hareketlerden de yararlanmasına fırsat verilmelidir. Çocuk yaptığı hayvanı tanıtırken resimli kartlardan ve hayvan taklitlerinden faydalanabilir, bu şekilde kendini ifade etmesi desteklenebilir. Etkinlikteki ifadeler ve

değerlendirme soruları çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek, farklılaştırılarak sunulabilir. Değerlendirme sorularında da resimli kartlarından destek alınabilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce işitme cihazının açık ve çalışır durumda olması için öğretmen tarafından gerekli kontroller yapılmalıdır. Çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği, işitme cihazından ve işitme düzeyinden en yüksek seviyede faydalanabileceği şekilde, konuşan kişiye uygun mesafede etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Çocuğa yönergeleri sunarken göz teması kurulmasına, çocuk konuşurken ve dinlerken sınıfta gürültü sesleri olmamasına dikkat edilmelidir. Konuşurken sırayla konuşulmasına özen gösterilmelidir. Yönergeler gerek görüldüğünde yinelenmelidir. Çocuğun ifade edici dil becerileri düzeyine göre ses çıkarması, tek sözcük kullanması vb. pekiştirilmeli, çocuk bu konuda cesaretlendirilmelidir. Çocuğun sözel ifade etmesine ek/alternatif olarak jest, mimik ve beden hareketleriyle oluşturduğu hayvanı taklit etmesine fırsat verilebilir. Çocuk ifade edici dil becerilerine yönelik cesaretlendirilmelidir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun ifade edici dil becerileri düzeyine göre soruların sunulmasına dikkat edilmelidir. Örneğin kendini henüz tek sözcükle ifade edebilen bir çocuğa cümle kurulmasını gerektiren karmaşık ya da kapsamlı soru ifadeleri sunulmamalıdır. Çocuğa kendini ifade edebilmesi için gerekli olan süre verilmeli ve çocuk konuşma noktasında cesaretlendirilmelidir. Yine çocuğun kendini ifade ederken jestlerden, mimiklerden, beden hareketlerinden yararlanmasına olanak verilebilir. Çocuğa gereksinim duyduğu yerlerde ifade edici dil becerilerinde ipucu sunulmalıdır. Çocuğun konuş-

maya dönük davranışları (ses çıkarması, hece çıkarması, kelimeye yaklaşan telaffuzları vb.) pekiştirilmeli ve çocuğun sözel ifadeleri ("koyun" yerine "yun" demesi gibi) düzeltilerek çocuğa model olunmalıdır. Çocuğun söyleyebildiği kelime sayısına göre dil genişletme çalışması yapılabilir. Örneğin çocuk "kuş" diyorsa "Kuş uçtu." şeklinde genişletilebilir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik sırasındaki yönergeler çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek sunulmalıdır. Yönergeler gerektiğinde aşama aşama yinelenenbilir. Etkinlik sürecinde çocuğun dikkatinin dağılması durumunda ilgi çekici ses tonlamaları, jestler, mimikler ve merak uyandırıcı sözel ifadeler kullanılarak etkinliğe olan dikkati artırılabilir. Tasarımını tanıtmaya başladığında kendisine de geleceği belli aralıklarla hatırlatılmalıdır. Çocuğun uygun davranışları (etkinlikle ilgilenme, diğer arkadaşlarını dinleme, sırasını bekleme gibi) yanına gidilerek, göz teması kurularak pekiştirilmelidir. Materyal dağıtımında ve toplanmasında çocuğa sorumluluk ve görev verilebilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk yardımcı aletler (tekerlekli sandalye, yürüteç gibi) kullanıyorsa öğretmen çocuğun etkinlik içerisinde de bu aletleri kullanmasına fırsat vermeli ve çocuğun etkinliğe bağımsız katılımını en yüksek düzeyde sağlamalıdır. Çocuğun ellerini kullanırken güçlük yaşamaması durumunda uyarlanmış materyaller (tutmada güçlük yaşıyorsa daha kalın, daha büyük malzemeler vb.) temin edilebilir ve gereksinim duyduğu yerlerde çocuğa fiziksel yardım sunulabilir. Fiziksel destek sunulurken, etkinlikte söz konusu kazanım "yaratıcılık" olduğundan çocuğun sözel yönlendirmeleri takip edilmelidir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

OKUL ÖNCESİ UYARLANMIŞ ETKİNLİKLER

ETKİNLİK 5

Etkinliğin Adı	: Kendi Hikâyetim, Kendi Şarkım
Etkinlik Çeşidi	: Oyun-Türkçe-Müzik Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 3	: Kendini yaratıcı yollarla ifade eder.
Göstergeleri	: Duygu, düşünce ve hayallerini özgün yollarla ifade eder. Özgün özellikler taşıyan ürünler oluşturur.
Kazanım 7	: Bir işi veya görevi başarmak için kendini güdüler.
Göstergeleri	: Başladığı işi zamanında bitirmek için çaba gösterir.
Kazanım 15	: Kendine güvenir.
Göstergeleri	: Grup önünde kendini ifade eder. Gerektiği durumlarda farklı görüşlerini söyler.
Materyaller	: Limon, yumurta, elma, muz, sarımsak, soğan, kivi ve bunların her birine ait görseller, fon kartonu, boya.
Kavramlar/Sözcükler	: Tatlı, ekşi, tuzlu.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen çocukların tatmaları için sınıfa limon, yumurta, elma, muz, sarımsak, soğan, kivi gibi ürünleri çocukları rahatsız etmeyecek miktarda porsiyonlara ayırır ve getirir.
- Çocukların sırayla ürünleri tatmaları, onlara dokunmaları, koklamaları istenir. Çocukların bunları yaparken birbirlerini izlemelerine fırsat verilir. Yiyeceklerin tatlı mı, tuzlu mu, ekşi mi oldukları hakkında konuşulur.
- Öğretmen limon, yumurta, elma, muz, sarımsak, soğan, kivi vb. resimleri sınıf mevcuduna uygun şekilde çoğaltıp ters bir şekilde yere koyar. Çocuklar resimlerin arasında serbest bir müzik eşliğinde gezerler, müzik durduğunda önlerine çıkan ilk resmi alırlar. Öğretmen, müzik durduğunda her seferinde yiyeceklerle alakalı yeni bir soru sorar:

- Resimdeki yiyeceği gördüğünde ne hissettin?
- Resimdeki yiyeceği tattığında ne hisseder sin?
- Resimdeki yiyeceği kokladığında ne hissedersin?
- Resimdeki yiyeceğe dokunduğunda ne hissedersin?
- Çocukların hissettikleri duyguya girip donmaları istenir. Müzik tekrar başlar, çocuklar ellerindeki resimleri ters bir şekilde yere koyar ve etkinliğe devam edilir. Çocukların ilgilerine göre etkinlik sürdürülür.
- Çocuklar ellerinde kalan son resimlere göre sarımsaklar, limonlar, yumurtalar, kiviler olacak şekilde gruplara ayrılır.

- Her grup ellerinde olan resimlerle ilgili bir şarkı veya hikâye oluşturur (Gruptakilerin ortak fikirleri ile her grup kendisi karar verir.). Öğretmen gruplar arasında gezerek her çocuğun aktif katılımını sağlamalıdır.
- Öğretmen, çocukların oluşturdukları şarkı sözlerini ya da hikâyeleri büyük bir fon kartonuna yazar.
- Öğretmen tarafından fon kartonuna yazılan şarkı sözleri ve hikâyeler gruplara verilir. Çocuklar oluşturdukları hikâye ve şarkı sözleri ile ilgili kartonlara resim çizerler.
- Çocuklar, oluşturdukları şarkıları ve hikâyeleri grubuyla birlikte arkadaşlarına sunarlar.

*** Yiyecekler çocukların bireysel özelliklerine göre (yiyeceğe duysal bir hassasiyeti var mı, yiyeceğe alerjisi var mı vb.) seçilmelidir.**

Değerlendirme

- En çok hangi yiyeceği tatmak hoşuna gitti?
- Oyunu oynarken duyguyu canlandırmakta zorlandın mı?
- Hangi grupta yer aldın?
- Grubunda kimler vardı?
- Bir şarkı veya hikâye oluşturmak nasıl hissettirdi?
- En çok hangi şarkıyı sevdin?
- En çok hangi hikâyeden hoşlandın?
- Başka bir şarkı ya da hikâye yazmak isteseydin konusu ne olurdu?

Aile Katılımı

- Ailelerden çocukları ile birlikte bir şarkı bestelemeleri, tekerleme ya da şiir yazmaları istenir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performans düzeyine göre (bilişsel becerileri, alıcı dil becerileri, sahip olduğu önkoşul beceriler vb.) etkinlikte geçen söz konusu kavramlar üzerinde ayrı ayrı durulmalı ve bunlara ilişkin kullanılan ifadeler kısa ve net olarak sunulmalıdır (Limonu tattıktan sonra "Limon ekşidir." demek gibi.). Etkinlik aşamaları ve yönergeler gerektiğinde sadeleştirilmeli ve basamaklandırılarak sunulmalıdır ("Müzik başlayınca yürü, müzik durunca kartın önünde dur." demek gibi.). Grupla birlikte karar alma aşamasında çocuğun fikrini ifade edebilmesi için seçenekler tekrar hatırlatılarak, gerektiğinde görseller kullanılarak (hikâye ve şarkıyı temsil eden görseller) seçim yapması sağlanabilir. Aynı şekilde değerlendirme aşamasında yer alan soru ifadeleri de görsellerle (sınıftaki yiyeceklerin ve duygu durumlarının olduğu resimli kartlar vb.) desteklenebilir. Çocuk sorulara cevap verirken sözel ifadelerinin yanında bu görsellerden de yararlanabilir. Değerlendirme sürecinde soru ifadelerine ilişkin seçenekler sunularak çocuğun soruyu anlaması ve cevaplandırması kolaylaştırılabilir (Sevdiği şarkıyı sorarken gruplar işaret edilerek ve gerekirse şarkılar da tekrar hatırlatılarak "Hangisini sevdin?" diye sormak, aynı şekilde gruplar işaret edile-

rek ve etkinlikte çizilmiş olan görsellerle desteklenerek "Hangi hikâyeyi sevdin?" diye sormak gibi.). Çocuğun etkinliğe olan ilgisinin azaldığı durumlarda ve uygun davranışları pekiştirilirken dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan çocuklar için önerilen uyarlamalardan faydalanılabilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizlikten etkilenmiş çocuklar ile dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan çocuklar için önerilen uyarlamalardan ihtiyaç duyulduğunda bu alanda da faydalanılabilir. Bunlara ek olarak yönergeler verilirken, etkinliğin sohbet ve değerlendime aşamasında çocukla göz teması kurulmasına dikkat edilmelidir. Çocuğun süreç içinde akranlarıyla etkileşim hâlinde olması için fırsatlar yaratılmalıdır. Özellikle grupla birlikte karar verme aşamasında çocuk fikrini söylemesi ve diğer arkadaşlarıyla iletişim kurması için yönlendirilmeli ve cesaretlendirilmelidir ("Sen ne yazmak istersin? Hikâye mi, şarkı mı? Arkadaşlarına bak ve söyle. Senin fikrini çok merak ediyorlar. Sen de arkadaşlarına ne istediklerini sor." demek gibi.). Etkinlik sonunda grupların kendi hikâye ve şarkılarını tanıtmaya aşamasında çocuğa görev verilmesine dikkat edilmelidir (Şarkının bir kısmını söyleme, hikâyede kimler ol-

duğunu arkadaşlarına anlatma, kartona çizdiği resmi arkadaşlarına gösterme vb.). Çocuğun yiyeceklerden herhangi birine yönelik duyuşal hassasiyeti varsa o yiyecek etkinlikte tercih edilmemelidir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğa sınıfa getirilen yiyecekleri (limon, yumurta, elma, muz, sarımsak, soğan) dokunarak, koklayarak ve tadararak incelemesi için ihtiyaç duyduğu kadar zaman verilmeli, aynı zamanda yiyeceklerin özellikleri sözöl olarak da betimlenmelidir. Yiyeceklere ait hazırlanan resimli kartlar da sözöl olarak betimlenmelidir. Çocuk müzikle birlikte sınıfta serbestçe gezinirken öğretmen ya da bir arkadaşı çocuğa rehberlik etmeli, müzik durduğunda bir kartın yanına gelmesi sağlanmalı ve kartı eline aldıktan sonra hangi yiyeceğin resmi olduğu çocuğa söylenmelidir. Donma aşamasında diğör çocukların canlandırdığı duyğular ve yüz ifadeleri çocuğa betimlenmelidir. Oluşturulan hikâyeye ve şarkı sözleri ile ilgili kartonlara resim çizme aşamasında kartonun özellikleri (yazının kartonun neresinde yer aldığı, grup arkadaşlarının kartona neler çizdiği vb.) sözöl olarak çocuğa betimlenmelidir. Sözöl ipuçları ile çocuk kartona istediği bir şeyi çizebilir veya çizilmesi istenen şeyi öğretmenine söyleyebilir. Diğör grupların yaptığı resimler de çocuğa sözöl olarak betimlenmelidir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Sınıf ortamının aydınlığı az gören çocuk dikkate alınarak kontrol edilmelidir. Sınıfa getirilen yiyecekleri ve yiyeceklere ait resimli kartları incelemesi için çocuğa zaman ve fırsat tanınmalıdır (Çocuk kartları tek tek eline alarak inceleyebilir.). Kartlardaki resimler çocuğun görebileceği büyüklükte ve netlikte olmalıdır. Müzikle sınıfta serbest hareket etme aşamasında kartlar yere konulacağından, kartların zeminden kolay ayırt edilebilir olmasına dikkat edilebilir (Sınıf zemini rengarenk ise kartların zemininin tek bir renk olması gibi.). Yine bu aşamada sınıfta çocuğun güvenli hareket ettiğinden emin olunmalı, gerektiğinde sözöl yönlendirmelerde bulunarak rehberlik edilmelidir. Kartonlara resim çizme aşamasında çocuğun kalın ve belirgin uçlu kalem kullanması ve diğör grupların resimlerini en iyi görebildiği noktadan incelemesi için fırsat tanınmalıdır. Gerektiğinde masa lambası kullanılabilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce işitme cihazının açık ve çalışır durumda olması için gerekli kontroller öğret-

men tarafından yapılmalıdır. Çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği, olabildiğince rahat duyabileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Bunun için çocuğun etkinlikte gerçekleşen konuşmalarda öğretmene ve arkadaşlarına uygun mesafede olmasına dikkat edilmelidir. Yiyeceklerin tatları hakkında konuşulurken (ekşi, tuzlu, tatlı) dikkat çekici jest ve mimiklerden yararlanılabilir. Öğretmen, etkinliğin müzikli aşamasında çocuğun görebileceği bir yerde durarak müziğin bittiğine dair bir işaret verebilir. Bu işaret çocuğa önceden tanıtılmalıdır. Çocuğun alıcı ve ifade edici dil becerileri etkinlik süresince ve değerlendirme aşamasında sözöl ifadelerle birlikte jestlerle, yüz ifadeleriyle, herkesçe anlaşılabilen doğal işaretlerle ve sınıfa getirilen yiyecekler ve bu yiyeceklerin görselleriyle desteklenebilir ("En çok hangi yiyeceği tatmak hoşuna gitti?" sorusunu yiyecekleri işaret ederek "Sen hangisini istersin?" diye sormak gibi.). Bunların yanı sıra tatlı, ekşi ve tuzlu yiyecekler yiyen çocukların olduğu görseller ve duygu durumlarının olduğu resimli kartlar kullanılabilir. Çocuk grup içinde tercihin ifade ederken şarkıyı ve hikâyeyi temsil eden görsellerden de faydalanılabilir. Çocuğa kendini ifade ederken de sözöl ifadelerini kullanmasının yanında ihtiyaç duyduğunda bu alternatiflerden de yararlanmasına fırsat tanınmalıdır.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

İşitme cihazının kontrolleri (cihazın açık olması, pil durumu vb.) etkinliğe başlamadan önce öğretmen tarafından yapılmalıdır. Çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Müzik sesinin öğrencinin duyabileceği ve rahatsız etmeyecek bir düzeyde olmasına dikkat edilmelidir. Çocuğun kullandığı cihaz ve işitme durumu göz önünde bulundurularak, sesi hem işitsel hem de görsel olarak fark edebileceği bir konumda bulunması faydalı olabilir. Grup içinde çocuğun fikrini ifade etmesine fırsat tanınmalı ve çocukların sırayla konuştuğundan emin olunmalıdır. Etkinlik aşamaları gerçekleştirilirken çocuk diğör arkadaşlarını model alması için yönlendirilebilir ("Arkadaşın ne yapıyor? Haydi sen de onun gibi kartona resmini çiz." demek gibi). Öğretmen değerlendirme aşamasında diğör çocuklar konuşurken çocuğa "Dinle!" yönergesi vererek "Arkadaşın ne söyledi?" sorusunu sorabilir. Gerektiğinde ifadeler tekrarlamalıdır. İhtiyaç duyulduğunda işitme yetersizliği olan çocuklar için önerilen diğör uyarılmalardan faydalanılabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğa kendisini ifade edebilmesi için ihtiyaç duyduğu süre verilmeli; iletişim becerileri, sözel ifadeleri ve buna dönük çabaları pekiştirilerek konuşma becerilerine ilişkin cesaretlendirilmelidir. Çocuk, konuşması bitene kadar mutlaka beklenmelidir. Çocuğun sürece ilişkin merak ettiği şeyleri sorabilmesi için fırsat tanınmalıdır. Öğretmen çocuğu gözlemleyerek kendiliğinden soru sormasını desteklemeli ve ilgili cevapları vermelidir. Yine etkinlik ve değerlendirme süreçlerinde ifade edici dil becerileri düzeyine göre (tek, iki ya da daha fazla kelimelik ifadelerle) çocuğun kendini sözel olarak ifade etmesine fırsat tanınmalıdır. Çocuğun kullandığı kelime sayısı ve kurduğu cümleler dikkate alınarak ifadeleri genişletilmeye çalışılmalıdır (Örneğin “Muz” diyen çocuğun ifadesinin “Muz tatlıdır.” olarak genişletilmesi gibi.). Öğretmen yeni öğrenilen kelimeleri sınıfın hep birlikte tekrar etmesini isteyebilir. Böylece grubun tepkisi ile çocuğa model olunabilir. Bununla birlikte çocuğun ifadelerinin tam ve doğru şekli öğretmen tarafından yeniden söylenerek model olunmalıdır (“Eşki” diyen çocuğa “Evet, ekşi” demek gibi.). Gerekirse bunlara ek olarak çocuğun sözel ifadelerinin yanında jest-mimikler ve görseller kullanarak (tatlı ve ekşi yiyeceklerin görselleri, çocukların hazırladığı kartonlar, duyguları ifade eden resimli kartlar gibi) ifadelerini desteklemesi sağlanmalıdır.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlikte kullanılacak olan tatlı, tuzlu ve ekşi yiyeceklerin çocuğun sevdiklerinden seçilmesi, çocuğun etkinliğe olan ilgisini arttıracaktır. Yiyecekleri tadarken

ve tatlı, ekşi, tuzlu olduklarından bahsederken dikkat çekici ses tonlamaları ve jest-mimikler kullanılabilir. Çocuklarla birlikte ekşi şeyler yiyen çocuklar gibi eğlenceli videolar izlenebilir. Çocuklar ellerinde en son kalan resimlere göre gruplara ayrılırken, çocuğun sevdiği yiyeceğin grubuna dahil olması sağlanabilir. Etkinlik sürecindeki geçişler çocuğa hatırlatılabilir (“Şarkımızı yazdık, birazdan kartona resim çizeceğiz.” gibi.). Süreç boyunca öğretmen, çocuğun yanına giderek ve göz teması kurarak yönergeleri tekrarlayabilir. Çocuğun uygun davranışları (müzik durduğunda bir kartın yanında durma, grup içinde fikrini söyleme ve etkinliğe katılma, şarkıları ve hikâyeleri tanıtırma aşamasında sıranın grubuna ve kendisine gelmesini bekleme gibi) yanına gidilerek ve göz teması kurularak pekiştirilmelidir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk herhangi bir destek materyal olmadan bağımsız hareket edebiliyorsa, çocuğa etkinlik boyunca ihtiyaç duyduğu süre tanınmalı ve ihtiyaç duyduğu kadar yardım sunulmalıdır. Örneğin, çocuk yere eğilip kartı almakta güçlük çekiyorsa fiziksel yardım sunulabilir ya da yanında durduğu kart alınarak çocuğa verilebilir. Desteğe ihtiyaç duyuyorsa (yürüteç, tekerlekli sandalye vb.) yine gerektiğinde fiziksel yardım sunulmalıdır. Müzikle birlikte sınıfta serbest gezinme aşamasında çocuk bir karta yaklaşıp kadar müzik sürdürülmelidir. Kartona resim çizme aşamasında çocuk kalem tutmakta zorlanıyorsa daha kalın kalem ve kalem tutma aparatı kullanılabilir ya da çocuğun parmak boyası kullanmasına fırsat tanınabilir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 6

Etkinliğin Adı	: Bahçe Duvarı
Etkinlik Çeşidi	: Drama
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 3 : Kendini yaratıcı yollarla ifade eder.

Göstergeleri : Duygu, düşünce ve hayallerini özgün yollarla ifade eder. Özgün özellikler taşıyan ürünler oluşturur.

Kazanım 7 : Bir işi ya da görevi başarmak için kendini güdüler.

Göstergeleri : Yetişkin yönlendirmesi olmadan bir işe başlar. Başladığı işi zamanında bitirmek için çaba gösterir.

Kazanım 13 : Estetik değerleri korur.

Göstergeleri : Çevresinde gördüğü güzel ve rahatsız edici durumları söyler. Çevresini farklı biçimlerde düzenler. Çevredeki güzelliklere değer verir.

Materyaller : Pastel boya, kâğıt, klasik müzik, tef.

Kavramlar/Sözcükler : Hızlı-yavaş.

Öğrenme Süreci

Isınma/Hazırlık

- Öğretmen çocuklara "Hep birlikte bir bahçeye gideceğiz." der. Tef hızlı çalındığında hızlı, yavaş çalındığında yavaş yürünür. Çocuklardan ara ara topluklara basarak, parmak ucunda, eller havada vb. yönergeleri takip ederek yürümeleri istenir. Bir süre bu şekilde yürünür. Sonunda bahçeye ulaşılır.

Canlandırma

- Bahçeye gelindiğinde etrafın çok güzel çiçeklerle kaplı olduğu ama üç tarafının kocaman renksiz, kirli duvarlarla çevrili olduğu söylenir. "Bahçe nasıl görünüyor sizce? Bu bahçenin güzelliğini nasıl koruyabiliriz?" denir. Çocukların fikirleri alınır. Önce çiçekler sulanıyormuş gibi

canlandırma yapılır. Başka fikirler varsa onlar da canlandırılır. Sonra "Peki bu duvarı nasıl güzelleştirebiliriz?" diye sorularak çocukların fikirleri alınır. En son hep beraber boyanmasına karar verilir. Üç tane duvar olduğu için sınıfın üç gruba ayrılacağı söylenir.

- Gruplara duvarların önüne kovalarla boyalar koyulduğu söylenir. Birinci gruba sadece ellerini ve dizlerini kullanarak, ikinci gruba sadece ellerini ve başlarını kullanarak, üçüncü gruba da sadece ellerini ve dizlerini kullanarak duvara istedikleri resimleri çizip, boyamaları söylenir ve roller dağıtılır. Gruplar kendi aralarında ne çezeceklerine, hangi renkleri kullanacaklarına karar verir.
- Birinci grup hayalî duvarın önüne geçer. Klasik bir müzik açılır ve çocuklardan canlandırma yapmaları istenir. Diğer gruplar da onları izler.

Birinci grup çalışmasını bitirince sırasıyla diğer gruplar da çalışmalarını sergilerler.

- Tüm çocuklar canlandırmalarını yaptıktan sonra her grup duvara ne çizdiğini anlatır.

Değerlendirme

- Bahçenin son hâlinin nasıl görüldüğü üzerine sohbet edilir.
- Masalara geçilir ve bahçenin son hâlinin kâğıtlara pastel boyalarla resmedilmesi istenir. Yapılan çalışmalar panoda sergilenir.

Değerlendirme

- Bugün neler yaptık?
- Bahçeyi nasıl hayal ettiniz?

- Vücudunuzla boyama yapmak size neler hissettirdi?
- Arkadaşlarınızla plan yaparken zorluk yaşadınız mı?
- Duvarların son hâlini beğendiniz mi?
- Okulumuzun bahçesinde ne gibi düzenlemeler yapabiliriz?
- Okulumuzdaki hangi duvarı boyamak isterdiniz?

Aile Katılımı

- Çocukların evlerindeki bir duvara ne çizmek istediklerini hayal etmeleri ve hayallerini bir kâğıda resmetmeleri istenir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çalışma öncesinde çocuğa duvarla çevrili bir bahçe resmi gösterilebilir ve bahçenin nasıl olduğu hakkında bilgi verilebilir. Etkinlik sırasındaki yönergeler çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek verilmeli, gerek görüldüğünde ise yinelenmelidir. Etkinliğin ısınma aşamasında çocuğun arkadaşını model alması sağlanabilir. Öğretmen çocuğa bu süreçte ihtiyaç duyulan yerlerde ipucu sunabilir (sözel ipucu, model olma). Çocuk tefin sesine göre hızlı ve yavaş yürümeyi yerine getirmekte zorlanırsa öğretmen yönergeyi daha açık bir şekilde sunabilir ("Hızlı yürü, yavaş yürü."vb.). Hayalî duvara çizim ve boyama yapıldığı aşamada, çocuğun hayalî bir şeyleri çizmesi zor olacaksa çocuğa oyuncak bir kova ve bir resim fırçası verilebilir. Fırçaya kovadan boya alıyormuş gibi yapılarak, hayalî duvarı boyaması sağlanabilir. Öğretmen bu süreçte görevi nasıl yapması gerektiğine yönelik çocuğa model olabilir. Çizim ve boyama görevleri yerine getirilirken çocuğun yalnız ellerini kullanarak görevi yerine getirmesi sağlanabilir. Çocuğun etkinlik sürecindeki uygun davranışları (görevi yerine getirme, arkadaşlarını izleme, hızlı yürüme gibi.) pekiştirilmelidir. Bahçenin son hâlinin resmedilme aşamasında, çocuğa gerektiği yerlerde yönlendirici destek olunabilir ("Duvara bir tane de Güneş çizilmişti, istersen buraya da onu çizebilirsin" gibi.). Değerlendirme sürecindeki sorular ço-

cuğun alıcı dil becerileri düzeyine uygun, anlaşılır bir şekilde sunulmalıdır.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik sürecinde çocukla göz teması kurulmasına, yönergelerin ve sohbet ifadelerinin de anlaşılır olmasına dikkat edilmelidir. Çocuğun yüksek sese bir hassasiyeti varsa, müziğin ve tefin sesi etkinliği etkilemeyecek şekilde çocuğa göre ayarlanabilir. Çocuğun etkinlik süresince arkadaşları ile etkileşim içinde olması için fırsatlar yaratılabilir. Örneğin "Arabanın camını beyaz renge boyayabilirsin, ama beyaz boya yok. Hadi arkadaşından birlikte isteyelim." denilerek çocuğun arkadaşından boya istemesi sağlanabilir. Gruplar duvarı süslerken neler yaptıklarını anlatırken sıra çocuğa geldiğinde, çocuk bu konuda cesaretlendirilmelidir. Gerek görüldüğünde zihinsel yetersizliği olan çocuklar için önerilen uyarlamalar ya da dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu alanındaki uyarlamalardan yararlanılabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen çalışma öncesinde duvarla çevrili bahçenin nasıl olabileceği hakkında çocuğa sözlü betimlemelerde bulunabilir. Etkinliğin ısınma aşamasında çocuğun yürüme hareketlerini bağımsız gerçekleştirebilmesi için gerekli tedbirler alınmalıdır. Gerektiğinde çocuğa bu süreçte öğretmen rehberlik edebi-

lir. Çocuğun etkinliğin tüm süreçlerinde (özellikle de canlandırma aşaması) öğretmenine yakın bir yerde bulunmasına dikkat edilmelidir. Öğretmen canlandırma sürecinde açık ve anlaşılır bir dil kullanılmalıdır. Canlandırma hareketleri yapılırken öğretmen, çocuğa ipuçları (sözel ipucu, fiziksel yardım) sunabilir. Örneğin çocuğun çiçek sulama hareketini canlandırması için, öğretmen çocuğun elinden tutarak çiçek sulama hareketini başlatabilir ve çocuğun bu şekilde çiçek sulamaya devam etmesini sağlayabilir. Çocuğun grup içerisindeki hayalî çizim ve boyama görevini yerine getirebilmesi için, çocuğa bu görevleri (hayalî fırçayı tutma, fırçaya kovanı boya alma, duvarı boyama hareketlerini yapma şeklinde) nasıl yapacağı ile ilgili fiziksel yardım sunulabilir. Diğer gruplar hayalî çizim ve boyamalarını yaparken öğretmen çocuğa sözlü betimlemelerde bulunmalıdır ("Arkadaşın duvara parmağıyla ev resmi çiziyor." gibi.). Bahçenin son hâlinin resmedilme aşamasında çocuğun düşüncelerini sözlü olarak betimlemesine fırsat verilebilir. Öğretmen de çocuğun ifadeleri doğrultusunda çocuğa fiziksel yardım sunabilir ya da çocuğun resmini çizebilir. Çocuk isterse resmin tamamını bağımsız olarak çizebilir. Çocuk resmini tamamladığında pekiştirilmelidir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Ortamın ışık düzeyi (parlak ışık, loş ışık gibi) çocuğun görme becerisini destekleyecek şekilde ayarlanmalıdır. Öğretmen çalışma öncesinde duvarla çevrili bahçenin nasıl olabileceği hakkında çocuğa sözlü betimlemelerde bulunabilir. Çocuğun etkinlikte görme becerilerini en aktif kullanacağı yerde (özellikle canlandırma yapan gruptaki arkadaşlarını rahatça görebileceği bir yerde) bulunması sağlanmalıdır. Öğretmen canlandırma sürecinde açık ve anlaşılır bir dil kullanmaya dikkat etmelidir. Canlandırma hareketleri yapılırken çocuğa ipuçları (sözel ipucu, fiziksel yardım) sunulabilir. Hayalî duvara çizim ve boyama yapıldığı grup çalışmasında çocuğa uygun görevler verilmesi sağlanmalıdır. Bahçenin son hâlinin resmedilme aşamasında kâğıdın rengi ile boyalar arasında renk zıtlığı oluşturulmasına, kalın uçlu ve belirgin renklerdeki boyaların kullanılmasına dikkat edilmelidir. Bu aşamada ihtiyaç halinde masa lambası da tercih edilebilir. Öğretmen bu süreçte çocuğa ihtiyacı olan ipucunu sunmalıdır.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazının açık ve çalışır durumda olmasına, bunun için gerekli kontrollerin öğretmen tarafından yapılmasına dikkat

edilmelidir. Çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini ve yapılan canlandırmaları görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Öğretmen etkinliğin ısınma bölümünde çocuğun görebileceği bir yerde durarak tefi hızlı ve yavaş şekilde çalmalı ve hareket geçişlerini kendisi de yaparak göstermelidir. Bu süreçte çeşitli şekillerde yürüme olduğu için ihtiyaç duyduğunda çocuğun arkadaşlarını model alması sağlanabilir. Sohbet etkinlikleri sırasında çocuğun konuşan kişinin yüzünü görüyor olmasına ve konuşan kişi ile arasındaki mesafenin uygun olmasına dikkat edilmelidir. Yönergeler ve soru ifadeleri sunulurken sözel ifadeler gerekirse jest-mimik hareketleriyle, herkesçe bilinen doğal işaretlerle ve görsellerle desteklenebilir. Çocuğun canlandırma çalışması sırasında ne yapılacağını doğru anladığından emin olunmalıdır. Gerek görüldüğünde öğretmen çocuğa duvarlı bahçe olan bir resmi gösterebilir. Görseldeki duvarlar işaret edilerek, çizim ve boyama yapılacağı sözlü olarak, ihtiyaç hâlinde doğal işaretlerle de (elle çizme, boyama hareketi yapma) desteklenerek ifade edilebilir. Gruplar sırayla kendini ifade ederken çocuğun arkadaşlarını yakından dinlemesine olanak sağlanabilir. Öğretmen hem kendi hem de arkadaşları konuşurken zaman zaman çocuğa "Dinle!" yönergesini sunabilir. Böylece çocuğun dinleme becerilerini aktif bir şekilde kullanması sağlanabilir. Grupların çizimlerini anlatmaları aşamasında çocuğa söz alması için fırsat verilmelidir. Çocuk kendini ifade ederken yeteri kadar süre tanınmalıdır. Çocuk ifade edici dil becerilerine yönelik cesaretlendirilmeli ve çocuğun kendini ifade ederken gerek görüldüğünde jestlerden, mimiklerden ve görsellerden de yararlanabilmesine fırsat verilmelidir. Değerlendirmede yer alan soru ifadeleri çocuğun alıcı ve ifade edici dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek, farklılaştırılarak ya da doğal işaretlerle, görsel uyaranlar ile desteklenerek sunulabilir. Örneğin "Okulumuzda hangi duvarı boyamak isterdiniz?" sorusu sorulurken bu ifadeye ek olarak, okulun farklı bölümlerinin çekilmiş olduğu duvar fotoğrafları gösterilebilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde çocuğun işitme cihazından en iyi şekilde yararlanabilmesi için gerekli kontroller (cihazın açık olması, pil ve ses durumları, kulak kalıbının kontrolü vb.) öğretmen tarafından yapılmalıdır. Çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Etkinlikte çocuğun öğretmeni ve arkadaşları ile olan mesafesine, konuşan kişinin yüzünü görüyor olmasına

dikkat edilmelidir. Etkinliğin hazırlık aşamasında tefhızlı ve yavaş şekillerde çalınırken çocuğun sesin kaynağına yakın bulunmasına, canlandırma aşamasında müziğin sesinin çocuğun rahatça duyabileceği ancak yankı, gürültü vb. yapmayacak şekilde ayarlanmasına da dikkat edilebilir. Çocuğa yönergeleri sunarken göz temasının kurulması ve çocuk konuşurken sınıfın sessiz olması sağlanmalıdır. Çocukların duvara çizdiklerini anlattıkları bölümde kendilerini sırayla ifade etmeleri sağlanmalı, bu sırada sınıfta gürültü seslerinin oluşmasına dikkat edilmelidir. Çocuğa sunulan yönergeler çocuğun alıcı ve ifade dil becerileri düzeyine uygun olarak sunulmalıdır. Yönergeler gerek görüldüğünde tekrar edilmelidir. Çocuğa kendini ifade etme sürecinde yeteri kadar fırsat, zaman tanınmalı ve çocuk sözel iletişim için cesaretlendirilmelidir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun kendini ifade edebilmesi için etkinliğin sohbet süreçlerinde çocuğa gerektiği kadar fırsat ve zaman verilmelidir. Çocuğun ifade edici dil becerileri düzeyine göre soruların sadeleştirilerek ya da değiştirilerek sunulmasına dikkat edilmelidir. Yine çocuk ifade edici dil becerileri düzeyine göre tepki vermesi için desteklenmelidir. Çocuğun konuşma yetersizliğinden etkilenme düzeyine göre etkinliklere tek, iki ya da daha fazla kelimelik ifadelerle katılmasına olanak sunulmalıdır. Gerek duyulduğunda çocuğun kendini ifade ederken jest, mimik ve beden hareketlerinden yararlanmasına fırsat tanınabilir. Çocuğun kendini ifade etmesi ve iletişim çabaları pekiştirilmeli, konuşma becerilerine ilişkin çocuk cesaretlendirilmelidir. Çocuğun ifade ettiği kelime eksik ya da yanlış ise öğretmen kelimenin tam hâlini söylemelidir (Örneğin "Aaba" diyen bir çocuğa "Evet, araba!" demesi gibi.). Çocuğun söyleyebildiği kelime sayısına göre dil genişletme çalışması yapılmalıdır ("Çiçek" kelimesini söyleyen çocuğa "Evet, çiçekli duvar." demek gibi.).

8 Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik sırasındaki yönergeler, sohbet ifadeleri çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek verilmelidir. Gerek görüldüğünde yönergeler yinelenmelidir. Etkinliğin ısınma aşamasında çocuğun arkadaşını model alması sağlanabilir. Çocuğun sevdiği şarkılar da bu süreçte tercih edilebilir. Öğretmen çocuğa bu süreçte ihtiyaç duyulan yerlerde ipucu (sözel ipucu, model olma) sunabilir. Üç grup sırasıyla canlandırma etkinliğini gerçekleştireceği için çocuğun ikinci grupta

görev alması sağlanabilir. Bu süreçte sıranın kendisine geleceği çocuğa ara ara hatırlatılmalıdır. Çocuğa grup içerisinde hangi görevi yapmak istediğine (boyama, çizme) yönelik tercih sunulabilir. Hayalî duvarı güzelleştirme sürecinde öğretmen önce çocuktan duvara ne çizeceğine yönelik düşüncesini alabilir, daha sonra çocuğa ifadeleri doğrultusunda model olabilir. Boyama görevi için de çocuğa model olunabilir. Çizim ve boyama görevleri yerine getirilirken çocuğun iki vücut bölümünü kullanması zor olacaksa, yalnız ellerini kullanarak görevi yerine getirmesi sağlanabilir. Çocuğun etkinlik sürecindeki uygun olan davranışları (görevi yerine getirme, arkadaşlarını izleme, yürüme gibi.) pekiştirilmelidir. Etkinlik sürecinde çocuğun dikkatinin dağılması durumunda ilgi çekici ifadeler ile dikkati etkinliğe çekilebilir ve etkinliğe devam etmesi sağlanabilir ("Ağacın boyu ne kadar uzun olmuş böyle? Boyamanı da yapmaya devam et." gibi). Yine etkinlik sürecinde "bak", "dinle" gibi dikkat ifadeleri ile çocuk etkinliğe yönlendirilebilir. Değerlendirme sürecindeki sorular çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine uygun, anlaşılır bir şekilde sunulmalıdır. Öğretmen bahçenin son hâlinin resmedilmesi aşamasında çocuğa yönlendirici ifadelerle destek olabilir ("Duvara, evin yanına bir şey çizmiştin, tekerlekleri vardı, onu da buraya çizebilirsin." gibi).

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk yardımcı alet kullanıyorsa (tekerlekli sandalye, yürüteç), öğretmen etkinlik sürecinde de bu aletleri kullanmasına fırsat vermelidir. Çocuk destek aletler olmadan hareket edebiliyorsa da buna fırsat tanınmalıdır. Çocuğun etkinlik sürecinde bağımsız ve güvenli hareket edebilmesi için gerekli tedbirler alınmalıdır. Süreç içerisinde hareket becerisine göre ısınma hareketlerine katılması, hayalî duvarı güzelleştirmesi (tekerlekli sandalyesinde oturarak hayalî duvara çizim ve boyama yapması) ve böylece aktif olması sağlanmalıdır. Çocuk ellerini kullanmada bir güçlük çekiyorsa, kalın renkli boyalar, kalem tutma aparatı kullanması sağlanabilir. Öğretmen bu süreçte çocuğa gerektiği kadar ipucu sunabilir.

ETKİNLİK 7

Etkinliğin Adı	: Kutumdaki Duygular
Etkinlik Çeşidi	: Türkçe-Bütünleştirilmiş Grup Etkinliği
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 4	: Bir olay veya durumla ilgili olarak başkalarının duygularını açıklar.
Göstergeleri	: Başkalarının duygularını söyler. Başkalarının duygularının nedenlerini söyler. Başkalarının duygularının sonuçlarını söyler.
Materyaller	: Çocuklarda mutluluk, şaşkınlık, üzüntü ve kızgınlık durumlarına sebep olacak kolay ulaşılabilir materyaller.
Kavramlar/Sözcükler	: Mutlu, üzgün, kızgın, şaşkın.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen sınıfa içi görünmeyen ve üzerinde delik bulunan bir kutuyla gelir. Kutunun içinde çocuklarda farklı duygu durumları oluşturacak (yara bantlı bebek, kırık oyuncak, boş süt kutusu, baloncuk yapma aleti, kraker kutusu içinde makarna, patates vb.) materyaller vardır.
- Yarım daire şeklinde oturulur. Öğretmen kutuyu eline alarak "Çocuklar, size içinde birçok eşyanın olduğu bir kutu getirdim. Acaba içinden neler çıkacak? İçinden çıkanlar bize kendimizi nasıl (mutlu, üzgün, şaşkın, kızgın) hissettirecek?" der.
- Öğretmen sırayla çocukları çağırarak kutunun içinden rastgele bir seçim yapmalarını ister. Seçim yapan çocuğun kutudan çıkan nesne karşısında sergilediği duyguyu, yüz ve beden hareketlerine bakarak diğer çocukların tahmin etmesini ister.
- Sonrasında kutudan nesneyi alan çocuk, arkadaşlarına nesneyi gösterir. Nesneyi gördüğündeki duygusunu ve bu duyguyu hissetmesinin nedenini söyler.
- Kutudan tüm öğrenciler seçim yapana kadar etkinlik devam eder.

Değerlendirme

- Kutudan neler çıktı?
- Kutudan sana başka ne çıkmasını isterdin?
- Kutudan çıkarak bizi mutlu eden/bizi üzen/bizi şaşırtan/ bizi kızdıran şeyler nelerdi?
- Arkadaşlarının ne hissettiğini bulmak senin için zor oldu mu?
- Senin ifadeni tahmin edebilen arkadaşın oldu mu?
- Canlandırdığımız bu duygulardan en çok hangisi ilgini çekti, hangi duyguyu canlandırmak daha eğlenceliydi?

Aile Katılımı

- Öğretmen yapılan etkinlikle ilgili aileleri bilgilendirir ve ailenin evde de mutlu, üzgün, şaşkın ve kızgın duygu durumları hakkında çocukla sohbet etmesini ister. Çocuğun seçtiği bir duyguyu temsil eden bir yüz çizerek kukla yapması ve ertesi gün sınıfa getirmesi istenir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Oyunun yönergeleri açık, anlaşılır, net ifadelerle sunulmalı ve gerektiğinde tekrarlanmalıdır. Kutudan seçim yapıp canlandırma yaparken öğretmen sözel ipuçları ve seçenekler sunarak ("Arabanın kırılması seni üzdü mü, şaşırttı mı?" demek gibi.) destek olabilir. Çocuğun etkinlik sırasında kendinden önceki arkadaşlarını model almasını sağlayacak düzenlemeler yapılmalıdır. Çocuğun etkinliğe katılma ve izleme davranışı uygun aralıklarla pekiştirilmelidir. Çocuğun performans düzeyine göre yönergeler, öğrenme ve değerlendirme sürecindeki ifadeler sadeleştirilerek ya da farklılaştırılarak sunulmalıdır. Bu süreçlerde çocuğun ayırt edebildiği duygu durumlarına öncelik verilmelidir. İhtiyaç duyulduğunda çocuğun performansına uygun ipuçları (sözel ipucu, işaret ipucu ve model olma) kullanılmalıdır.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinliğin yönergeleri kısa, net ifadelerle sunulmalı ve gerektiğinde tekrarlanmalıdır. Çocuğun etkinliği takip edip etmediği, arkadaşlarının/öğretmenin yüz ifadelerini izleyip izlemediği gözlemlenmeli ve bu doğrultuda yönergeler verilmelidir ("Arkadaşının yüzüne bak, nasıl hissediyor sence?" vb.). Gerekli yerlerde coşkulu beden hareketleri ve ses tonlarıyla çocuğun ilgisi çekilmelidir. Çocuk kutudan seçim yaparak duygularını paylaşıırken sözel ipuçları verilerek ve seçenekler hatırlatılarak ("Acaba bu seni üzer mi, şaşırttı mı?" gibi) desteklenebilir. Çocuğun etkinlikte orta sıralarda yer alması, kendinden önceki arkadaşlarını model almasını sağlayacak, oyundan kopmamasına katkı sağlayacak ve doğru tepki verme şansını arttıracaktır. Öğrencinin performansına bağlı olarak her bir duygu durumu tekrar model olunabilir. Değerlendirmede yer alan soru ifadeleri çocuğun performans düzeyine göre sadeleştirilerek ya da farklılaştırılarak sunulmalıdır. Çocuk kutunun içindeki görmediği nesnelere dokunmak konusunda çekingen davranıyorsa, bu konuda cesaretlendirilmelidir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğa materyalleri dokunarak incelemesi için ihtiyaç duyduğu kadar süre verilmelidir. Materyallerin özellikleri detaylı olarak betimlenmelidir. Çocuğun duygu ifadelerini canlandıran yüze dokunarak incelemesine fırsat tanınmalıdır. Kullanılan duygu kartla-

rında, duyguların yüzdeki belirgin yansımaları iplerle kabartılarak (Kızgın için kaşların ortadan aşağı doğru belirginleşmesi, şaşkın için çok büyük gözlerin etrafının iple kabartılması gibi) öğrenciye incelenebilir. Etkinlik süreci boyunca ve değerlendirme aşamasında kullanılan resimli kartlar mutlaka sözel olarak betimlenmelidir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Çocuğa materyalleri dokunarak incelemesi için ihtiyaç duyduğu kadar süre verilmelidir. Arkadaşlarının canlandığı duygu ifadelerini ve resimli kartları rahatlıkla görebilmesi için çocuğun görme becerilerini en iyi kullanabileceği bir noktaya oturması sağlanmalıdır. İhtiyaç duyulduğunda çocuğun kartları tek tek incelemesine fırsat tanınmalıdır. Kartlarda yer alan olay resimlerinin olabildiğince net ve anlaşılır olmasına dikkat edilmelidir. Sınıf ortamının aydınlığı az gören çocuk dikkate alınarak kontrol edilmelidir. Öğrencinin loş ortamlarda görmesini işlevsel kullanamayabileceği veya çok parlak ışıktan rahatsız olabileceği gibi durumlar için bireysel farklılıklara göre düzenlemeler yapılmalıdır.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik başlamadan önce cihazın açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilir. Çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Çocuğun resimli kartları ve arkadaşlarının/öğretmenin canlandırma yaparken kullandığı mimikleri gördüğüne emin olunmalıdır. Arkadaşlarının duygu durumlarını tahmin edip ifade ederken çocuğa yeteri kadar zaman verilmelidir. Gerekli durumlarda etkinlik aşamaları gerçekleştirilirken öğretmen sözel ifadelerini doğal işaretlerle (herkesçe kullanılan, yapacağı eylemi belirten gel, al, bak vb. işaretler) desteklemelidir. İhtiyaç duyulduğunda değerlendirme aşamasında sözel ifadeleri desteklemek için çocuğa duyguları ifade eden kartları kullanarak ipucu verilebilir ve yine doğal işaretler kullanılabilir. Aynı şekilde çocuğun sözel ifadelerini doğal işaretlerle ve kartlarla desteklemesine fırsat verilebilir (Kutudan çıkan malzemeleri işaret ederek "Sana ne çıkmıştı?" sorusunu sormak; duygu kartlarını işaret ederek "Hangi duygu daha çok ilginizi çekti?" sorusuna duyguları ifade eden kartlar arasından seçenek sunmak vb.).

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinlik başlamadan önce cihazın açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilir. Çocuğun öğretmeninin

ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Çocuğun öğretmeni ve arkadaşları ile olan mesafesinin uygunluğuna, etkinlik sırasında gürültü seslerinin oluşmamasına ve sırayla konuşulmasına dikkat edilmelidir. Gerekli görüldüğünde yönerge ve ifadeler tekrar edilebilir. İhtiyaç duyulduğunda değerlendirme aşamasında çocuğa sözel ifadeleri desteklemek için işaret ipucu verilebilir ve doğal işaretler kullanılabilir (Kutudan çıkan malzemeleri işaret ederek "Sana ne çıkmıştı?" sorusunu sormak, duygu kartlarını işaret ederek "Hangi duygu daha çok ilgini çekti?" sorusuna seçenek sunmak vb.). İhtiyaç duyulduğunda işitme yetersizliğinden etkilenmiş çocuklar için önerilen uyarlamalardan yararlanılabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun kendini ifade edebilmesi için fırsat ve yeterli süre verilmelidir. Çocuk konuşması bitene kadar beklenmeli, kendini ifade etme ve iletişim çabaları pekiştirilerek cesaretlendirilmelidir. Çocuğun ifadeleri kabul edilip pekiştirilerek ifadenin tam hali öğretmen tarafından model olunmalıdır (Örneğin çocuk "mutlu" yerine "butlu" diyorsa öğretmen "Evet, mutlu." diyerek model olur ve pekiştirir). Çocuğun söyleyebildiği kelime sayısına göre dil genişletme çalışması yapılmalıdır (Örneğin çocuk "mutlu" diyorsa öğretmen "mutlu çocuk" olarak ifadeyi genişletir. Çocuk "mutlu çocuk" diyorsa öğretmen ifadeyi "çok mutlu çocuk" olarak genişletebilir.). Gerekli durumlarda etkinlik sürecinde

ve değerlendirme aşamasında öğretmen çocuğa sözel ifadeleri kullanmanın yanında resimli kartları, jest ve mimiklerini ve doğal işaretleri kullanmasına fırsat vermelidir (Örneğin başkalarının sergilediği duygu durumlarını tahmin etme aşamasına gerektiğinde çocuğa resimli kartları kullanması için fırsat tanınabilir).

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Gerektiğinde yönergeler her aşamada baştan ve sadeleştirilerek tekrar verilmelidir. İhtiyaç hâlinde duygu durumları çocuğa model olunabilir. Etkinlik sürecinde çocuğun dikkatinin dağılması durumunda abartılı ses tonlamaları, jestler, mimikler ve sözel ifadeler kullanılarak etkinliğe olan odağı artırılabilir. Çocuğun sırasını bekleme, etkinliğe katılma ve izleme davranışı uygun aralıklarla yanına gidilerek pekiştirilmelidir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Bedensel yetersizlikten etkilenmiş çocuk sınıf içinde bir destekle ya da bağımsız şekilde hareket edebiliyorsa yarım dairenin ortasına gelene kadar beklenmelidir. Çocuğun hareketlerinin daha kısıtlı olması durumunda öğretmen kutuyu alarak çocuğun yanına götürülebilir ve kutudan çıkan materyali yukarı kaldırarak sınıfa göstermesi için destek olabilir. Çocuk ellerini kullanarak kutunun içinden materyali almakta güçlük çekiyorsa fiziksel yardım ile desteklenmelidir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 8

Etkinliğin Adı	: Duygu Kapmaca
Etkinlik Çeşidi	: Türkçe-Oyun ve Hareket Etkinliği (Bütünleştirilmiş Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 4	: Bir olay ya da durumla ilgili olarak başkalarının duygularını açıklar.
Göstergeleri	: Başkalarının duygularını söyler. Başkalarının duygularının nedenlerini söyler. Başkalarının duygularının sonuçlarını söyler.
Kazanım 5	: Bir olay veya durumla ilgili olumlu/olumsuz duygularını uygun yollarla gösterir.
Göstergeleri	: Olumlu/olumsuz duygularını sözel ifadeler kullanarak açıklar. Olumsuz duygularını olumlu davranışlarla gösterir.
Materyaller	: Üzerinde dört farklı duygu durumunu ortaya çıkararak olayların olduğu resimli kartlar, dört duygu durumunun (mutlu, üzgün, kızgın, şaşkın) ayrı ayrı çizili olduğu büyük fon kartonları, hareketli bir müzik.
Kavramlar/Sözcükler	: Mutlu, üzgün, kızgın, şaşkın.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen üzerinde dört farklı duygu durumunu ortaya çıkaracak olayların olduğu kartlardan bazılarını (arkadaşını iterek düşüren çocuk resmi, hediye paketi alan çocuk resmi, dondurma yiyen çocuk resmi, oyuncacı kırılan çocuk resmi, zıplayan/dans eden çocuk resmi, arkadaşına çelme takan çocuk resmi vb.) yarım daire şeklinde oturmuş çocuklara göstererek kartlardaki olaylar hakkında sohbeti başlatır.
- Çocukların karttaki duruma benzer bir durum yaşadıklarında kendilerini nasıl hissedecekleri ve olaylara nasıl tepki vereceklerine dair düşünceleri dinlenir. Çocuklardan kartlardaki çocukların duygularını taklit etmeleri istenir.

- Çocuklara herhangi bir ortamda olumsuz durumlarla karşılaştıklarında ne yaptıkları sorulur. Alınan cevaplardan sonra böyle bir durumla karşılaşınca bunu ifade etmeleri, ortamdaki uzaklaşmaları ve gerekirse bir yetişkinden yardım istemeleri söylenir.
- Öğretmen son olarak tüm duyguları zaman zaman hissedebileceğimizi ve bunun normal olduğunu ifade eder. Bu çalışmadan sonra öğretmen sınıfın dört ayrı köşesine dört duygu ifadesi çizili olan büyük fon kartonlarını yapıştırır. Öğretmenin başlattığı müzik eşliğinde çocuklar müzik durana kadar sınıfta serbestçe dans eder. Müzik durduğunda öğretmen bir olay kartını sınıfa gösterir. Çocuklar, karttaki olayın kendilerinde uyandırdığı duygunun olduğu duvara gi-

OKUL ÖNCESİ UYARLANMIŞ ETKİNLİKLER

derek duygu ifadesi olan kartona dokunur.

- Bir olay çocuklarda farklı duygu durumları uyandırabilmektedir. Hediye alan çocuk resmi bir çocukta mutluluk duygusu yaratırken, başka bir çocukta şaşkınlık duygusu yaratabilir. Bu nedenle çocukların farklı köşelere giderek, farklı duyguları seçmelerine fırsat tanınmalıdır. Oyun süresi çocukların ilgisi dikkate alınarak planlanır.

Değerlendirme

- Kartlardaki olaylardan hangisini yaşasanız daha çok üzülürdünüz? Üzüntünüzü nasıl gösterirdiniz?
- Kartlardaki olaylardan hangisini yaşasanız daha çok mutlu olurdunuz? Mutluluğunuzu nasıl gösterirdiniz?

- Kartlardaki olaylardan hangisini yaşasanız daha çok kızardınız? Kızgınlığınızı nasıl gösterirdiniz?
- Kartlardaki olaylardan hangisini yaşasanız daha çok şaşırırdınız? Şaşkınlığınızı nasıl gösterirdiniz?
- En çok hangi duygu sana kendini iyi hissettirdi?
- Şu an kendini nasıl hissediyorsun? Neden?

Aile Katılımı

- Ebeveynlerden çocukla birlikte ayna karşısında "Nasıl hissediyorum?" oyunu oynaması istenir. Çocuk, ayna karşısında ebeveynin yaptığı duygu durumu canlandırmasından (mutlu, üzgün, kızgın, şaşkın) onun nasıl hissettiğini bulmaya çalışır. Daha sonra duygu canlandırma sırası çocuğa, tahmin sırası ebeveyne geçer.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performans düzeyine göre (bilişsel becerileri, alıcı dil becerileri, sahip olduğu önkoşul beceriler vb.) yönergeler ve öğrenme/değerlendirme sürecindeki soru ifadeleri sadeleştirilerek/basamaklandırılarak sunulmalıdır. Çocuk uygun duygu köşesine gitmekte zorlandığında olay kartlarını incelemesi için daha çok fırsat tanınarak olaylara ve duygu durumlarına ilişkin basit neden-sonuç cümleleri ("Dondurması düştüğü için üzgün hissediyor." vb.) kurulabilir, gerekirse olaylar canlandırılabilir. Çocuk ihtiyaç duyuyorsa performans düzeyine uygun olarak ipuçları (köşeyi işaret etme, sözel ipucu verme, model olma vb.) sunulmalıdır. Çocuğun uygun davranışları (doğru köşeyi bulması, arkadaşlarıyla birlikte hareket etmesi gibi) yanına gidilerek ve göz teması kurularak pekiştirilmelidir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizlikten etkilenmiş çocuklar için önerilen uyarlamalar ile benzer uyarlamalar yapılabilir. Çocukla göz kontağı kurulmasına, karmaşık ifadelerden kaçınarak olabildiğince net ve açık cümleler kullanılmasına özen gösterilmelidir. Etkinlik sürecinde çocuğun dikkatinin dağılması durumunda dikkat çekici ses tonlamaları, jestler, mimikler ve merak uyandıran sözel ifadeler kullanılarak etkinliğe olan ilgisi artırılabilir. Değerlendirmede yer alan soru ifadeleri çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek ya da farklılaştırılarak sunulabilir. Çocuğun uygun davranışları ya-

nına gidilerek ve göz teması kurularak davranışı niteler şeklindeki ifadeler ile pekiştirilmelidir. Çocuğun etkinlik sürecinde akran etkileşimi kurması desteklenmelidir. Etkinliğin müzikli aşamasında çocuğun özellikleri dikkate alınarak ses düzeyi ayarlanmalıdır.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun sohbet esnasında öğretmenini en rahat duyabileceği yere oturması sağlanarak resimli kartlarda yer alan olaylar detaylı betimlemelerle anlatılmaktadır. Duygu ifadelerinin yapılandırıldığı köşeler çocuğa önceden tarif edilmeli, her bir köşeye gidilerek yerleri gösterilmelidir. Çocuklar müzikle/ritimle serbest hareket ederken ve duygu ifadelerinin bulunduğu köşelere giderken görme yetersizliğinden etkilenmiş çocuğa gerektiğinde bir arkadaşı veya öğretmeni rehberlik etmelidir. Müzik sonunda kartı gösteren öğretmen aynı anda kartta gerçekleşen olayı sözel olarak da ifade etmelidir ("Çocuk dondurma yiyor. Sizce nasıl hissediyor?" vb.). Öğretmen çocuğa rehberlik ederken hangi duygunun olduğu köşeye gidileceğini söylemesi için çocuğa fırsat tanınmalı ve çocuğun yönlendirdiği duygu köşesine gitmesini sağlamalıdır. Çocuk köşeye gidene kadar beklenmelidir. Aile katılımı için verilen etkinlikte ebeveynin duyguları ses tonlarıyla ve çocukla birlikte yapılan hareketlerle (mutlu olunca zıplamak, üzgün olunca omuzların düşmesi vb.) taklit etmesi istenebilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Sınıf ortamının aydınlığı az gören çocuk dikkate alınarak kontrol edilmelidir. Çocuğun loş ortamlarda görmesini işlevsel kullanamadığı ya da çok aydınlık ve

parlak ışıktan rahatsız olabileceği gibi bireysel farklılıklara göre düzenlemeler yapılmalıdır. Çocuğa olay kartları ve duygu ifadelerinin olduğu kartonlar incelenmelidir. Olay kartlarındaki resimlerin olabildiğince net ve büyük olmasına, kartonlardaki duygu ifadelerinin de kontrast renklerde (beyaz karton- siyah kalın kalem gibi), büyük ve belirgin şekilde çizilmiş olmasına dikkat edilmelidir. Çocuğun görme düzeyine bağlı olarak duyguların yapılandırıldığı köşeler çocuğa önceden tarif edilmeli, gerektiğinde etkinlik öncesinde her bir köşeye gidilerek yerleri gösterilmelidir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik başlamadan önce çocuğun işitme cihazının açık ve çalışır durumda olması için gerekli kontroller öğretmen tarafından yapılmalıdır. Çocuğun öğretmenin ve konuşan arkadaşlarının yüzlerini görebileceği ve dinleme becerilerini arttırabileceği uygun mesafede etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Gerekli durumlarda kartlardaki olaylar taklit edilerek canlandırılabilir. Müzik/ritimle hareket edilirken öğretmen işitme yetersizliği olan çocuğun görebileceği bir noktada durarak müziğin bittiğine dair görsel bir işaret verebilir. Müzik bittiğinde verilecek olan bu görsel işaret önceden çocuğa tanıtılmalıdır. Etkinlik sürecindeki yönergeler ve değerlendirmede yer alan soru ifadeleri çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek, farklılaştırılarak ya da günlük yaşamda herkesçe kullanılan doğal işaretlerle (etkinliğin müzikli aşamasında ellerle "Köşeye git, dokun vb." hareketler yapılması gibi) desteklenerek sunulabilir. Yönergeler ve sorular sunulurken çocuk ile göz teması kurulmasına dikkat edilmelidir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde işitme cihazının kontrolleri öğretmen tarafından yapılmalıdır. Çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Çocuğun işitme düzeyinden en iyi şekilde faydalanacağı noktada yer alması sağlanmalıdır. Öğretmeni ve arkadaşları ile olan mesafesinin uygunluğuna ve yüzünün konuşan kişiye dönük olmasına dikkat edilmelidir. Etkinlik sırasında gürültü seslerinin oluşmaması ve sırayla konuşulmasına özen gösterilmelidir. Gerekli görüldüğünde yönerge ve ifadeler tekrar edilmelidir. İhtiyaç hâlinde dil ve konuşma güçlüğü olan çocuklar için önerilen uyarılmalardan faydalanılabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğa kendisini ifade edebilmesi için ihtiyaç duyduğu süre verilmeli, çocuğun iletişim becerileri, sözel ifadeleri ve buna dönük çabaları pekiştirilerek konuşmaya yönelik cesaretlendirilmelidir. Çocuk konuşması bitene kadar mutlaka beklenmelidir. Çocuğun etkinlik ve değerlendirme süreçlerinde ifade edici dil becerileri düzeyine göre (tek, iki ya da daha fazla kelimelik ifadelerle) kendini sözel olarak ifade etmesine fırsat tanınmalıdır. Gerekirse bunlara ek olarak jest ve mimiklerle, duygu durumlarının olduğu resimli kartlarla ifadelerini desteklemesi sağlanmalıdır. Bununla birlikte çocuğun ifadelerinin tam ve doğru şekli öğretmen tarafından yeniden söylenmelidir (Çocuk "mut" dediğinde öğretmen "Evet, mutlu." diyebilir.). Çocuğun kullandığı sözcük ve cümleler öğretmen tarafından genişletilmelidir (Çocuk "mutlu" dediğinde öğretmen "Mutlu yüz" şeklinde genişletebilir.).

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Gerektiğinde yönergeler her aşamada baştan ve sadeleştirilerek tekrar verilmelidir. Çocuğun dikkati dağıldığında ilgi çekici, merak uyandırıcı ifadelerle, ses tonlamalarıyla etkinliğe dahil edilmelidir. İhtiyaç duyulursa ipuçları verilebilir. Olay kartları hazırlanırken çocuğun ilgi alanları, tercihleri göz önünde bulundurularak seçim yapılabilir (Balonu çok seven bir çocuğa içinde balon olan bir olay kartı hazırlamak vb.). Çocuğun uygun davranışları (etkinlikle meşgul olma, yönergeyi yerine getirme vb.) yanına gidilerek ve göz teması kurularak pekiştirilmelidir. Değerlendirmede yer alan soru ifadeleri çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre gerekirse sadeleştirilerek, farklılaştırılarak tekrar sunulmalıdır.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk herhangi bir destek materyal olmadan bağımsız hareket edebiliyorsa doğru köşeleri bulması için ihtiyaç duyduğu süre tanınmalıdır. Çocuk desteğe ihtiyaç duyuyorsa (yürüteç, tekerlekli sandalye vb.) gerektiğinde fiziksel yardım sunulmalı ve köşeye ulaşana kadar etkinlik sürdürülmelidir. İhtiyaç hâlinde çocuğun doğru duygu ifadesinin olduğu kartona ulaşmasını kolaylaştırmak adına, tüm kartonlar aynı duvara ve kolay ulaşılabilir bir noktaya yapııştırılabilir.

ETKİNLİK 9

Etkinliğin Adı	: Adaletsiz Bir Yarış
Etkinlik Çeşidi	: Oyun-Matematik Etkinliği
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 6	: Kendisinin ve başkalarının haklarını korur.
Göstergeleri	: Haklarını söyler. Başkalarının hakları olduğunu söyler. Haksızlığa uğradığında tepki verir. Başkalarına haksızlık yapıldığında tepki verir.
Materyaller	: Ahşap ya da plastik bloklar.
Kavramlar/Sözcükler	: Az-çok, uzun- kısa, eşit, adil olmak, hak, haksızlık.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen bir çocuğu yanına alarak masaya geçer. Diğer çocuklara arkadaşları ile bir oyun oynayacağını ve izlemelerini söyler. Öğretmen blokları sesli olarak sayarak çocuğun önüne 4 tane, kendi önüne de 10 tane blok alır. Amaçlarının en uzun kuleyi yapmak olduğunu söyler.
- Kuleler yapıldıktan sonra diğer çocuklara kimin kulesinin uzun olduğu, hangi kuledeki blok sayısının az ya da çok olduğu sorulur ve nedenleri üzerine tartışılır.
- Bunun adil bir yarış olup olmadığı, kimseye haksızlık yapılmaması için ne olması gerektiği sorulur ve çocukların fikirleri dinlenir. Çocukların fikirleri dinlendikten sonra öğretmen herkesin eşit haklara sahip olduğunu, kendisi ya da bir arkadaşı haksızlığa uğradığında bunu söylemesi ve haklarını koruması gerektiğini ifade eder.
- Öğretmen ve aynı çocuk arasında bu kez bloklar eşit sayıda dağıtılarak kule yapılır ve tekrar kıyaslanır.
- Adil olan yöntem bulunduktan sonra çocuklar 3 gruba ayrılır. Bloklar çocuklarla birlikte sayılır ve her gruba eşit sayıda blok verilir. Çocuklardan grup arkadaşları ile iş birliği yaparak kule, ev vb.

yapılar inşa etmeleri istenir.

Değerlendirme

- İlk oynanan oyunda hangi kule daha yüksekti? Neden?
- Bu oyunda kule yapmak için blok yerine başka ne kullanabilirdik?
- Bu oyunun adil olması için ne yapılması gerekiyordu?
- Sizce, haksızlığa uğrayan arkadaşınız kendini nasıl hissetmiş olabilir?
- Siz haksızlığa uğrasanız kendinizi nasıl hissederdiniz?
- Daha önce hiç haksızlığa uğradınız mı? Peki bu durumda ne yaptınız?

Aile Katılımı

- Evde "adil olma" üzerine sohbet edilmesi istenir. Evdeki rutinlerden birinde karar alınırken tüm aile bireylerinin fikirlerini söylemesine fırsat verilir. Ortak kararın uygulanması sağlanır. Alınan kararın herkesin görüşleri sonucunda alındığı çocuğa anlatılır.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Oyunun yönergeleri basit ifadelerle sunulmalı ve gerektiğinde tekrarlanmalıdır. Kavramlar somutlaştırılmalı ve çocuğun etkinliğe başından sonuna kadar daha aktif katılması sağlanmalıdır. Örneğin bloklar dağıtılırken her blok çocukla birlikte sayılabilir ve “eşit” kavramının vurgulanması sağlanabilir. Değerlendirme soruları çocuğun performans düzeyine (bilişsel becerileri, alıcı dil becerileri vb.) ve öğretimi hedeflenen kavrama yönelik olarak basitleştirilerek sunulmalıdır. Değerlendirmeye alternatif olarak eşitlik kavramını temsil eden ve etmeyen resimli kartlar hazırlanabilir. Çocuktan eşitliği ve eşitsizliği temsil eden kartı göstermesi istenebilir (Bir resimde elinde beş top dondurma olan bir çocuk ile elinde bir top dondurma olan çocuk, diğerinde ise ellerinde beşer top dondurmanın olduğu çocukların görselleri vb.).

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Oyunun yönergeleri gerektiğinde basit ifadelerle sunulabilir ve tekrarlanabilir. Çocuğun oyunu takip edip etmediği gözlemlenmelidir ve çocukla göz teması kurmaya dikkat edilmelidir. Gerekli yerlerde dikkat çekici jest-mimik ve ses tonlamalarıyla çocuğun ilgisi çekilebilir. Grupla iş birliği yapılan süreçlerde çocuk akran etkileşimi için desteklenmelidir. Etkinlik sürecinde çocuğun uygun davranışları (akranları ile iş birliği yapması, sıra alma ve bekleme davranışları göstermesi vb.) pekiştirilmelidir. Gerektiğinde zihinsel yetersizliği olan çocuklar için yapılan uyarlamalardan da yararlanılabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğa blokları incelemesi için ihtiyaç duyduğu kadar zaman verilmelidir. Gerektiğinde blokların özellikleri detaylı olarak betimlenmelidir. Süreç içinde oluşturulan kulelerin -eşit ve eşit olmayan sayıda bloklardan oluşan kuleler arasındaki uzunluk farkına dikkat çekilerek- ve diğer yapıların çocuk tarafından dokunularak incelenmesine fırsat verilmelidir. Ahşap bloklardan kule oluşturma sırasında çocuk için blokların devrilme, düşme vb. koordinasyon güçlükleri yaratması hâlinde birbirine geçirmeli tak-çıkarak oyuncaklar kullanılabilir. İlgili uyarlama yapıldıktan sonra hâlâ desteğe ihtiyaç duyulursa çocuğa gerekli fiziksel destek verilmelidir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Sınıf ortamının aydınlığı az gören çocuk dikkate alınarak kontrol edilmelidir. Öğrencinin loş ortamlarda görmesini işlevsel kullanamadığı veya çok parlak ışıktan rahatsız olabileceği gibi bireysel farklılıklara göre düzenlemeler yapılmalıdır. Çocuğun görme becerilerini en işlevsel kullanabileceği noktaya oturması sağlanmalıdır. Blokların canlı ve masayla olabildiğince kontrast renklerde seçilmesine, daha büyük blokların tercih edilmesine, çocuğun yapılan kuleleri görebileceği mesafeden incelemesi için fırsat verilmesine dikkat edilmelidir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik başlamadan önce çocuğun işitme cihazının açık ve çalışır durumda olması için gerekli kontroller öğretmen tarafından yapılmalıdır. Çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Çocuğun konuşan kişinin yüz ifadesini ve beden hareketlerini görebildiğinden emin olunmalıdır. Gerekli durumlarda etkinlik aşamaları gerçekleştirilirken öğretmen doğal işaretlerle (herkesçe kullanılan, yapacağı eylemi belirten gel, al, bak vb. işaretler) çocuğu desteklemelidir. Değerlendirmede yer alan soru ifadeleri çocuğun alıcı dil becerilerine göre sadeleştirilmeli ya da farklılaştırılmalıdır. Çocuğun söyleyebildiği kelime sayısına göre dil genişletme çalışması yapılmalıdır. Örneğin “Adil” kelimesini söyleyebilen çocuğa “Adil oldu.” denerek çocuğun ifadesi genişletilebilir. Eşitlik kavramını temsil eden ve etmeyen resimli kartlar hazırlanabilir. Örneğin iki resimdeki olayda resim eşitliği temsil ediyorsa gülen yüz, eşit olmayan bir durumu gösteriyorsa üzgün yüz çıkartması çocukla birlikte karta yapıştırılabilir (Bir resimde elinde beş top dondurma olan bir çocuk ile elinde bir top dondurma olan çocuk, diğerinde ise ellerinde beşer top dondurma olan çocukların görselleri vb.).

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde işitme cihazının kontrolleri (cihazın açık olması, pil ve ses düzeyleri, cihazda ötme, cızırtı vb. seslerin kontrolü vb.) öğretmen tarafından yapılmalıdır. Çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği, işitme düzeyinden en iyi şekilde faydalanabileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Etkinlik sırasında gürültü seslerinin oluşmamasına ve sırayla konuşulmasına dikkat

OKUL ÖNCESİ UYARLANMIŞ ETKİNLİKLER

edilmelidir. Gerekli görüldüğünde yönerge ve ifadeler çocukla göz teması kurularak tekrar edilmelidir. Değerlendirmede yer alan soru ifadeleri çocuğun alıcı dil becerilerine göre sadeleştirilmeli ya da farklılaştırılmalıdır. Çocuğun söyleyebildiği kelime sayısına göre dil genişletme çalışması yapılmalıdır. Örneğin "Uzun" kelimesini söyleyebilen çocuğa "Uzun kule," "Kule uzun oldu." vb. şeklinde ifadelerle dil genişletme yapılabilir. Eşitlik kavramını temsil eden ve etmeyen olay resimleri hazırlanarak öğrenciye görsel destek sunulabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun kendini ifade edebilmesi için fırsat ve yeterli süre verilmelidir. Çocuğun ifadeleri kabul edilip pekiştirilerek, söylediği ifadenin tam hâli öğretmen tarafından model olunmalıdır. Örneğin çocuk "Adil" kelimesi yerine "Abil" diyorsa, öğretmen "d" sesini vurgulayarak "Evet, adil." diyerek model olabilir. Çocuğun kullandığı sözcük ve cümleler öğretmen tarafından çocuğun ifade edici dil becerilerine göre genişletilmelidir ("Adil" kelimesini söyleyebilen çocuğa "Adil oldu." diyerek ifadeyi genişletebilir.). Çocuğun kendini ifade etme ve iletişim çabaları pekiştirilerek konuşmaya yönelik cesaretlendirilmelidir. Çocuğun sözlü ifadelerini jest-mimikler kullanarak desteklemesine fırsat tanınmalıdır.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Gerektiğinde yönergeler her aşamada sadeleştirilerek tekrar verilebilir. Dikkat dağınık bir durum olduğunda ilgi çekici, merak uyandırıcı ifadelerle çocuk etkinliğe dahil edilmeye çalışılmalıdır. Blokların dağıtılması gibi aşamalarda çocuğa etkinliğe ilişkin görevler verilerek sürece aktif katılımı sağlanabilir. Etkinlik sürecinde çocuğun uygun davranışları (akranları ile iş birliği yapması, sıra alma ve bekleme davranışları göstermesi vb.) pekiştirilmelidir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun yetersizlikten etkilenme durumuna göre gruplar etkinliği masa başında yapılabilir. Ahşap blokların üst üste koyulmasının çocuk için koordinasyon güçlüklerine neden olduğu durumlarda, birbirine geçirilebilen bloklar kullanılabilir. Blokların boyutları çocuğun tutma becerilerine uygun seçilmelidir. İlgili uyarlama yapıldıktan sonra çocuk desteğe ihtiyaç duymazsa gerekli fiziksel destek verilmelidir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 10

Etkinliğin Adı	: Açık Büfe Etkinlik
Etkinlik Çeşidi	: Sanat Etkinliği
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 7	: Bir işi ya da görevi başarmak için kendini güdüler.
Göstergeleri	: Yetişkin yönlendirmesi olmadan bir işe başlar. Başladığı işi zamanında bitirmek için çaba gösterir.
Kazanım 14	: Sanat eserlerinin değerini fark eder.
Göstergeleri	: Sanat eserlerinde gördüklerini ve işittiklerini söyler. Sanat eserleri ile ilgili duygularını açıklar. Sanat eserlerinin korunmasına özen gösterir.
Kazanım 3	: Kendini yaratıcı yollarla ifade eder.
Göstergeleri	: Duygu düşünce ve hayallerini özgün yollarla ifade eder. Özgün özellikler taşıyan ürünler oluşturur.
Materyaller:	A4 kâğıtları, pastel ve kuru boyalar, boncuklar, kesilmiş kalın pipetler, delikli makarnalar, ipler, seramik hamuru ya da kil, merdane, hamur kesme bıçağı, dil çubuğu, birkaç tane farklı temalarda tablo resimleri, heykel resimleri ve el sanatlarına ait farklı takı tasarımı resimleri.
Kavramlar/Sözcükler	: Sanatçı, eser, sergi.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen çocuklara sınıfa getirdiği farklı sanat eserlerinin (resim, heykel, el sanatları, takı tasarımları) resimlerini gösterir. Resimlerdeki sanat dallarından ve bunları yapan kişilerin birer sanatçı olduğundan bahseder. Daha sonra klasik bir müzik açar ve bunu da bir sanatçının oluşturduğundan bahseder. Çocuklara bu sanat dalları hakkındaki düşünceleri ve hangilerine ilgi duydukları sorulur. Tüm çocukların düşünceleri dinlenir.
- Sınıfta üç masa hazırlanır. Bir masaya A4 kâğıtları, pastel ve kuru boyalar koyulur. Diğerine boncuklar, kesilmiş kalın pipetler, delikli makarnalar, ipler koyulur. Sonuncu masaya da seramik hamuru ya da kil, merdane, hamur kesme bıçağı ve dil çubuğu koyulur.

- Sınıfın farklı bir köşesinde ise çocukların resimlerini asmaları için ip gerilir. Diğer ürünler için de masa koyularak sergi bölümü oluşturulur.
- Çocuklara "Şimdi hepiniz birer sanatçı oldunuz. Hangi alanda eserler hazırlamak istiyorsanız o masadan gerekli malzemeleri alarak eserlerinizi oluşturun ve sergi bölümüne yerleştirin." denir. Etkinlik süresince klasik müzik açılır. Çocukların bu müzik eşliğinde çalışmalarını tamamlamaları istenir.
- Her çocuk etkinliğinde kullanacağı malzemelere, çalışma şekline, ne yapmak istediğine kendisi karar verir, çalışmasını yapar ve sergi bölümüne koyar.
- Tüm sınıf çalışmasını bitirince hep beraber ser-

gi gezilir. Tüm çalışmalar incelenir. Sanatçıların eserlerini tanıtımlarına fırsat verilir.

Değerlendirme

- En çok hangi sanat dalını sevdin? Neden?
- Kendi yapacağın etkinliğe nasıl karar verdin? Zaman yeterli oldu mu?
- Malzemelerini seçmek ve onlarla bir sanat eseri oluşturmak sana neler hissettirdi?

- Başka bir sergiye gidecek olsan ne sergisine giderdin?

Aile Katılımı

- Çocukların aileleriyle ilgi duydukları sanat alanı ile ilgili araştırmalar ve çalışmalar yapmalarına fırsat verilmesi istenir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre etkinlik sürecindeki yönergeler basit ve anlaşılır bir şekilde sunulmalıdır. Yönergeler çocuk ile göz teması kurduktan sonra sunulmalıdır. Açık büfeden etkinliğini seçme aşamasında çocuğa gerekli açıklamalar yapılmalıdır ("Bak burada malzemeler var. Bu malzemeler ile kolyeler, bileklikler yapılabilir." vb.). Bu etkinlikte her çocuk kendi özgün eserini ortaya koyacağı için, öğretmen çocuğun yanına giderek yapacağı eser hakkında bilgi alır. Öğretmen aldığı bilgiler doğrultusunda çocuğa ihtiyaç duyduğu yerlerde yönlendirici (bileklik yapan bir çocuğa ipin bağlanma aşamasını hatırlatmak ve gerektiğinde yardımcı olmak gibi) olabilir. Çocuk eserini yapmaya başlamadan önce örnek görseller gösterilebilir. Örneğin bileklik yapmak isteyen öğrenciye örnek bileklik resimleri gösterilebilir. Çocuğun etkinliği takip etmesi için belli aralıklarla yanına gidilerek etkinlikte ne aşamada olduğu hakkında bilgi alınmalıdır. Çocuğun dikkatini etkinliğe yöneltmediği durumlarda ilgi çekici ifadeler kullanılarak dikkatinin etkinliğe yönlendirilmesi sağlanmalıdır. Çocuğun uygun davranışları (izleme, dinleme, sırasını bekleme gibi) yanına gidilerek, göz teması kurularak pekiştirilmelidir. Değerlendirme ifadeleri sadeleştirilerek ya da farklılaştırılarak sunulmalıdır. Görsellerden destek alarak cevaba ilişkin seçenekler sunulabilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizliği olan çocuklar için önerilen uyarlamalar ile benzer uyarlamalar yapılabilir. Ek olarak etkinlik sırasında dinletilen müziğin sesinin çocuğu rahatsız etmediğinden emin olunmalıdır. Çocuğun

etkinlik boyunca, öğretmeni ve akranlarıyla göz teması kurarak etkileşim içinde olması için fırsatlar yaratılmalıdır. Etkinlikte kullanılacak materyallerde çocuğun duyuşsal hassasiyetleri dikkate alınmalıdır. Örneğin çocuğun kile dokunmada bir hassasiyet varsa diğer büfelerden malzeme alması için yönlendirilebilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çalışma öncesinde çocuğa etkinlikte kullanılacak materyaller ve etkinlik alanları (sergi alanı ve açık büfe masa alanları) incelenmelidir. Çocuğa bu süreçte ihtiyaç duyduğu kadar zaman verilmelidir. Sanat eserlerini ifade eden resimler de çocuğa betimlenmelidir. Çocuk açık büfe alanına geldiğinde hangi alanda eser ortaya koyacağına karar verebilmesi için zaman tanınmalıdır. Çocuğa açık büfeden malzemesini alırken öğretmen gerekli desteği sunmalıdır. Çocuğa ihtiyaç duyduğunda ürününü yaparken ihtiyacı kadar olan ipucu sunulabilir. Son aşamada sergi gezilirken çocuğun tüm eserleri incelemesine fırsat tanınmalıdır. Öğretmen sergi alanı gezilirken çocuğa yapılan eserlerle ilgili sözlü betimlemelerde bulunabilir (Örneğin sergi alanındaki bir arkadaşının resmi hakkında öğretmen çocuğa, "Ayşe gökyüzünde uçan çok sayıda kuş resmi çizmiş. Bu kuşların bir kısmını pastel boya ile bir kısmını kuru boya ile boyamış." şeklinde betimlemeler yapılabilir).

4. Az Gören Çocuklar İçin

Çalışma öncesinde etkinlikte kullanılacak materyaller ve etkinlik alanları (sergi alanı ve açık büfe masa alanları) çocuğa incelenmelidir. Bu alanların incelenmesi için yeterli süre çocuğa verilmelidir. Çocuğun görme becerilerini en aktif kullanacağı yerde bulunması sağlanmalıdır. Ortamın ışık düzeyi (parlak ışık, loş ışık gibi) çocuğun görme becerisini destekleyecek şe-

kilde ayarlanmalıdır. İhtiyaç hâlinde etkinlik sırasında çocuğun ürününü yaparken masa lambası kullanması da sağlanabilir. Sanat eserlerine ait resimlerin net, anlaşılır olmasına dikkat edilmelidir. Gerek görülürse, çocuk resimleri incelerken büyüteçten yararlanabilir. Etkinlik sırasında çocuğun açık büfe etkinlik alanından aldığı malzemelerin kendi aralarında ve ayrıca masa ile de aralarında renk zıtlığı oluşturulmasına dikkat edilmelidir. Örneğin bileklik yapımı için malzemelerin olduğu masada ipler ile boncuklar arasında renk zıtlığı, seramik hamuru ve kil çalışmalarında masa rengi ile malzeme rengi zıtlığı (beyaz kil ile siyah masa ya da masanın üzerine serilen siyah örtü) sağlanmasına dikkat edilmelidir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde çocuğun işitme cihazının açık ve sağlıklı çalışır durumda olması için gereken kontroller öğretmen tarafından yapılmalıdır. Çocuğun konuşmalar esnasında öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmene dönük şekilde olmasına dikkat edilmelidir. Müziğin ses seviyesi çocuğun işitme düzeyi ve sınıftaki diğer çocuklar da dikkate alınarak (sesin sınıf için çok kısık ya da çok yüksek olmaması gibi) ayarlanmalıdır. Öğrencinin müziğin geldiği ses kaynağını duyabileceği mesafeden dinlemesine fırsat verilebilir. Gerekli durumlarda etkinlik aşamaları gerçekleştirilirken öğretmen sözel ifadelerine ek olarak herkesçe kullanılan doğal işaretlerle (yapacağı eylemi belirten al, yoğur, ver vb. işaretler) yönerge ve ifadelerini açık hale getirmelidir. Çocuğun konuşma becerilerindeki ifadeleri (ses çıkarma, tek sözcük kullanma gibi) ve çabası pekiştirilmelidir. Çocuk ifade edici dil becerilerine yönelik cesaretlendirilmeli ve çocuğun kendini ifade ederken jestlerden, mimiklerden, bedensel hareketlerden yararlanmasına da fırsat verilmelidir. Değerlendirmede yer alan soru ifadeleri çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek, farklılaştırılarak ya da doğal işaretlerle desteklenerek sunulabilir. Gerek duyulduğunda değerlendirme aşamasındaki sorular ve çocuğun ifadeleri görsellerle (farklı sanat eserlerinin olduğu resimlerle, farklı temalardaki sergilerin olduğu resimlerle vb.) desteklenebilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde çocuğun işitme cihazının açık ve sağlıklı çalışır durumda olması için gereken kontroller öğretmen tarafından yapılmalıdır. Çocuğun öğ-

retmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Çocuğa yönergeleri sunarken ve çocuk konuşurken sınıfın sessiz olması sağlanmalıdır. Yönergeler gerek görüldüğünde yinelenmelidir. Sınıfta gürültü seslerinin oluşmamasına dikkat edilmelidir. Klasik müzik dinlerken sesin çocuğun işitme düzeyine göre ayarlanmasına ancak yankı seslerinin de oluşmamasına dikkat edilmelidir. Değerlendirmede yer alan soru ifadeleri çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek ve farklılaştırılarak sunulabilir. Gerek duyulduğunda değerlendirme aşamasında çocuğun ifadeleri görsellerle (farklı sanat eserlerinin olduğu resimlerle, farklı temalardaki sergilerin olduğu resimlerle vb.) desteklenebilir. Çocuğun kullandığı ifadeler pekiştirilerek dil genişletme çalışması yapılmalıdır ("Boncuk" kelimesini söyleyen çocuğa "Evet renkli boncuk.", "Ressam" ve "resim" kelimelerini söyleyebilen bir çocuğa "Ressam resim yapar." cümleleri ile ifadeleri genişletilebilir.).

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun kendini ifade edebilmesi için fırsat ve zaman verilmelidir. Çocuğun ifade edici dil becerileri düzeyine göre soruların sadeleştirilerek ya da değiştirilerek sunulmasına dikkat edilmelidir. İfade edici dil becerileri düzeyine göre çocuğun tepki vermesi için desteklenmelidir. Çocuk verilen yönergeler/sorulara tepkisiz kalırsa öğrenme ve değerlendirme sürecindeki soru ifadeleri/yönergeler yinelenmelidir. İhtiyaç duyulduğunda öğretmen doğru ifadeyi söyleyerek çocuğa model olmalıdır. Çocuğun konuşma yetersizliğinden etkilenme düzeyine göre etkinliklere tek kelimelik, iki kelimelik ya da daha fazla kelimelik ifadelerle ve jest-mimik taklitleriyle katılmasına olanak sunulabilir. Çocuğun kullandığı ifadeler pekiştirilerek dil genişletme çalışması yapılmalıdır ("Boncuk" kelimesini söyleyen çocuğun ifadesi "Evet, renkli boncuk.", "ressam" ve "resim" kelimelerini söyleyebilen bir çocuğun ifadesi "Ressam resim yapar." cümleleri ile genişletilebilir.). Çocuğun kendini ifade etme ve iletişim çabaları pekiştirilmelidir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik sırasındaki yönergeler çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek verilmeli, gerek görüldüğünde aşama aşama yinelenmelidir. Yönergeler çocuk göz ile teması kurulduğunda sunulmalıdır. Etkinlik sürecinde çocuğun dikkatinin dağılması durumunda dikkat çekici ses tonlamaları, jestler, mi-

ETKİNLİK 11

Etkinliğin Adı	: Taştaki Resim
Etkinlik Çeşidi	: Türkçe-Sanat (Bütünleştirilmiş Etkinlik)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 1	: Kendisine ait özellikleri tanıtır.
Göstergeleri	: Fiziksel özelliklerini söyler.
Kazanım 8	: Farklılıklara saygı gösterir.
Göstergeleri	: Kendisinin farklı özellikleri olduğunu söyler. İnsanların farklı özellikleri olduğunu söyler. Etkinliklerde farklı özellikteki çocuklarla birlikte yer alır.
Kazanım 3	: Kendini yaratıcı yollarla ifade eder.
Göstergeleri	: Özgün özellikler taşıyan ürünler oluşturur.
Materyaller	: Taş, keçeli kalem, ayna.
Kavramlar/Sözcükler	: Aynı-farklı, pütürlü- kaygan, büyük-küçük.

Öğrenme Süreci

- Çocuklara hareketli bir müzik açılır. Dans etmeleri ve müzik durduğunda kendilerine bir eş bulup elinden tutmaları istenir.
- Çocuklara eşlerinin yanından ayrılmamaları gerektiği söylenir. Her çocuk eşiyile sınıftaki boy aynasına giderek önce kendini sonra eşini inceler. Birbirleriyle aynı ve farklı olan özellikleri hakkında fikirlerini söylerler. Tüm eşler aynada incelemelerini yapıp fikirlerini söyleyince masalara geçilir. Eşlerin karşılıklı oturmasına özen gösterilir.
- Çocukların taşlara dokunarak onların da birbirinden farklı özellikleri (büyük-küçük, pütürlü-kaygan vb.) olduğunu keşfetmelerine fırsat verilir. Daha sonra her çocuk kendi taşının üzerine keçeli kalem ile eşinin yüzünü resmeder.
- Tüm çocuklar çalışmalarını bitirince yarım ay şeklinde oturulur. Öğretmen tüm taşları toplar ve hepsini ters çevirerek yere dizer. Sırayla tüm çocuklar birer taş seçer ve taşın üzerindeki resmin kime ait olduğu tahmin edilmeye çalışır.

Eğer bulunamazsa resmi çizen kişiden ipucu istenerek oyuna devam edilir.

Değerlendirme

- Aynada arkadaşınızla birbirinizi incelerken neler hissettin?
- Birbirinizle aynı ve farklı olan özelliklerinizi daha önce fark etmiş miydiniz?
- Hepimiz aynı olsak nasıl olurdu?
- Taşlar birbirine benziyor muydu? Onların farklı özellikleri nelerdi?
- Taşlardaki resimlerden arkadaşlarınızı bulmak zor oldu mu?

Aile Katılımı

- Evde aile bireyleri arasındaki farklılıklar hakkında konuşulduktan sonra tüm aile üyeleri ile el baskısı yapılması ve ellerin farklılıkları dikkate alınarak incelenmesi istenir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik sırasındaki yönergeler çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek verilmeli, gerek görüldüğünde ise yinelenmelidir. Eşler ayna karşısına geçtiğinde çocuğun arkadaşı ile benzer ve farklı özelliklerini ayırt edebilmesi için öğretmen önce çocuğun kendisinin, ardından arkadaşının fiziksel özelliklerini incelemesini sağlayabilir. Bu süreçte gerekli durumlarda çocuğa ipuçları verilebilir ve aşama aşama destek sunulabilir (Örneğin "Arkadaşının göz rengine mavi dedin, senin göz renginin de siyah olduğunu söyledin, peki sizin göz renklerin aynı mı, farklı mı? demesi gibi.). Taşların incelenmesi aşamasında özellikle belli taşlar öne çıkarılarak incelenebilir. Çocuğun taşları şekillerine, boyutlarına göre gruplaması istenebilir. Çocuğun gruplanan taşların özelliklerini ayırt etmesini sağlanabilir. Çocuğun yüzünü çizeceği taşın biraz daha büyük boyutta olması sağlanabilir. Çocuk taş üzerine arkadaşının yüzünü çizerken öğretmen gerektiği kadar ipucu (sözel ipucu, işaret ipucu gibi) sunabilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Gerek görüldüğünde zihinsel yetersizliği olan çocuklar için önerilen uyarlamalardan yararlanılabilir. Ek olarak, etkinlikte çocuğun sevdiği bir arkadaşı ile eşleşmesi sağlanabilir. Çocuğun etkinlik boyunca öğretmeni ve eşleştiği arkadaşı ile göz teması kurarak etkileşim içinde olması için fırsatlar oluşturulabilir. Öğretmen çocuğa arkadaşının yüzünü çizerken sırayla yüzün bölümlerine dikkat çekmelidir ("Arkadaşının yüzüne bak, şimdi gözlerine bak, şimdi burnuna bak" gibi). Çocuğun bireysel özelliklerine göre müziğin sesi etkinliği engellemeyecek şekilde çocuğa göre ayarlanabilir ve çocuğun sevdiği şarkılar bu süreçte tercih edilebilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çalışma öncesinde çocuğa etkinlikte kullanılacak materyaller (taşlar, keçeli kalem, ayna) incelenmeli, sözlü olarak betimlenmeli ve bu süreçte ihtiyaç duyduğu kadar zaman verilmelidir. Öğretmen çocuğa aynanın işlevi hakkında bilgi verebilir. Etkinliğin dans aşamasının öncesinde öğretmen çocuğun bir arkadaşından müzik durduğunda çocuğun yanına giderek onunla eş olmasını isteyebilir. Ayna karşısına geçildiğinde ise öncelikle çocuğun kendi özelliklerini sözel olarak betimlemesine olanak verilebilir. Öğretmen bu süreçte çocuğa gerektiğinde destek sunmalıdır ("Göz-

lerin siyah renkte" demesi gibi.). Arkadaşının farklı özelliklerinin neler olduğunu ayırt edebilmesi için de (öncelikle izin alarak) arkadaşının yüzüne, saçlarına dokunmasına ve arkadaşına fiziksel özelliklerine yönelik sorular sormasına fırsat tanınmalıdır. Bunun yanı sıra çocuğun eşleştiği arkadaşı kendi fiziksel özellikleri hakkında çocuğa sözlü betimlemeler yapabilir ("Arkadaşının göz rengi mavi, arkadaşının saçlarının rengi sarı." demesi gibi.). Daha sonra çocuğun arkadaşıyla aynı ve farklı özelliklerini ifade etmesi sağlanmalıdır. Taşlar incelenirken çocuğa gerektiği kadar süre verilmeli; bu süreçte taşların dokusuna, şekline, büyüklüğüne dikkat çekilerek çocuğa gerekli ipuçları verilmelidir. Yüz çizme aşamasında çocuk için diğerlerinden biraz daha büyük boyutta taş tercih edilmelidir. Öğretmen bu süreçte çocuğa eşlik etmeli ve çocuğun arkadaşının yüzünü çizerken ihtiyacı olan ipucunu sunmalıdır (sözel ipucu, fiziksel yardım). Alternatif olarak taş üzerine yüz çizme yerine, oyun hamurundan arkadaşının yüzünü oluşturmaya sağlanabilir. Etkinliğin tahmin etme bölümünde çocuğun ve diğer arkadaşlarının seçtiği tüm taşlar öğretmen tarafından sözlü olarak betimlenmelidir. Öğretmen çocuğa burada ipuçları verebilir ("Saçları çok uzun, gözlük takıyor, kim olabilir bu resimdeki?" demesi gibi.).

4. Az Gören Çocuklar İçin

Ortamin ışık düzeyi çocuğun görme becerisini destekleyecek şekilde ayarlanmalıdır (parlak ışık, loş ışık gibi). Çocuğun etkinlikte görme becerilerini en aktif kullanacağı yerde bulunması sağlanmalıdır. Çalışma öncesinde etkinlikte kullanılacak materyaller incelenmelidir. Ayna karşısına geçildiğinde çocuğa kendini ve arkadaşını incelerken gerektiği kadar süre verilmelidir. Çocuğun performansı aynaya bakarak arkadaşının fiziksel özelliklerini ayırt edebilmesine uygun değilse, direkt arkadaşına bakarak fiziksel özelliklerini incelemesi sağlanabilir. Çocuğun taşları görebildiği bir yerden incelemesine fırsat tanınmalı ve çocuğa yeterli zaman verilmelidir. Öğretmen bu süreçte taşların şekline, büyüklüğüne de dikkat çekmelidir. Çocuğun arkadaşının yüzünü çizebilmesi için biraz daha büyük boyutta taş tercih edilmelidir. Yüz çizme sürecinde tüm çocuklar kalın uçlu, renkli kalemler (kırmızı, siyah, mor vb. belirgin renkte tahta kalem gibi) kullanılabilir. Yüz çizme aşamasında ihtiyaç hâlinde masa lambası tercih edilebilir. Yüz çizilirken arkadaşının çocuğun görme alanına oturmasına dikkat edilmelidir. Öğretmen bu süreçte çocuğa eşlik etmeli ve çocuğa ihtiyacı olan ipucunu sunmalıdır (sözel ipucu, fiziksel yardım).

Etkinliğin sonunda yüzlerin çizili olduğu taşları tahmin etme bölümünde, taşları incelemesi için çocuğa yeterli zaman ve fırsat verilmelidir. İhtiyaç hâlinde taşlardaki yüzü çocuğun daha iyi ayırt edebilmesi için masa lambası ya da büyüteç kullanılabilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik başlamadan önce işitme cihazının açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilmelidir. Bunun için gerekli kontroller öğretmen tarafından yapılmalıdır. Çocuğun özellikle etkinliğin dinleme becerilerini gerektiren basamaklarında öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği, işitme düzeyinden ve işitme cihazından en iyi şekilde faydalanabileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Öğretmen etkinliğin dans etme aşamasında müziğin sesini çocuğa ve sınıfa göre ayarlamalı, çocuğun müziğin geldiği ses kaynağına yakın olmasına fırsat vermeli, gerekirse çocuğun görebileceği bir yerde durarak müziğin bittiğine yönelik bir işaret (ellerini yukarı kaldırma gibi) sunmalıdır. Bu durum hakkında çocuk önceden bilgilendirilmelidir. Çocuk ayna karşısında arkadaşı ile konuşurken öğretmen çocuğu gözlemlemeli, çocuğa hem arkadaşının ifadelerini anlayabilmesi hem de kendini ifade edebilmesi için ipuçları sunmalıdır. Etkinlik aşamaları gerçekleştirilirken gerekli durumlarda öğretmen sözel ifadelerini jest-mimik vb. ile desteklemelidir. Öğretmen hem kendi hem de arkadaşları konuşurken zaman zaman çocuğa "Dinle!" yönergelerini sunabilir. Böylece çocuğun dinleme becerilerini aktif bir şekilde kullanması sağlanabilir. Çocuğun konuşma becerilerindeki ifadeleri (ses çıkarması, tek, iki ve daha fazla kelime kullanması gibi) ve çabası pekiştirilmelidir. Çocuk ifade edici dil becerilerine yönelik cesaretlendirilmeli ve çocuğun kendini ifade ederken jest-mimiklerden, gerek görüldüğünde bedensel hareketlerden (boyunun uzun olduğunu ifade ederken elini başından yukarıya kaldırması gibi) yararlanmasına fırsat verilmelidir. Değerlendirmede yer alan soru ifadeleri çocuğun alıcı ve ifade edici dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek, farklılaştırılarak ya da doğal işaretlerle desteklenerek sunulabilir. Örneğin "Birbirinizle aynı ve farklı olan özelliklerinizi daha önce fark etmiş miydiniz?" sorusu "Arkadaşınla aynı özelliğin var mı? Önceden bunu fark etmiş miydin?" şeklinde sadeleştirilerek sorulabilir. Ek olarak değerlendirme sürecinde gerek görüldüğünde çocuğun kendini ifade etmesine katkı sunmak amacıyla etkinliğe yönelik neler hissettiği sorulduğunda duygu durumlarını ifade eden görsellerden yararlanılabilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Öğretmen etkinlik öncesinde çocuğun işitme cihazının açık ve uygun şekilde çalışır olduğundan emin olmak için gerekli kontrolleri yapmalıdır. Çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Çocuk konuşan kişiyi uygun mesafeden dinleyebilmelidir. Ayna karşısında arkadaşı ile konuşurken, yere serili taşlardaki resimleri tahmin ederken vb. durumlarda sırayla konuşulmasının sağlanmasına dikkat edilmelidir. Çocuğa yönergeleri sunarken göz teması kurulmasına ve sınıfta gürültü seslerinin oluşmamasına dikkat edilmelidir. Çocuğa sunulan yönergeler çocuğun alıcı ve ifade dil becerileri düzeyine uygun olarak sadeleştirilerek sunulmalıdır. Yönergeler gerek görüldüğünde yinelenmelidir. Çocuğa kendini ifade etme sürecinde yeterli kadar fırsat, zaman tanınmalı, çocuk sözel iletişim için cesaretlendirilmelidir. İhtiyaç hâlinde işitme yetersizliği olan çocuklar için yapılan diğer uyarlamalardan da faydalanılabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun kendini ifade edebilmesi için etkinliğin sohbet süreçlerinde çocuğa gerektiği kadar fırsat ve zaman verilmelidir. Çocuğun alıcı dil ve ifade edici dil becerileri düzeyine göre soruların sadeleştirilerek ya da değiştirilerek sunulmasına dikkat edilmelidir. Çocuğun ifade edici dil becerileri düzeyine göre tepki vermesi için desteklenmelidir. Çocuğun ifade edici dil becerileri düzeyine göre etkinliklere tek, iki ya da daha fazla kelimelik ifadelerle katılmasına olanak sunulmalıdır. Gerek duyulduğunda çocuğun kendini ifade ederken mimiklerinden ve beden hareketlerinden yararlanmasına fırsat tanınabilir. Çocuğun kendini ifade etmesi ve iletişim çabaları pekiştirilmeli, konuşma becerileri için cesaretlendirilmelidir. Çocuğun ifade ettiği kelime eksik ya da yanlış ise öğretmen kelimenin tam ve doğru hâlini çocuğa söylemelidir (Örneğin "Sar" diyen bir çocuğa "Evet, sarı." demesi gibi). Çocuğun söyleyebildiği, kullandığı sözcük ve cümleler öğretmen tarafından genişletilmelidir. Örneğin "Mavi" kelimesini söyleyen çocuğa "Evet, mavi gözlü." demek gibi.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik sırasındaki yönergeler çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek, basamaklandırılarak ("Eşini bul, eşinin yanında dur, kendine bak, eşine bak, aynı özelliklerini söyle." gibi) sunulmalı ve gerek görüldüğünde yinelenmelidir. Eşler ayna karşısına

OKUL ÖNCESİ UYARLANMIŞ ETKİNLİKLER

geçtiğinde çocuğun arkadaşı ile benzer ve farklı özelliklerini ayırt edebilmesi için öğretmen önce çocuğun kendisinin, ardından arkadaşının fiziksel özelliklerini inceletebilir. Burada öğretmen, çocuğun arkadaşının fiziksel özelliklerine aşama aşama dikkat çekmelidir. Örneğin arkadaşının yüzüne dikkat çekebilir ("Arkadaşının yüzüne bak. Gözleri hangi renk? Saçı hangi renk? Saç rengi seninle aynı mı?" vb.). Öğretmen tüm süreçlerde çocuğa gerekli desteği sunmalıdır. Çocuğun yüzünü çizeceği taşın biraz daha büyük boyutta olması, sevdiği renkteki kalemle çizim yapmasına olanak sağlanabilir. Taşları tahmin etme sürecinde çocuk orta sıralarda yer alabilir. Sıranın kendisine geleceği ara ara hatırlatılmalıdır. Etkinlik sürecinde çocuğun dikkatinin dağılması durumunda ilgi çekici ifadeler ile dikkati etkinliğe çekilebilir ve etkinliğe devam etmesi sağlanabilir ("Gözlerini ne kadar kocaman çizmişsin!" demek gibi.). Çocuğun uygun davranışları (arkadaşının yüzü-

nü taşa çizme, arkadaşı ile ayna karşısında bekleme gibi) yanına gidilerek, göz teması kurularak pekiştirilmelidir. Etkinlik sürecinde çocuğa çeşitli görev ve sorumluluklar verilebilir. Değerlendirme sürecindeki sorular çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine uygun, sade ve net bir şekilde sunulmalıdır.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk yardımcı alet kullanıyorsa (tekerlekli sandalye, yürüteç), çocuğun etkinlik sürecinde bu aletleri kullanmasına uygun düzenlemeler yapılmalıdır. Çocuk yardımcı aletler olmadan hareket edebiliyorsa da buna fırsat tanınmalıdır. Çocuğun ellerini kullanmakta güçlük çekiyorsa biraz daha büyük boyutta taş, kalem tutma aparatı ve kalın kalem (tahta kalemi) kullanılabilir. Taş üzerine arkadaşının yüzünü çizme aşamasında ihtiyaç hâlinde çocuğa gerektiği kadar fiziksel yardım sunulmalıdır.

ÖĞRETMEN NOTLARI

[illegible]

ETKİNLİK 12

Etkinliğin Adı	: Meyve Sepeti
Etkinlik Çeşidi	: Türkçe-Büyük Grup Etkinliği
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 1 : Kendisine ait özellikleri tanıtır.

Göstergeleri : Adını-soyadını söyler. Yaşını söyler. Fiziksel özelliklerini söyler. Duyuşsal özelliklerini söyler.

Kazanım 8 : Farklılıklara saygı gösterir.

Göstergeleri : Kendisinin farklı özellikleri olduğunu söyler. İnsanların farklı özellikleri olduğunu söyler. Etkinliklerde farklı özellikteki çocuklarla birlikte yer alır.

Materyaller : Renkli fon kartonlarına çizilmiş meyve resimleri ve meyve sepeti resmi, makas. Bazı meyveler aynı cinsten olup boyutları ya da renkleri farklı çizilir (Örneğin, büyük sarı elma ve küçük kırmızı elma vb.).

Kavramlar/Sözcükler : Aynı-farklı.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen çocuklara meyve ağaçlarından oluşan bir meyve bahçesi oluşturacaklarını, bu ağaçlar için de meyve hazırlayacaklarını söyler.
- Çocuklara farklı meyve resimlerinin çizili olduğu renkli kartonlar dağıtılır ve çocuklardan bunları kesmeleri istenir.
- Etkinlikte sınıfın yarısı meyve ağacı (kartondan kestikleri meyveler) olur. Sınıfın farklı yerlerine geçip kollarını ağaç dalları gibi açarak elleriyle meyveleri tutarlar. Çocukların diğer yarısı ise meyve bahçesini gezerler.
- Meyve bahçesini gezen çocuk, istediği bir ağaca önce kendini tanıtır. Adını, yaşını, yapmaktan hoşlandığı ve hoşlanmadığı şeyleri, en sevdiği yemeği, en çok sevdiği oyuncağı vb. söyler. Meyve ağacı da çocuğa kendini tanıtır ("Merhaba, ben elma ağacı. Meyvelerim kırmızı ve çok

tatlı." vb.). Tüm çocuklar aktif bir şekilde oyuna katıldıktan sonra gruplar yer değiştirir.

- Meyveler, çocuklar tarafından, hazırlanan sepet resmine yapıştırılır. Meyve sepeti çalışması çocuklara gösterilerek meyvelerin renk, şekil, tat vb. yönlerden farklılıkları olduğu, farklı özelliklerdeki meyvelerin birlikte çok güzel bir meyve sepeti hâline geldikleri söylenir.
- Çocuklara herkesin tıpkı meyveler gibi her birinin farklı özelliklere sahip olduğundan, kendisinin de farklı özellikleri olduğundan bahsedilir. Çocukların sevdikleri oyunlar, müzikler, yemekler, sahip oldukları fiziksel özellikler hakkında konuşulur. Tüm çocukların düşüncelerini dinlendikten sonra hem kendilerinin hem de diğer insanların farklı özellikleri olabileceği belirtilerek farklılıkların zenginlik olduğu ve bunlara saygı duyulması gerektiği söylenir.

Değerlendirme

- Meyve bahçesinde hangi ağaçlar vardı?
- Siz hangi meyve ağacı oldunuz?
- Arkadaşlarınızla aynı olan özellikleriniz var mıydı? Bunlar nelerdir?
- Kendinizde başkalarından farklı olduğunu düşündüğünüz özellikleriniz nelerdir?

- Hepimiz aynı olsaydık, tüm meyveler aynı tada sahip olsaydı nasıl olurdu?

Aile Katılımı

- Evde aile bireyleri arasındaki farklılıklar hakkında konuşularak farklılıklara saygı duyulmasının gerekliliği hakkında sohbet edilmesi istenir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Yönergeler açık, anlaşılır ve net ifadelerle verilmelidir. Örneğin ağaç olma aşamasında yönergeler "Ağaç olma hareketini yap. Kollarını kaldır. Meyveleri tut. Meyvelerinin adını, rengini söyle." vb. şekilde basamaklandırılarak verilebilir. Kendini tanıtırma aşamasında ise "Adını söyle. Yaşını söyle. Sevdiğin oyuncakları söyle." vb. denilebilir. Yönergeler gerektiğinde yinelenmelidir. Çocuk yanlış tepki verdiğinde ya da tepkisiz kaldığında öğretmen ipuçlarıyla çocuğu desteklemelidir. İhtiyaç duyulduğunda cevaba ilişkin seçenekler sunulur ("Hangi meyveyi seviyorsun? Elmayı mı, çileği mi?" gibi) çocuğun kendini ifade etmesi sağlanabilir. Meyve şekillerini keserken çocuğun ihtiyacına göre ipuçları sunulmalı, gerektiğinde model olunmalı ya da fiziksel yardımda bulunulmalıdır. Öğrenme ve değerlendirme sürecindeki soru ifadeleri çocuğun performans düzeyine göre (alıcı dil becerileri, bilişsel becerileri vb.) sadeleştirilmelidir ya da farklılaştırılmalıdır. "Arkadaşlarınızla aynı olan özellikleriniz var mıydı? Bunlar nelerdir?" sorusunun söz konusu özelliklere tek tek değinilerek "Senin gibi portakal seven başka bir arkadaşın var mı? Hangi arkadaşlarınla göz renginiz aynı?" vb. şekilde sunulması gibi. Etkinlik sürecinde çocuğun dikkatinin dağılması durumunda dikkat çekici ses tonlamaları, jestler, mimikler ve merak uyandıran sözel ifadeler kullanılarak etkinliğe olan ilgisi artırılabilir. Çocuğun uygun davranışları ve doğru tepkileri pekiştirilmelidir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

İhtiyaç duyulduğunda dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan çocuklar ile zihinsel yetersizliği olan çocuklar için önerilen uyarlamalardan bu alanda

da faydalanılabilir. Bunlara ek olarak ifadeler ve yönergeler sunulurken çocuk ile göz kontağı kurulmasına dikkat edilmelidir. Özellikle sohbet esnasında çocuk arkadaşıyla göz kontağı kurması için yönlendirilmelidir. Etkinlik süresince çocuğun akranlarıyla etkileşim içinde olması sağlanmalıdır (Ağaçları incelerken özellikleri hakkında sorular sorması, meyve şekli kesme aşamasında arkadaşının hangi meyveyi kestiğini sorarak sohbet başlatması gibi.). Meyve, renk vb. seçiminde çocuğun ilgileri dikkate alınmalıdır.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlikte kullanılan materyallerin ve tüm meyvelerin özellikleri sözel olarak çocuğa betimlenmelidir. Kâğıt kesme aşamasında çocuğa şekil olarak kesmesi daha kolay olabilecek meyve resmi verilebilir ve bu meyve şeklinin etrafı kalın ip, silikon vb. ile kabartma hâline getirilebilir. Gerek duyulduğunda çocuğa fiziksel yardım da sunulabilir. Etkinlik sırasında çocuğun diğer meyve şekillerini dokunarak incelemesine fırsat verilebilir. Meyve bahçesindeki ağaçların konumu çocuğa sözel olarak betimlenmeli, gerektiğinde hatırlatmalarda bulunulmalı ve ihtiyaç duyulduğunda çocuğa rehberlik edilmelidir. Yine etkinliğin sonunda ortaya çıkan meyve sepeti çocuğa incelenmeli ve sözel olarak betimlenmelidir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Çocuğun görme becerilerinden en verimli şekilde faydalanması için ortamın ışık düzeyinde uygun düzenlemeler yapılmalıdır. Çocuğun materyalleri ve tüm meyveleri görebileceği noktadan incelemesine fırsat tanınmalıdır. Kesmesi daha kolay olabilecek, fon kartonu ile kontrast renkte, kalın ve belirgin çizilmiş bir meyve resmi hazırlanabilir. Diğer meyvelerin şekil, renk vb. özellikleri gerekirse sözel olarak betimlenebilir. Meyve sepetinin renginin, üzerine yapıştırılan

meyveleri çocuğun ayırt etmesini sağlayacak şekilde seçilmesine dikkat edilmelidir. Siyah ya da beyaz gibi tek bir renk ile sepetin fon oluşturması sağlanabilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik başlamadan önce çocuğun işitme cihazının açık ve çalışır durumda olması için gereken kontroller öğretmen tarafından yapılmalıdır. Çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Özellikle sohbet etkinliği sırasında arkadaşlarının ve öğretmenin yüzünü gördüğünden, işitme düzeyinden en iyi şekilde faydalanabileceği uygun mesafeden dinleyebildiğinden emin olunmalıdır. Gerekğinde sözel ifadelerin yanında jest-mimik, herkesçe anlaşılabilen doğal işaretler de kullanılarak yönerge ve ifadeler daha açık hâle getirilebilir (Örneğin meyveyi kesmesi için verilen sözel yönerge ifadesi, meyve resmi ve makas gösterilerek ya da parmaklar ile kesme hareketi yapılarak desteklenebilir.). Gerekğinde ikili sohbet esnasında çocuğun karşısına gelen arkadaşlarının ifadeleri öğretmen tarafından sadeleştirilerek sunulabilir. Yapmayı sevdiği şeyleri uzun ifadelerle anlatan bir çocuğun ifadeleri öğretmen tarafından sadeleştirilebilir (Örneğin "Arkadaşın yüzmeyi, koşmayı seviyor." gibi.). Buna ek olarak gerek görüldüğünde ifadeler jest-mimik, doğal işaretler ve görsellerle de desteklenerek yeniden sunulabilir. Çocuğun kendini ifade edebilmesi için fırsat ve ihtiyaç duyduğu zaman verilmelidir. Çocuğun sözlü iletişime yönelik davranışları pekiştirilmelidir. Gerekğinde öğretmen tarafından ipuçları verilmeli ve dil girdileri sağlanmalıdır.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinlik başlamadan önce cihazın açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilmelidir. Bunun için işitme cihazının kontrolleri (açık-kapalı olma, pil düzeyi vb.) öğretmen tarafından yapılmalıdır. Çocuğun konuşmalar esnasında öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği, işitme düzeyinden ve işitme cihazından en iyi faydalanabileceği şekilde uygun mesafeden dinleyebildiği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Etkinlik sırasında gürültü seslerinin oluşmaması ve sırayla konuşulmasına özen gösterilmelidir. Bir meyve ağacını ya da kendini tanıtırma aşamalarında çocuk gözlemlenmeli, kendini ifade edebilmesi için fırsat ve yeterli zaman verilmeli, ihtiyaç duyduğunda ipuçları ile desteklenmelidir. Gerek görüldüğünde yönerge ve ifa-

deler göz kontağı kurularak çocuğa tekrar edilmelidir. İhtiyaç duyulduğunda işitme yetersizliği olan çocuklar için önerilen diğer uyarlamalardan da faydalanılabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun kendini ifade edebilmesi için fırsat ve yeterli süre verilmelidir. Çocuk ifade edici dil becerileri düzeyine göre tepki vermesi için desteklenmelidir. Çocuk süreç boyunca konuşması yönünde cesaretlendirilmelidir. Öğretmen gerekli yerlerde çocuğa ifadelerin doğru şekillerini model olmalıdır ("Aymut" diyen bir çocuğa "Evet, armut." diyerek model olunması gibi.). Çocuğun kullandığı kelime sayısına göre dil genişletme yapılabilir (Sadece "elma" diyen çocuğa "Evet, elma ağacı var." denmesi gibi.). Değerlendirmede sorulara yanıt verebilmesi amacıyla sözel ifadelerinin yanında ihtiyaç hâlinde görsellerden (sevdiği yemeğin görseli, fiziksel özellikleri temsil eden görseller vb.) de yararlanmasına fırsat tanınabilir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun keseceği meyve öğretmen tarafından çocuğun ilgi ve beğenileri dikkate alınarak seçilebilir. Meyve bahçesini gezerken çocuğun arkadaşıyla konuşması gerektiğinde öğretmen arkadaşının canlandırdığı ağacın özelliklerine dikkat çekebilir. Meyve ağacı kendini tanıtırken çocuğun ilgisini arttırmak için ağaca dikkatini çekecek bir detay da eklenebilir. Örneğin "Bak, burada kırmızı elmalar var. Aaa! Elmaların birinin üzerinde tırtıl varmış!" vb. denilerek elmalardan birinin üzerine tırtıl yapıştırılıp dikkat çekilebilir. Çocuğun etkinlik esnasındaki uygun davranışları pekiştirilmelidir (Örneğin ağaç rolünderken bekleme davranışının pekiştirilmesi gibi.). Etkinlik sürecinde çocuğun dikkatinin dağılması durumunda dikkat çekici ses tonlamaları, jestler, mimikler ve merak uyandırıcı sözel ifadeler kullanılarak etkinliğe olan ilgisi artırılabilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun ellerini kullanmada güçlük yaşaması durumunda (kesme, tutma davranışları) yeterli fiziksel yardım sunulmalıdır. Çocuğun meyveleri tutamaması durumunda, çocuğa sorularak meyveler kollarına ya da kıyafetine yapıştırılabilir. Çocuk ayakta durmakta güçlük yaşıyorsa ağaç olma etkinliğine sandalyesinde oturarak katılması sağlanabilir.

ETKİNLİK 13

Etkinliğin Adı	: Kahvaltıda Ne Var?
Etkinlik Çeşidi	: Türkçe, Sanat (Bütünleştirilmiş Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 9	: Farklı kültürel özellikleri açıklar.
Göstergeleri	: Kendi ülkesinin kültürüne ait özellikleri söyler. Kendi ülkesinin kültürü ile diğer kültürlerin benzer ve farklı özelliklerini söyler. Farklı ülkelerin kendine özgü kültürel özellikleri olduğunu söyler.
Kazanım 3	: Kendini yaratıcı yollarla ifade eder.
Göstergeleri	: Duygu, düşünce ve hayallerini özgün yollarla ifade eder. Özgün özellikler taşıyan ürünler oluşturur.
Kazanım 7	: Bir işi ya da görevi başarmak için kendini güdüler.
Göstergeleri	: Yetişkin yönlendirmesi olmadan bir işe başlar. Başladığı işi zamanında bitirmek için çaba gösterir.
Materyaller	: Farklı ülkelere ait kahvaltı menülerinden örnek fotoğraflar, renkli kâğıtlar, boyalar, karton tabaklar, makaslar ve yapıştırıcılar.

Kavramlar/ Sözcükler : Menü.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen sınıfa getirdiği farklı ülkelere ait kahvaltı menülerinin fotoğraflarını gösterir. Çocuklar bu fotoğraflardaki tabaklarda hangi yiyeceklerin olduğunu tahmin etmeye çalışır. Öğretmen bu menülerin hangi öğüne ait olabileceğini sorar. Daha sonra öğretmen bu resimlerin farklı ülkelere ait birer kahvaltı menüsü olduğunu söyler. Sırasıyla hangi ülkeye ait olduğunu

belirterek menüde hangi yiyeceklerin olduğunu söyler.

- Fransa'daki kahvaltıda reçelli kruvasan ve süt vardır.
- Japonya'daki kahvaltıda beyaz pirinç, miso çorbası, salatalık, omlet ve ızgara somon vardır.
- Malavi'deki kahvaltıda "phala" adı verilen mısır

unu, soya, biber ve sarımsaktan yapılan bir lapa, ebegümeci yaprakları ve şekerle yapılan bir içecek ve haşlanmış patates-kabak ikilisiyle birlikte bulunmaktadır.

- Farklı ülkelerdeki kahvaltı menüleri hakkında konuşulduktan sonra öğretmen "Peki Türkiye'de biz kahvaltıda neler yiyoruz?" diye çocuklara sorar. Tüm çocukların cevaplarını dinler. Yöreye özgü, özel bir kahvaltılık varsa mutlaka ona da değinir.
- Diğer ülkelerin yemek kültürü ile ülkemizin yemek kültürü kıyaslanır. Sağlığımıza faydalı ve zararlı gıdalara değinilir. Kahvaltının sağlığımız için öneminden bahsedilir. Ardından çocuklar masalara geçer. Her çocuğa birer tane karton tabak, renkli kâğıtlar, boyalar ve makas verilir. Çocuklardan kültürümüze özgü sağlıklı bir kahvaltı tabağı oluşturmaları istenir. Çocuklar renkli ka-

ğıtları çizerek, boyayarak ve keserek yiyecekleri oluşturup tabaklarına yapıştırırlar. Tüm çocuklar çalışmalarını bitirince tabaklarında neler olduğunu anlatırlar.

Değerlendirme

- Resimlerdeki yiyecekleri doğru tahmin edebildin mi?
- En çok hangi ülkenin kahvaltısını beğendin?
- Kendi kahvaltı tabağını oluşturmak hoşuna gitti mi?
- Kahvaltıda en çok ne yemeyi seviyorsun?

Aile Katılımı

- Çocukların kendi kahvaltı tabaklarını oluşturmalarına rehberlik edilmesi istenir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliği somutlaştırabilmek adına Dünya küresi veya haritası üzerinde, kendi ülkemiz ve etkinlikte söz konusu olan diğer ülkeler çocuğa gösterilebilir. Kullanılan yiyecek görsellerinin küçük boyutlu olanları hazırlanarak çocuk ile birlikte ait olduğu ülkeler üzerine yapıştırılabilir. Soru, yönerge ve ifadeler sunulurken sade, açık, anlaşılır bir dil kullanılmasına dikkat edilmelidir. Gerektiğinde tekrarlar yapılmalıdır. Çocuğa kendini ifade edebilmesi için fırsatlar sunulmalıdır. Çocuğun sorulan sorulara bağımsız olarak yanıt vermesi beklenmeli, ihtiyaç duyduğunda ipucu sunulmalıdır. Çocuk kahvaltı tabağını oluştururken de bağımsız çalışmasına fırsat tanınmalıdır. Çizme, boyama ve kesme aşamalarında, çocuk ihtiyaç duyduğunda performans düzeyine uygun ipucu (sözel ipucu, model olma veya fiziksel yardım) ile desteklenmelidir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizliği olan çocuklar için önerilen uyarlamalardan ihtiyaç duyulduğunda bu alanda da faydalanılabilir. Çocuk ile göz teması kurularak dikkati çekilebilir. Kullanılan ifadeler kısa, net ve anlaşılır olmalıdır. Çocuğun akran etkileşimini sağlayabilmesi için yönlendirmelerde bulunulabilir. Çocuğun süreçte

ihtiyaç duyduğu ipuçları sunulmalı, uygun davranışları (sorulara yanıt verme, öğretmenine ve arkadaşlarına etkinlik bağlamında sorular sorma vb.) pekiştirilmelidir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Sınıfa getirilen fotoğraflar çocuğa detaylı olarak betimlenmelidir. Diğer ülkelerin yiyecekleri çocuğun aşına olduğu yiyeceklere benzetilerek tarif edilebilir. Menülerin hangi ülkeye ait olduğu konuşulurken, ülkemiz ve söz konusu diğer ülkelerin harita veya Dünya küresi üzerindeki yerlerine dokunsal bir işaret konularak çocuğun incelemesine fırsat verilebilir. Çocukların kendi kahvaltı tabaklarını hazırlamaları aşamasında çocuğa kullanılacak malzemeler inceletilmelidir. Çocuğun yönlendirmeleri ile söylediği yiyecekler birlikte çizilebilir. Boyama ve kesme aşamasında çocuğun daha bağımsız şekilde çalışabilmesi için çizilen resimlerin etrafı silikon ya da ip ile sınırlandırılabilir. Çocuğa gerektiğinde fiziksel destek sunulabilir. Çalışmanın bitiminde hazırlanan diğer tabaklar çocuğa betimlenebilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Sınıfın ışık düzeyinde az gören çocuğun ihtiyaçları doğrultusunda düzenlemeler yapılmalıdır. Çocuğun loş ortamlarda görme becerisini işlevsel kullanamayacağı ya da çok parlak ışıktan rahatsız olabileceği gibi

bireysel farklılıklara dikkat edilmelidir. Menülerin yer aldığı görsellerin çocuğun görebileceği kadar büyük, net, ayırt edilebilir ve canlı renklerden oluşmuş olmasına dikkat edilmelidir. Menülerin ait olduğu ülkeler hakkında konuşulurken, harita ya da Dünya küresi üzerinden bu ülkeler çocuğa gösterilebilir. Çocuğa kendi kahvaltı tabağını hazırlarken kullanacağı malzemeler incelenmelidir. Çocuk etkinlikte kullanılan resim ve materyalleri elleriyle arayarak bulmak yerine görmesini işlevsel kullanarak bulması için yönlendirilmeli ve cesaretlendirilmelidir (Örneğin “Masaya bak, yapıştırıcıyı bul.” demek gibi.). Çalışmanın bitiminde hazırlanan diğer tabakları çocuğun yakından incelemesine fırsat verilebilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik başlamadan önce çocuğun işitme cihazının açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilmelidir. Bu nedenle gerekli kontroller öğretmen tarafından yapılmalıdır. Çocuğun öğretmenin ve konuşan arkadaşlarının yüzlerini görebileceği, uygun mesafeden dinleyebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Konuşurken çocuk ile göz teması kurulmasına ve dinlediğinden emin olunmasına dikkat edilmelidir. Gerekğinde kulak işaret edilerek “Dinle!” yönergesi sunulabilir. Ülkelere ait menülerin anlatımı sırasında küre ya da harita üzerinde kendi ülkemiz ve söz konusu diğer ülkeler gösterilerek getirilen menü fotoğraflarının küçültülmüş boyutlardaki görselleri ülkeler üzerine çocuk ile birlikte yapıştırılabilir. Kendi kahvaltı tabağını oluştururken gerekirse çezeceği yiyeceklere örnek olabilecek birkaç görsel de sunulabilir. Soru ifadeleri çocuğun alıcı ve ifade edici dil becerilerine göre sadeleştirilebilir ya da beklenen cevaba ulaştıracak şekilde değiştirilerek sunulabilir. Örneğin “Fotoğraftaki yiyecekler hangi öğüne ait olabilir?” ifadesi çocuk için yeterince açık olmaz ise “Bu yemek ne zaman yenir? Sabah mı, akşam mı?” şeklinde değiştirilebilir. Anlatımlar jest, mimik ve günlük yaşamda herkesçe kullanılan doğal işaretlerle desteklenebilir. Gerekli durumlarda farklı görsellerden de yararlanılabilir. Örneğin fotoğrafta bulunan, ilk kez görülen bir yiyeceğin hangi malzemelerden yapıldığı söylenirken aynı zamanda bu malzemelerin görselleri de kullanılabilir. Çocuğun kendini ifade edebilmesi için fırsatlar sağlanmalıdır. Gerekğinde ipuçları ile desteklenmeli, konuşma becerileri için cesaretlendirilmelidir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinlik başlamadan önce çocuğun işitme cihazının açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilmelidir. Cihaz kontrolleri öğretmen tarafından yapılmalıdır. Çocuğun öğretmenin ve konuşan arkadaşlarının yüzlerini görebileceği, uygun mesafeden dinleyebileceği şekilde etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Sınıfta gürültü seslerinin oluşmamasına ve sırayla konuşulmasına dikkat edilmelidir. İfadeler gerektiğinde tekrarlanmalı, açık, anlaşılır ve net bir şekilde sunulmalıdır. Etkinlik sürecinde “Dinle.” yönergesi ve “Arkadaşın ne söyledi?” sorusu ile çocuğun aktif dinleme ve konuşmaya yönelik desteklenmesi sağlanabilir. Çocuğun kendini ifade edebilmesi için fırsatlar sunularak konu ile ilgili merak ettiklerini sorabilmesi için de desteklenmesi sağlanmalıdır. Değerlendirmede yer alan soru ifadeleri, çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek/farklılaştırılarak sunulabilir. Çocuğa söz hakkı verildiğinde kendini ifade etmesi için yeteri kadar zaman tanınmalı, çocuk sözel iletişim için cesaretlendirilmelidir. Gerekğinde dil ve konuşma bozukluğu olan çocuklar için önerilen uyarlamalardan da faydalanılabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğa kendini ifade edebilmesi için yeterli süre tanınmalı, gerektiğinde ipuçları sunulmalıdır. Çocuğun sözel ifadeleri pekiştirilmeli ve gerekiyorsa öğretmen tarafından doğru hâli yinelenmelidir. Örneğin çocuk kahvaltıda yumurta yediğini eksik sözcük, sesletim bozuklukları vb. ile söyleyebiliyorsa öğretmen “Evet, haklısın. Kahvaltıda yumurta yeriz.” şeklinde çocuğun konuşmaya yönelik davranışını pekiştirirken aynı zamanda ifadesini de düzelterek yeniden sunabilir. Çocuğun performans düzeyi dikkate alınarak dil genişletme çalışmaları yapılabilir. Örneğin tek sözcükle kendini ifade edebilen bir çocuk “zeytin” dediğinde bu ifade “Zeytin yeriz.” ya da “Kahvaltıda zeytin yeriz.” şeklinde genişletilebilir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik sürecinde çocukla göz teması kurularak iletişim sağlanmalıdır. İfadeler fazla uzun ve karmaşık olmamalıdır. Etkinlik sürecinde çocuğun dikkatinin dağılması durumunda dikkat çekici ses tonlamaları, jestler, mimikler ve merak uyandırıcı sözel ifadeler kullanılarak etkinliğe olan dikkati artırılabilir. Etkinlikte kullanılacak görsellerin yanında, konuyla ilgili nesne-

ler de kullanılarak etkinliğin çocuk için daha ilgi çekici hâle gelmesi sağlanabilir. Örneğin Japon menüsü hakkında konuşulurken yemek yenen çubuklar gösterilebilir. Çocuğun etkinlik esnasında dinleme, bekleme, etkinlikle meşgul olma, akran iş birliği yapma gibi davranışları pekiştirilmelidir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk ellerini kullanmada güçlük çekiyorsa kendi kahvaltılık tabağını oluştururken çizme, boyama ve kesme aşamalarında ihtiyacı olan fiziksel yardım sunulmalıdır. Boya kalemlerini tutmasını kolaylaştırmak için yardımcı bir tutma aparatı ya da daha kalın boya kalemleri kullanması sağlanabilir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

OKUL ÖNCESİ UYARLANMIŞ ETKİNLİKLER

ETKİNLİK 14

Etkinliğin Adı	: Kilim Dokuyoruz
Etkinlik Çeşidi	: Sanat Etkinliği
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 9	: Farklı kültürel özellikleri açıklar.
Göstergeleri	: Kendi ülkesinin kültürüne ait özellikleri söyler.
Kazanım 3	: Kendini yaratıcı yollarla ifade eder.
Göstergeleri	: Duygu, düşünce ve hayallerini özgün yollarla ifade eder. Özgün özellikler taşıyan ürünler oluşturur.
Kazanım 7	: Bir işi ya da görevi başarmak için kendini güdüler.
Göstergeleri	: Yetişkin yönlendirmesi olmadan bir işe başlar. Başladığı işi zamanında bitirmek için çaba gösterir.
Materyaller	: Farklı özelliklerde ipler, mukavvadan hazırlanmış minyatür kilim dokuma tezgâhları, abeslanglar, farklı motiflerden oluşan kilimlerin, kilim dokuma tezgâhlarının, kilim dokuyan kişilerin fotoğrafları.
Kavramlar/Sözcükler	: Kilim, motif, dokuma tezgâhı.

Öğrenme Süreci

- Kilim, dokuma tezgâhı ve kilim dokuyan kişi fotoğrafları sınıfın duvarlarına asılır. Çocukların sınıfta serbestçe dolaşarak bu fotoğrafları incelemeleri istenir.
- Tüm çocuklar fotoğrafları inceledikten sonra yarım ay şeklinde oturulur. Çocuklara fotoğraflarda neler gördükleri sorulur ve düşünceleri dinlenir.
- Öğretmen kilim ile ilgili bilgiler paylaşır. Örneğin dokuma tezgâhından, kilimin bizim kültürümüzdeki yerinden, nasıl dokunduğundan, hangi malzemelerin kullanıldığından, farklı motiflerin anlamlarından, kilimin nerelerde kullanıldığından söz eder. Ülkemizde dokunan kilimlerin farklı ülkelere gönderildiği ve bizim kültürümüzü temsil ettiği anlatılır.
- Çocuklara kilim dokunacağı söylenir. Masalara geçilir. Daha önceden hazırlanmış olan mukav-

vadan kilim dokuma tezgâhları, ipler ve abeslanglar çocuklara verilir. Çocukların istedikleri renkteki ipleri kullanmalarına fırsat verilir. Öğretmen masalara giderek çocuklara nasıl kilim dokuyacaklarını model olarak gösterir.

- Etkinlik sonunda çocukların birbirlerinin çalışmalarını incelemesine fırsat verilir.

Değerlendirme

- Hangi malzemelerden kilim dokunur?
- Eskiden insanlar ne amaçlarla kilimi kullanıyormuş?
- En çok hangi motifi beğendin?
- Kiliminde hangi renkte ipler kullandın?
- Kendi kilimini dokumak sana neler hissettirdi?

Aile Katılımı

- Çocukların dokudukları kilimler eve gönderilir. Çalışmalar üzerine sohbet edilmesi, tamamlan-

mayan çalışmaların tamamlanması, yeni kilimlerin dokunması için çocuklara fırsat verilmesi istenir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre etkinlik sürecindeki yönergeler; açık, net, sade bir şekilde ve çocukla göz teması kurularak sunulmalıdır. Öğretmen duvardaki fotoğrafları incelerken çocuğa eşlik edebilir. Duvardaki fotoğraflara dikkat çekerek merak uyandırıcı açıklamalarda bulunabilir. Çocuğun alıcı ve ifade edici dil becerileri düzeyi dikkate alınarak sohbet etkinliklerine katılması sağlanmalıdır. Öğretmen sohbet etkinlikleri sırasında duvardaki fotoğraflardan yararlanabilir. Öğretmen kilimin bir sırasını dokuyarak model olabilir. Çocuk kilim dokuma sürecinde gözlemlenmelidir. Çocuğa gerek duyulduğunda ipuçları (işaret ipucu, sözel ipucu, model olma, fiziksel yardım) sunulabilir. Çocuğun etkinlik sürecindeki uygun davranışları (kilim dokuma, yerinde oturma, dinleme gibi) yanına gidilerek, göz teması kurularak pekiştirilmelidir. Çocuğun dikkatinin dağılması durumunda, ilgi çekici ifadeler kullanılarak dikkatinin etkinliğe yönlendirilmesi sağlanmalıdır. Değerlendirme sürecindeki soru ifadeleri çocuğun performans düzeyine göre sadeleştirilerek ya da farklılaştırılarak sunulmalıdır.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

İhtiyaç hâlinde zihinsel yetersizliği olan çocuklar ile dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan çocuklar için önerilen uyarlamalardan yararlanılabilir. Çocuğun arkadaşlarını izleyerek onları model alması desteklenebilir. Çocuğun ihtiyaç duyduğu yerlerde bir akranının ona destek sunması için fırsat oluşturulabilir. Çocuğun etkinlik boyunca öğretmeni ve akranlarıyla göz teması kurarak etkileşim içinde olması için fırsatlar yaratılabilir. Örneğin çocuğun arkadaşından malzeme istemesini ya da bir arkadaşının çocuğa ismi ile seslenerek çocuğun kilimine bakmasını sağlamak gibi. Çocuğun ipe karşı dokunsal hassasiyeti varsa kurdele ya da ince kumaş gibi ip yerine geçecek malzemeler tercih edilebilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çalışma öncesinde çocuğa etkinlikte kullanılacak materyaller incelenmeli ve detaylı olarak betimlenmelidir. Mümkünse kilim dokuma aşaması öncesinde, dokuma tezgâhı üzerindeki etkinliğin bitmiş hâli de çocuğa örnek olarak incelenmelidir. Çocuğa materyalleri incelerken ihtiyaç duyduğu kadar zaman verilmelidir. Öğretmen etkinlik sırasında duvarda asılı duran fotoğraflar hakkında çocuğa sözlü betimlemelerde bulunmalıdır. Aynı zamanda öğretmen bu alan gezilirken çocuğa eşlik etmelidir. Çocuğun çalışmasını kolaylaştırmak için dokuma tezgâhı masaya sabitlenebilir. Dokuma tezgâhının üzerindeki iplerin kalın olmasına ve ipler arasındaki mesafenin geniş tutulmasına dikkat edilmelidir. Öğretmen çocuklara kilimi nasıl dokuyacaklarını örnek olarak gösterirken, görme yetersizliği olan çocuğa da betimleme yapmalıdır. Öğretmen sıklıkla çocuğu gözlemlenmelidir. Gereksinim duyduğu yerlerde çocuğa ihtiyacı kadar ipucu (sözel ipucu, fiziksel yardım) sunulmalıdır. Öğretmen etkinlik sonunda çocuğa diğer arkadaşlarının kilimlerini dokunarak incelemesi için fırsat tanınmalı ve bu kilimler hakkında da sözlü betimlemelerde bulunmalıdır.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Ortamin ışık düzeyi (parlak ışık, loş ışık gibi) çocuğun görme becerisini destekleyecek şekilde ayarlanmalıdır. Çocuğun görme becerilerini en işlevsel kullanacağı yerde oturması sağlanmalıdır. Çalışma öncesinde etkinlikte kullanılacak materyaller çocuğa incelenmelidir. Duvarda asılı duran resimlerin büyük ve net olmasına dikkat edilmelidir. Çocuğun dokuma tezgâhı ile ip, ip ile de abeslang arasında renk zıtlığı oluşturulmasına (mukavva siyaha boyanabilir. İpler beyaz, abeslang da kırmızı seçilebilir.), tezgâh üzerinde kullanılan ipin kalın olmasına ve ipler arasındaki mesafenin de geniş olmasına dikkat edilmelidir. Çocuğa etkinlik sürecinde ihtiyacı kadar ipucu (sözel ipucu, fiziksel yardım) sunulabilir. Gerek görüldüğünde çocuğun kilimini dokurken masa lambası kullanması sağlanabilir. Etkinlik bitiminde çocuğun arkadaşlarının kilimlerini yakından incelemesine fırsat verilmelidir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik başlamadan önce çocuğun işitme cihazının açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilmelidir. Öğretmen bunun için gereken kontrolleri yapmalıdır. Çocuğun öğretmeninin ve konuşan arkadaşlarının yüzlerini görebileceği, uygun mesafeden dinleyebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Öğretmen kilim ile ilgili konuların anlatımı esnasında duvardaki fotoğrafların yanı sıra ihtiyaç hâlinde başka görsellerden de (kilimlerin satıldığı yerler, kullanıldığı yerler gibi) yararlanarak anlatımını destekleyebilir. Yeni öğrenilen sözcükler (kilim, motif, dokuma tezgâhı) "Haydi çocuklar, hep birlikte söyleyelim." denilerek tüm çocuklarla söylenebilir. Öğretmen zaman zaman akranları konuşurken çocuğa "Dinle." yönergelerini vererek "Arkadaşın ne söyledi?" sorusunu sorabilir. Öğretmen sohbet etkinlikleri sırasında görsellerden (duvardaki fotoğraflardan) yararlanabilir. Çocuğun konuşma becerilerindeki ifadeleri ve çabası pekiştirilmelidir. Çocuk ifade edici dil becerilerine yönelik cesaretlendirilmeli ve çocuğun kendini ifade ederken sözel ifadelerini jest-mimik, herkesçe kullanılan doğal işaretlerle desteklemesine fırsat verilmelidir. Değerlendirmede yer alan soru ifadeleri çocuğun alıcı ve ifade edici dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek, farklılaştırılarak, herkesçe kullanılan doğal işaretler ve görsellerle desteklenerek sunulabilir. Çocuk yanıt verirken de sözel ifadelerine ek olarak bu alternatiflerden yararlanmasına fırsat tanınmalıdır.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde, öğretmen tarafından çocuğun işitme cihazının açık ve sağlıklı çalışabilmesi için gerekli kontroller yapılmalıdır. Çocuğun öğretmeninin ve konuşan arkadaşlarının yüzlerini görebileceği, işitme düzeyinden ve cihazından en iyi şekilde faydalanabileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Çocuğa yönergeleri sunarken ve çocuk konuşurken göz teması kurulmasına dikkat edilmelidir. Sınıfta gürültü seslerinin oluşmamasına dikkat edilmelidir. Çocuğa sunulan yönergeler çocuğun alıcı dil ve ifade edici dil becerileri düzeyine uygun olarak sadeleştirilerek sunulmalıdır. Yönergeler gerek görüldüğünde yinelenmelidir. Gerektiğinde dokuma aşamasında çocuğun öğretmenini ve arkadaşını model alması sağlanabilir. İhtiyaç hâlinde işitme yetersizliği olan çocuklar için yapılan uyarlamalardan da faydalanılabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinliğin sohbet süreçlerinde çocuğun etkinliğe

aktif katılımı sağlanmalı, çocuğa kendini ifade edebilmesi için yeterli süre verilmelidir. Çocuğun konuşma güçlüğünden etkilenme düzeyine göre etkinliklere tek, iki ya da daha fazla kelimelik ifadelerle katılmasına olanak sunulabilir. Çocuğun ifade edici dil becerileri düzeyine göre sözel tepki vermesi desteklenmeli ve ihtiyaç duyulduğunda çocuğun sözel tepkisinin tam hâli öğretmen tarafından ifade edilmelidir. Gerek duyulduğunda çocuğun kendisini ifade ederken sözel ifadesine ek olarak jest-mimik/doğal işaretler/görseller de kullanmasına fırsat verilebilir. Soru ifadeleri duvardaki görsellerden yararlanılarak açık hâle getirilebilir. Çocuğun soruları yanıtlarken de bu görsellerden faydalanabilmesi sağlanabilir. Çocuğun kendini ifade etmesi ve iletişim çabaları pekiştirilmeli, çocuk konuşma becerilerine ilişkin cesaretlendirilmelidir. Çocuğun söyleyebildiği kelime sayısına göre dil genişletme çalışması yapılmalıdır ("Kilim" kelimesini söyleyen çocuğa "Kırmızı kilim" demek gibi.). Çocuğun ifade edici dil becerileri düzeyine göre etkinlik ve değerlendirme sürecindeki soruların sadeleştirilerek sunulmasına dikkat edilmelidir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik sırasındaki yönergeler çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek verilmeli, gerek görüldüğünde yinelenmelidir. Yönergeler çocukla göz teması kurularak verilmelidir. Öğretmen duvardaki fotoğrafları incelerken çocuğa eşlik edebilir, çocuğun fotoğrafları incelemesi için dikkat çekici ifadeler kullanabilir. Çocuğun dokuma tezgâhının boyu daha kısa tercih edilebilir. Dokuma tezgâhında kullanılacak iplerin kalın, iplerin arasındaki mesafenin geniş olmasına dikkat edilmelidir. Ek olarak çocuğun dokuma tezgâhında kullanacağı iplerin sevdiği ve farklı renkteki iplerden oluşmasına dikkat edilebilir. Çocuğun etkinliğine ilgisini artırmak için kullanacağı abeslangın uç kısmına çocuk ile ortak karar verilen, çocuğun sevdiği bir hayvan, oyuncak vb. resmi çizilebilir. Etkinlik sürecinde çocuğun dikkatinin dağılması durumunda ilgi çekici ifadeler ile çocuğun dikkati etkinliğe çekilmelidir ("Kilimin ne kadar güzel oluyor. İki renk kullanman harika olmuş. Kiliminin son hâlini merak ediyorum." demek gibi.). Çocuğa etkinlik sürecinde gerek görüldüğünde ihtiyacı olan ipucu (işaret ipucu, sözel ipucu, model olma, fiziksel yardım) sunulabilir. Çocuğun uygun davranışları (kilim dokuma, dinleme, öğretmene bakma gibi) pekiştirilmelidir. Çocuğa materyallerin toplanmasına, masaların temizlenmesine yönelik gö-

rev ve sorumluluklar verilebilir. Değerlendirme sürecindeki soru ifadeleri çocuğun performans düzeyine göre sadeleştirilerek ya da farklılaştırılarak sunulmalıdır.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk yardımcı alet kullanıyorsa (tekerlekli sandalye, yürüteç), öğretmen çocuğun süreç içerisinde bu aletleri kullanmasını, etkinliğe mümkün olduğunda bağımsız katılmasını sağlamalıdır. Çocuk destek aletler olmadan hareket edebiliyorsa da buna fırsat tanınmalıdır. Duvarda asılı olan fotoğraflar çocuğun inceleyebileceği yükseklikte asılı olmalıdır. Çocuk ellerini

kullanmada güçlük çekiyorsa yetersizlikten etkilenme düzeyine göre çocuğun dokuma tezgâhı masaya sabitlenebilir. Çocuk için daha kalın ipler tercih edilebilir ve ipler arasındaki mesafenin geniş olması sağlanabilir. Çocuk kilimi dokurken abeslangı dokuma tezgâhında rahat hareket ettirebilmesine dikkat edilmelidir. Dokuma tezgâhı ile iplerin arasında belli bir boşluk bırakılabilir (İplerin mukavvaya çok yakın olmaması için ip ve mukavva arasına ek materyal konularak yüksekliğin artması sağlanabilir.). Çocuğun gereksinim duyduğu yerlerde çocuğa ihtiyacı olan ipucu (sözel ipucu, fiziksel yardım) sunulabilir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 15

Etkinliğin Adı	: Sorumluluk Bende
Etkinlik Çeşidi	: Türkçe-Büyük Grup Etkinliği
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 10	: Sorumluluklarını yerine getirir.
Göstergeleri	: Sorumluluk almaya istekli olduğunu gösterir. Üstlendiği sorumluluğu yerine getirir. Sorumluluklar yerine getirilmediğinde olası sonuçları söyler.
Materyaller	: Üzerinde çöp kovası, oyuncak sepeti, tahta silgisi, sandalye vb. görseller olan sorumluluk kartları ve sorumluluk rozetleri.
Kavramlar/Sözcükler	: Düzenli- dağınık, kirli-temiz.

Öğrenme Süreci

- Etkinlik öncesinde dağınık bir sınıf ortamı oluşturulur. Örneğin karalanmış bir tahta, sınıf içine dağılmış oyuncaklar, yerlerinde olmayan sandalyeler, yerlerde çöpler vb.)
- Çocuklara sınıfın nasıl görüldüğü sorulur. Bu durumun dağınıklık ve kirlilik olduğu ifade edilir. Bu dağınıklığın ve kirliliğin sebeplerinin neler olabileceği üzerine konuşulur.
- Çocuklardan gelen yanıtların ardından, sınıfın nasıl düzenli ve temiz hâle getirilebileceği sorularak çocukların fikirleri alınır. Daha sonra herkes bir sorumluluk alırsa bu sorunun çözülebileceği konuşulur.
- Her çocuk rastgele bir sorumluluk kartı seçer. Herkes üzerine düşen sorumluluğu yaptığında sınıfın eski düzenli ve temiz hâline döneceği ifade edilir. Çocuklar rastgele seçtikleri kartlar-

daki görsele uygun sorumluluğu yerine getirir. Her çocuğun sürece katılımı sağlanır ve aldığı sorumluluğu yerine getiren tüm çocuklara "Sorumluluk Sahibiyim" rozeti takılarak etkinlik tamamlanır.

Değerlendirme

- Sınıfa geldiğinizde sınıfı nasıl buldunuz?
- Kartlarda hangi sorumluluklar vardı ve siz hangi sorumluluğu aldınız?
- Sınıfın düzenli ve temiz hâle getirilmesinde bir sorumluluk almak size kendinizi nasıl hissettirdi?
- Sorumluluklarınızı yerine getirmeseydiniz ne gibi zorluklar yaşanırdı?
- Evinizde hangi sorumlulukları alıyorsunuz?

Aile Katılımı

- Sınıfta yapılan çalışma aile ile paylaşılır. Evde sorumluluk almak ve aile bireylerinin sorumluluk-

larıyla ilgili konuşulması istenir. Çocuklara evde yerine getirebilecekleri sorumluluklar verilmesi beklenir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğa sorumluluğu yerine getirirken ihtiyaç duyulan ipuçları (sözel ipucu, işaret ipucu, model olma ve fiziksel yardım) sunulmalıdır. Çocuğa ihtiyacından fazla ipucu verilmemesine dikkat edilmelidir. Çocuğa verilen sorumluluğu yerine getirebilmesi için gerektiğinde bir akranının model olması sağlanabilir. Çocuk, süreç içerisinde dikkat çekici ifadelerle etkinliğe dahil edilmeye çalışılmalıdır. Çocuğun görevi yerine getirme, grupta iş birliğinde bulunma gibi uygun davranışları çocukla göz teması kurularak pekiştirilmelidir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizliği olan çocuklar için yapılacak uyarlamalardan ihtiyaç duyulduğunda bu alanda da faydalanılabilir. Süreç boyunca çocuğun grup arkadaşlarıyla etkileşim içinde olması (yardımlaşma, grupta hareket etme vb.) desteklenmelidir. Çocuk bu davranışlarına yönelik göz teması kurularak pekiştirilmelidir. Çocuğun bireysel özellikleri ve duygusal hassasiyetleri dikkate alınarak kullanılan materyallerde ve ortam düzenlemelerinde uyarlamalar yapılmalıdır (Tahta silgisine dokunsal hassasiyeti olan çocuğun başka alanda görevlendirilmesi, çöplerden ötürü rahatsız olabilecek olması durumunda bunun yerine farklı bir durum ve sorumluluk tercih edilmesi gibi.).

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğa sınıfın dağınık ve kirli hâli detaylı olarak betimlenmelidir. Oyuncakların yerde ve masaların üzerinde bulunduğu, sandalyelerin yerinde olmadığı, yere çöplerin atıldığı vb. açıklanmalıdır. Etkinlik sonunda kazanacağı rozet çocuğa incelenebilir. Etkinlikte sınıf düzeni, normal düzeninden farklı olacağından güvenlik tedbirleri alınarak dağınık ortam çocuğa incelenmelidir. Etkinliğin gerçekleştirileceği ortam tanıtılırken çocuğa ihtiyaç duyduğu destek sunulmalıdır. Çocuğun seçtiği karttaki sorumluluk, çocuğa sözel olarak ifade edilmelidir. Çocuk verilen sorumluluğu yerine getirirken, çocuğa rehberlik edilebilir veya ihtiyaç duyduğu ipucu (fiziksel yardım, sözel ipucu verme) sunulabilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Sınıfın ışık düzeyinin çocuğa uygun olmasına dikkat edilmelidir. Işık çocuğu rahatsız edecek kadar parlak ya da çok loş olmamalıdır. Çocuğun görme becerilerine göre sınıfın durumu ile ilgili sözel betimlemeler yapılabilir. Etkinliğin tüm aşamalarında güvenlik tedbirleri alınarak, gereken yerlerde çocuğa rehberlik edilebilir. Sorumluluk kartlarındaki görsellerin sade, çocuğun görebileceği büyüklükte ve net olmasına dikkat edilmelidir. Gerekirse çocuğun seçtiği sorumluluk kartındaki görsel sözel olarak ifade edilebilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik başlamadan önce işitme cihazının açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilmelidir. Bunun için gereken kontroller öğretmen tarafından yapılmalıdır. Çocuğun konuşmalar esnasında öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Anlatımlar gerekirse sadeleştirilerek, jest-mimikler ve herkesçe kullanılabilen doğal işaretler (gel, ver vb.) ile de desteklenebilir. Sorumluluk kartlarının dağıtılmasının ardından karttaki görselin ifade ettiği göreve ilişkin yönerge, çocuğa sözel olarak ve göz teması kurularak sunulmalıdır. İhtiyaç hâlinde öğretmen, sorumluluk kartlarındaki görevlerden birini yerine getirip çocuğa model olabilir. Değerlendirme sorularındaki ifadeler çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek, farklılaştırılarak sunulabilir veya görseller ile desteklenerek çocuk için daha anlaşılır hâle getirilebilir. Çocuğun da sözel ifadelerinin yanında ihtiyaç duyduğunda bu görsellerden yararlanması sağlanabilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından işitme cihazının kontrolleri etkinlik öncesinde yapılmalıdır. Konuşmalar esnasında çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Gerektiğinde yönerge/ifadeler uygun mesafeden ve göz teması kurularak yinelenmelidir. Değerlendirmede yer alan soru ifadeleri çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek, farklılaştırılarak sunulabilir. Çocuğa söz hakkı verildiğinde yeteri kadar zaman tanınarak sözel iletişim için cesaretlendirilmelidir.

İhtiyaç duyulduğunda işitme yetersizliği olan çocuklar için önerilen uyarlamalardan yararlanılabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun kendini ifade edebilmesi için yeteri kadar süre verilmelidir. Çocuk, ifade edici dil becerileri düzeyine göre tepki vermesi için desteklenmelidir. Çocuğun ifadeleri kabul edilip pekiştirilerek, ifadenin tam hâli öğretmen tarafından söylenmelidir. Örneğin çocuk "dağınık" kelimesi yerine "-da" hecesini söyleyebiliyorsa öğretmen "Evet, dağınık." diyerek model olabilir. Çocuğun söyleyebildiği kelime sayısına göre dil genişletme çalışması yapılmalıdır. "Dağınık" kelimesini söyleyebilen çocuğa "Dağınık sınıf." ifadesi söylenerek model olunabilir. Çocuğun kendini ifade etme ve iletişim çabaları pekiştirilerek konuşma becerilerine ilişkin cesaretlendirilmelidir. Çocuğun ifade edici dil becerileri düzeyine göre soruların sunulmasına dikkat edilmelidir. Örneğin "Size verilen görevdeki sorumluluklarınızı yerine getirmeseydiniz ne gibi zorluklar yaşırdık?" sorusu, "Sandalyeleri yerlerine kaldırmısaydın sınıfta dans edebilir miydik?", "Sandalyeleri yerlerine kaldırmısaydın neleri yapamazdık?" vb. şekillerde sorulabilir. İhtiyaç hâlinde çocuğun kendini ifade ederken sözel ifadelerinin yanında jest-mimiklerden ve görsellerden yararlanmasına olanak verilmelidir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik sırasındaki yönergeler çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre anlaşılır bir şekilde sunulmalı,

gerek görüldüğünde de yinelenmelidir. Yönergelerin çocuk göz teması kurduğunda sunulmasına dikkat edilmelidir. Çocuğun bireysel özelliklerine göre etkinlik süresi kısa tutulabilir ve kendi sorumluluk grubu içindeki görevleri çeşitlendirilebilir. Örneğin çocuk oyuncakları topladıktan sonra sepeti tutarak etkinliğe katılmaya devam etmesi sağlanabilir. Etkinlik sürecinde çocuğun dikkatinin dağılması durumunda dikkat çekici ses tonlamaları, jestler, mimikler ve merak uyandırıcı sözel ifadeler kullanılarak etkinliğe olan ilgi artırılabilir. Örneğin "Aaa! Burada da çöp varmış. Ne kadar çok kirlenmiş yerler! Ama arkadaşlarınla birlikte çöpleri toplayarak yerleri temiz hâle getireceksiniz." vb. ifadeler kullanılabilir. Çocuğun görevi yerine getirme, grupta iş birliğinde bulunma gibi uygun davranışları yanına gidilerek ve çocukla göz teması kurularak pekiştirilmelidir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Sınıf, çocuğun bireysel özelliğine göre en az sınırlayıcı bir şekilde düzenlenmelidir. Çocuğun yerine getireceği sorumluluğu bedensel yetersizlikten etkilenme durumuna uygun olarak seçmesi sağlanmalıdır. Örneğin sınıfta tekerlekli sandalye kullanan bir çocuk olması durumunda, yere eğilmeyi gerektiren çöpleri toplama görevi kartlar içinden çıkarılarak seçim yapılabilir. Çocuğa sorumluluğunu gerçekleştirirken ihtiyaç duyduğu kadar zaman verilmeli ve gerekli durumlarda fiziksel yardım ile çocuk desteklenmelidir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 16

Etkinliğin Adı	: Atatürk Takvimi
Etkinlik Çeşidi	: Sanat Etkinliği
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 11	: Atatürk ile ilgili etkinliklerde sorumluluk alır.
Göstergeleri	: Atatürk ile ilgili etkinliklere katılır. Atatürk ile ilgili duygu ve düşüncelerini farklı etkinliklerle ifade eder.
Materyaller	: Farklı takvim örnekleri, her sayfasında Atatürk'ün farklı resimlerinin bulunduğu takvim sayfaları, boya kalemleri, sim, pul, renkli kâğıtlar, makas ve yapıştırıcı.
Kavramlar/Sözcükler	: Takvim.

05

MAYIS

Pzt.	Salı	Çrş.	Per.	Cuma	Cts.	Pazar
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

2021

Öğrenme Süreci

- Atatürk'ün çeşitli fotoğraflarından oluşan slayt izlenir. Atatürk'ün ülkemiz için yaptıklarından, çocuklara olan sevgisinden, bilime ve sanata verdiği önemden bahsedilir. Atatürk'ü hiçbir zaman unutmamamız gerektiği, her zaman saygıyla ve sevgiyle anmamız gerektiği söylenir.
- Çocuklara Atatürk'e olan sevgimizi her zaman hatırlamak için bir takvim hazırlayacakları söylenir.
- Daha sonra her çocuğa üzerinde Atatürk fotoğrafı olan bir takvim sayfası verilir. Atatürk fotoğrafının etrafını süslemesi istenir.
- Çocuklar süslemeyi bitirdikten sonra takvim sayfasına çocuğun adı yazılır ve çocuklardan "Atatürk'ü çok seviyorum, çünkü..." cümlesini tamamlamaları istenir. Çocukların söyledikleri de takvim sayfasına yazılır.

- Tüm çocuklar takvim sayfalarını tamamlayınca hepsi birleştirilir ve sınıfa asılır.

Değerlendirme

- Atatürk kimdir?
- Atatürk ülkemiz için neler yapmıştır?
- Atatürk'e sevgimizi nasıl gösterebiliriz?
- Takvim yaparken hangi malzemeleri kullandın?
- Atatürk şimdi yanımızda olsaydı ona ne söylemek isterdin?

Aile Katılımı

- Evde Atatürk hakkında sohbet edilmesi istenir. Ayrıca çocukların Atatürk ile kendilerinin olduğu bir resim çizmelerini teşvik etmeleri istenir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performans düzeyine göre (bilişsel becerileri, alıcı dil becerileri, sahip olduğu ön koşul beceriler vb.) yönergeler ve öğrenme/değerlendirme sürecindeki soru ifadeleri sadeleştirilerek ve basamaklandırılarak sunulmalıdır. Etkinlik sürecinde çocuğa ihtiyacı olan ipuçları (sözel ipucu, işaret ipucu, model olma ve fiziksel yardım) sunulmalıdır. Çocuğa ihtiyacından fazla ipucu verilmemesine dikkat edilmelidir. Gerek duyulduğunda çocuğun bir akranını model alması sağlanabilir. Çocuk, süreç içerisinde dikkat çekici ve yönlendirici ifadelerle ("Ne kadar güzel bir süsleme olmuş! Peki başka nasıl süslemeler yapılabilir? Pullar ve simler de kullanılsa nasıl olur?" vb.) etkinliğe dahil edilmeye çalışılmalıdır. Çocuğun uygun davranışları yanına gidilerek ve göz teması kurularak pekiştirilmelidir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizliği olan çocuklar için önerilen uyarlamalar ile benzer uyarlamalar yapılabilir. Ek olarak çocuğun etkinlik boyunca akranlarıyla göz teması kurarak etkileşim içinde olması için fırsatlar yaratılabilir. Çocuğun akranını model alması için yönlendirmelerde bulunulabilir. Etkinlikte kullanılacak materyallerin seçiminde çocukların bireysel farklılıkları ve duyuşsal hassasiyetleri dikkate alınmalıdır. Örneğin çocuğun pula, sime dokunmaya karşı hassasiyeti varsa farklı malzemeler sunulabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çalışma öncesinde etkinlikte kullanılacak materyaller (takvim, pullar, boncuklar vb.) çocuğa inceletilmeli ve betimlenmelidir (takvimin sayfalarından oluştuğu, her bir sayfada farklı Atatürk resminin olduğu, Atatürk'ün bu resimlerde ne yaptığı ile ilgili açıklamaların yapılması vb.). Öğretmen imkân dahilindeyse çocuğa kabartmalı Atatürk resmini ya da okuldaki Atatürk büstünü inceletebilir. Atatürk'ün fiziksel özellikleri öğretmen tarafından sözel olarak betimlenebilir. Öğretmen slayt izleme sürecinde görsellerle ilgili çocuğa betimleme yapmalıdır. Takvimde çocuğun süsleme yapacağı alanlar dışındaki tüm bölümler (Atatürk resmi, çocukların düşüncelerinin yazılacağı alan vb.) silikon ya da ip ile belirgin hale getirilmelidir. Çocuğa çalışma sürecinde gerek duyduğu yerlerde ipuçları (sözel ipucu, fiziksel yardım) sunulabilir. Takvimlerin son hâli (yapılan tüm takvim sayfaları) çocuğa inceletilmeli, sınıfta

nereye asılacağı çocuğa ifade edilmeli ve takvimin duvara asılma aşamasına çocuk dahil edilmelidir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Çalışma öncesinde etkinlikte kullanılacak materyaller ve takvim sayfası çocuğa inceletilebilir. Çocuğun görme becerilerini en yüksek düzeyde kullanabileceği bir yere oturması sağlanmalıdır. Ortamın ışık düzeyi çocuğun işlevsel görme becerisini destekleyecek şekilde ayarlanmalıdır (Parlak ışıktan rahatsız olan çocuklar için daha loş bir ışık, daha fazla ışığa ihtiyaç duyan çocuklar için ise daha güçlü ışık tercih edilebilir vb.). İhtiyaç duyulduğunda masa lambaları kullanılabilir. Takvim yaprağının rengi ile süsleme malzemelerinin rengi olabildiğince kontrast renklerden seçilmelidir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik başlamadan önce çocuğun işitme cihazının açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilmelidir. Bunun için gerekli kontroller öğretmen tarafından yapılmalıdır. Çocuğun öğretmenin ve konuşan arkadaşlarının yüzlerini görebileceği, uygun mesafeden dinleyebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Etkinlik sürecinde gereksinim duyduğu yerlerde çocuğa sözel ifadelerin yanında bu ifadeleri destekler nitelikte işaret ipucu ve günlük yaşamda konuşmanın doğal akışı içinde kullanılan işaretler sunulabilir. Slayt izleme aşamasında öğretmen çocuğun alıcı dil becerilerine göre fotoğraf ve görsellere ilişkin dil girdisi sağlayabilir. Çocuğa da bu görsellerle ilgili sorular sorarak sözel iletişim için fırsatlar yaratabilir. Çocuğun ifade edici dil becerileri pekiştirilmeli, çocuğa ifadenin tam hâli model olunmalı, çocuk konuşma için cesaretlendirilmelidir. Çocuğun kendini ifade ederken jest-mimiklerden yararlanmasına fırsat verilmelidir. Arkadaşlarının Atatürk ile ilgili düşüncelerini ifade ettikleri süreçte, öğretmen bu ifadeleri çocuk için anlaşılır şekilde tekrarlayabilir. Değerlendirme soruları çocuğun alıcı dil ve ifade edici dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek, farklılaştırılarak sunulabilir. Değerlendirme sorularındaki ifadeler, gerek duyulduğunda görsellerle desteklenerek çocuğa sunulmalıdır. Değerlendirme sürecinde yer alan "Atatürk şimdi yanımda olsaydı ne söylemek isterdin?" sorusuna çocuk yanıt verirken gerekirse yapışkanlı sembollerden (kalp, gülen yüz gibi) de yararlanılabilir. Öğrenme sürecinde yer alan "Atatürk'ü çok seviyorum çünkü..." cümlesini çocuğun tamamlayabilmesi için de sözel ifadelerine ek olarak Atatürk'ün çeşitli durumlardaki fotoğrafları arasından seçim yapması da istenebilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinlik başlamadan önce çocuğun işitme cihazının açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilmelidir. Bunun için gerekli kontroller öğretmen tarafından yapılmalıdır. Çocuğun öğretmeninin ve konuşan arkadaşlarının yüzlerini görebileceği, uygun mesafeden dinleyebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Arkadaşlarının Atatürk ile ilgili düşüncelerini ifade ettikleri süreçte, öğretmen "Dinle." yönergelerinin ardından "Arkadaşın ne söyledi?" sorusunu sorabilir. Gerekliğinde arkadaşının ifadesini çocuk için anlaşılır şekilde tekrarlayabilir. Çocuğa yönergeleri sunarken ve çocuk konuşurken göz teması kurulmasına özen gösterilmelidir. Yönergeler çocuğun alıcı ve ifade edici dil becerileri düzeyine uygun olarak sadeleştirilebilir ve gerek görüldüğünde tekrarlanabilir. Sınıfta gürültü olmamasına, sırayla konuşulmasına dikkat edilmelidir. İhtiyaç hâlinde işitme yetersizliği olan çocuklar için önerilen uyarlamalardan faydalanılabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun kendini ifade edebilmesi için fırsat ve yeterli süre verilmelidir. Çocuğun ifadeleri kabul edilip pekiştirilerek ifadenin tam hâli öğretmen tarafından söylenmelidir (Örneğin çocuk "Seviyorum." ifadesi yerine "Sev" diyorsa öğretmen "Seviyorum." diyerek model olur.). Çocuğun söyleyebildiği kelime sayısına göre dil genişletme çalışması yapılmalıdır ("Seviyorum" ifadesini söyleyebilen çocuğa "Atatürk'ü seviyorum." ifadesini söylemek vb.). Çocuğun kendini ifade etme ve iletişim çabaları pekiştirilmeli, çocuk konuşma becerilerine ilişkin cesaretlendirilmelidir. Çocuğun ifade edici dil becerileri düzeyine göre soruların sunulmasına dikkat edilmelidir. Çocuğun kendini ifade ederken; jestler-

den, mimiklerden, beden hareketlerinden ve görsellerden yararlanmasına da olanak verilmelidir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik sırasındaki yönergeler çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek sunulabilir. Yönergeler gerektiğinde aşama aşama yinelenabilir. Etkinlik sürecinde çocuğun dikkatinin dağılması durumunda dikkat çekici ses tonlamaları, jestler, mimikler ve merak uyandıran sözel ifadeler kullanılarak etkinliğe dikkati arttırılabilir. Örneğin "Takvim yaprağına kocaman çiçekler çizmişsin. Bunlar çok güzel olmuş." diyerek çocuğun etkinliğe dikkati çekilebilir. "Bu çiçekleri nasıl süsleyeceksin peki? Boyalarla mı? Simlerle mi? Yoksa pullarla mı? Çok merak ediyorum. Ne ile süsleyeceksin? Sen çiçekleri süslemeye başla, ben de birazdan gelip bakacağım." diyerek etkinliğe devam etmesi sağlanabilir. Çocuğun uygun davranışları yanına gidilerek, göz teması kurularak pekiştirilmelidir. Materyal dağıtımında, materyallerin toplanmasında ya da takvim birleştirme yapılırken çocuğa görev ve sorumluluklar verilebilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk ellerini kullanmakta güçlük çekiyorsa, yetersizlikten etkilenme düzeyine göre çocuk için uyarlanmış materyaller (daha kalın kâğıt, daha kalın kalem, büyük pullar gibi) kullanılabilir ve gereksinim duyduğu yerlerde çocuğa fiziksel yardım da sunulabilir. Çocuk etkinlikte makas kullanacaksa öğretmen çocuğa gerekli yerlerde fiziksel destek sunabilir. Çocuk makas kullanma becerisine sahip değilse, çocuğun diğer malzemeleri kullanarak takvimi süslemesi sağlanabilir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

OKUL ÖNCESİ UYARLANMIŞ ETKİNLİKLER

ETKİNLİK 17

Etkinliğin Adı	: Atatürk'ün Çiçekleri
Etkinlik Çeşidi	: Türkçe-Sanat-Oyun (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 11	: Atatürk ile ilgili etkinliklerde sorumluluk alır.
Göstergeleri	: Atatürk ile ilgili etkinliklere katılır. Atatürk ile ilgili duygu ve düşüncelerini farklı etkinliklerde ifade eder.
Materyaller	: Atatürk resmi, çiçek şablonu, çocukların fotoğrafları, bayrak, balon, makas, kuru boya, yapıştırıcı, çerçeve.
Kavramlar/Sözcükler	: Mustafa Kemal Atatürk, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, TBMM.

Öğrenme Süreci

- Çocuklarla 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı hakkında konuşulur. Bu bayramın bir çocuk bayramı olduğu, 23 Nisan'da kutlandığı, bu önemli günde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin açıldığı, Mustafa Kemal Atatürk'ün çocukları çok sevdiği için bu bayramı çocuklara armağan ettiği açıklanır. Atatürk ve TBMM resimleri de çocuklara gösterilir.
- Çocuklara bayramda sınıfların süslendiği, bayramı kutlamaya çok az bir zaman kaldığı, sınıfı süslemelerinin çok güzel olabileceği, öncelikle de süslemeye Atatürk resmine çiçeklerden çerçeve yapmayla başlayacakları söylenir. Daha sonra boyanmamış çiçek görselleri ve vesikalık fotoğrafları çocuklara dağıtılır. Çocuklardan çiçekleri boyayıp kesmeleri, kendi fotoğraflarını da çiçeğin ortasına yapıştırmaları istenir.
- Çocukların çiçekleri çerçeveye yapıştırılır ve çerçeve sınıfta uygun bir yere (pano, duvar) asılır.

Sınıfın ilk süslemesi tamamlanınca, çocuklarla birlikte balonlarla ve bayraklarla sınıfın süslenmesine devam edilir. Ardından 23 Nisan müzikleri eşliğinde çocukların dans etmeleri, sevdikleri oyunları oynamaları sağlanır.

Değerlendirme

- Bugün neler yaptık?
- 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nı çocuklara kim armağan etti?
- 23 Nisan'da sınıfımızı süslemek için başka neler yapabildik?
- Atatürk'e olan sevgimizi nasıl gösterebiliriz?

Aile Katılımı

- Evde 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı ile ilgili sohbet edilmesi ve çocukla birlikte resim yapılması istenir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performans düzeyine göre yönergeler ve öğrenme/değerlendirme sürecindeki soru ifadeleri

sadeleştirilerek ve basamaklandırılarak sunulmalıdır. Çocuğa ihtiyaç duyulduğunda etkinlik geçişlerinde yönlendirici ipuçları verilebilir ("Çiçeği boyadın şimdi ne yapman gerekiyor? Çiçeği kestini şimdi ne yapman gerekiyor?" demek gibi.). Çocuğa ihtiyaç duyduğunda uygun ipuçları (sözel ipucu, işaret ipucu, model olma

ve fiziksel yardım) sunulmalıdır. Çocuğa ihtiyacından fazla ipucu verilmemesine dikkat edilmelidir. Gerek duyulduğunda çocuğun akranını model alması sağlanabilir. Çocuk, süreç içerisinde dikkat çekici ifadelerle etkinliğe dahil edilmeye çalışılmalıdır. Sınıf süslenirken çocuğun performans düzeyine uygun görevler verilmelidir. Çocuğun sınıf süsleme sürecine aktif katılımı sağlanmalıdır. Çocuğun uygun davranışları yanına gidilerek ve göz teması kurularak pekiştirilmelidir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizliği olan çocuklar için önerilen uyarlamalar ile benzer uyarlamalar yapılabilir. Ek olarak etkinlik boyunca çocuğun akranlarıyla göz teması kurarak etkileşim içinde olması içi fırsatlar (akranlarından malzeme isteme, birlikte dans etme, yardımlaşma vb.) yaratılabilir. Çocuğun akranını model alması için yönlendirmelerde bulunulabilir. Etkinlikte kullanılacak materyaller belirlenirken, çocukların bireysel farklılıkları ve duygusal hassasiyetleri dikkate alınmalıdır. Örneğin çocuğun balona dokunma hassasiyeti varsa farklı bir süsleme yapması istenebilir. Yüksek sese duyarlılığı varsa daha düşük sesli müzik ile dans edilebilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çalışma öncesinde etkinlikte kullanılacak materyaller çocuğa incelenmeli ve betimlenmelidir. Öğretmen imkân dahilindeyse çocuğa kabartmalı Atatürk resmi ni ya da okuldaki Atatürk büstünü inceletebilir. Etkinlikte kullanılan resimler (Atatürk ve TBMM resimleri) çocuğa sözlü olarak betimlenmelidir. Öğretmen çocuğun etkinlik sırasında bağımsız hareket edebilmesi (dans etme, yürüme) için gerekli tedbirleri almalıdır. Çocuğun çerçevede çiçeğini asacağı yer, bir kabartma ile belirginleştirilmelidir. Öğretmen çerçeveyi betimlerken çocuğa kabartılmış alanı inceletmelidir. Çiçeği boyama ve kesme aşamalarında, çocuğa ipucu sunulması amacıyla çiçeğin kenarları ip ya da silikon gibi materyallerle ile belirlenmelidir. Çiçeğin kolay kesilebilecek bir çiçek olmasına (yaprağının az sayıda olması gibi) dikkat edilmelidir. Çiçeği kesme aşamasında, çocuğun gereksinim duyduğu yerlerde ihtiyacı olan fiziksel ipucu sunulmalıdır.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Çocuğun görme becerilerini en yüksek düzeyde kullanabileceği bir yere oturması sağlanmalıdır. Ortamın ışık düzeyi çocuğun işlevsel görme becerisini destekleyecek şekilde ayarlanmalıdır. Parlak ışıktan

rahatsız olan çocuklar için daha loş bir ışık; daha fazla ışığa ihtiyaç duyan çocuklar için ise daha güçlü ışık tercih edilebilir. Çalışma öncesinde etkinlikte kullanılacak materyaller ve çerçeve çocuğa incelenilebilir. Etkinlikte kullanılacak resimlerin çocuğun görme becerilerine uygun büyüklük ve netlikte olmasına dikkat edilmelidir. Kesilecek olan çiçek resminin sınırlarının kalın çizgilerle belirginleştirilmesine ve resmin net olmasına dikkat edilebilir. Aynı zamanda çocuğun çiçeğinin rengi ile çerçeve arasında da renk zıtlığı olmasına (beyaz çerçeve, kırmızı çiçek gibi) dikkat edilmelidir. İhtiyaç duyulduğunda masa lambaları kullanılabilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun işitme cihazının kontrolleri (cihazın açılması, pil düzeyi vb.) öğretmen tarafından, etkinlik öncesinde yapılmış olmalıdır. Çocuğun öğretmeninin ve konuşan arkadaşlarının yüzlerini görebileceği, uygun mesafeden dinleyebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Etkinliği gerçekleştirme sürecinde gereksinim duyduğu yerlerde çocuğa işaret ipucu sunulabilir. Yönerge ve ifadeler jest-mimik ve doğal işaretler ile desteklenerek sunulabilir. Çocuğun ifade edici dil becerileri pekiştirilmelidir. Çocuk bu konuda cesaretlendirilmeli ve çocuğun kendini ifade ederken ek olarak jestlerden, mimiklerden ve doğal işaretlerden de yararlanmasına fırsat verilmelidir. Diğer çocukların ifadeleri gerekli görülen yerlerde öğretmen tarafından uygun şekilde çocuğa yeniden sunulmalıdır. İhtiyaç duyulduğunda çocuk dans ederken öğretmen ya da bir arkadaşı çocuğa eşlik edilebilir. Değerlendirme soruları çocuğun alıcı ve ifade edici dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek, farklılaştırılarak sunulabilir. Değerlendirme sorularındaki ifadeler gerek duyulduğunda görsellerle desteklenerek çocuğa sunulmalıdır.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinlik başlamadan önce çocuğun işitme cihazının açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilir. Bunun için öğretmen tarafından gerekli kontroller yapılmalıdır. Çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Çocuğa yönergeleri sunarken ve çocuk konuşurken sınıfın sessiz olması sağlanmalıdır. Yönergeler gerek görüldüğünde yinelenebilir. Çocuğun yönergeyi anladığından emin olunduktan sonra kendini ifade etmesi için ihtiyaç duyduğu kadar zaman tanınmalıdır. Gerekirse sözel ifadeler uygun ipuçları ile desteklenmelidir. Sınıfta gürültü seslerinin oluşmamasına, çocukların sırayla konuşmasına dikkat edilmelidir. Müzik

OKUL ÖNCESİ UYARLANMIŞ ETKİNLİKLER

dinlerken sesi çok fazla açmak yerine, çocuğun işitme düzeyine göre ses kaynağına yakın olmasına fırsat verilebilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun kendini ifade edebilmesi için çocuğa fırsat ve yeterli süre verilmelidir. Çocuk ifade edici dil becerileri düzeyine göre tepki vermesi için desteklenmelidir. Çocuğun ifadeleri kabul edilip pekiştirilerek, ifadenin tam hâli öğretmen tarafından model olunmalıdır. Örneğin çocuk "Atatürk" kelimesi yerine "Ata" diyorsa öğretmen "Evet, Atatürk." diyerek model olur. Çocuğun söyleyebildiği kelime sayısına göre dil genişletme çalışmaları yapılmalıdır. Çocuğun kendini ifade etme ve iletişim çabaları pekiştirilerek konuşma becerilerine ilişkin cesaretlendirilmelidir. Çocuğun ifade edici dil becerileri düzeyine göre soruların sunulmasına dikkat edilmelidir. Yine çocuğun kendini ifade ederken jestlerden, mimiklerden, beden hareketlerinden ve görsellerden (çeşitli kutlama görselleri, farklı sınıf süsleme görselleri vb.) yararlanmasına olanak verilmelidir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik sırasındaki yönergeler çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilmelidir. Yönerge-

ler gerektiğinde aşama aşama yinelenmelidir Etkinlik sürecinde çocuğun dikkatinin dağılması durumunda dikkat çekici ses tonlamaları, jestler, mimikler ve merak uyandırıcı sözel ifadeler kullanılarak etkinliğe olan ilgisi arttırılabilir ("Çiçeğini en sevdiğin renkten hazırlayalım. Birazdan sınıfımızı da birlikte süslemeye başlayacağız." demek gibi.). Çocuğun uygun davranışları (etkinlikle ilgilenme, bekleme gibi) yanına gidilerek, göz teması kurularak pekiştirilmelidir. Materyallerin dağıtımında ve toplanmasında çocuktan yardım alınabilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk yardımcı aletler (tekerlekli sandalye, yürüteç gibi) kullanıyorsa öğretmen çocuğun etkinlik içerisinde de bu aletleri kullanmasına fırsat vermeli ve çocuğun etkinliğe bağımsız katılımını en yüksek düzeyde sağlamalıdır. Çocuk ellerini kullanmakta güçlük çekiyorsa, yetersizlikten etkilenme düzeyine göre çocuk için uyarlanmış materyaller (daha kalın kâğıt, büyük çizilmiş çiçek, az yapraklı çiçek, daha kalın kalem, kalem tutma aparatı gibi) kullanılabilir. Çocuğun gereksinim duyduğu yerlerde çocuğa fiziksel yardım sunulabilir. Çocuk makas kullanmakta güçlük çekiyorsa, çiçeği çizgiler üzerinden yırtarak çıkarması sağlanabilir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 18

Etkinliğin Adı	: Kendi Kurallarım
Etkinlik Çeşidi	: Sanat Etkinliği
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 3	: Kendini yaratıcı yollarla ifade eder.
Göstergeleri	: Duygu, düşünce ve hayallerini özgün yollarla ifade eder. Özgün özellikler taşıyan ürünler oluşturur.
Kazanım 12	: Değişik ortamlardaki kurallara uyar.
Göstergeleri	: Değişik ortamlardaki kuralların belirlenmesinde düşüncesini söyler. Kuralların gerekli olduğunu söyler. İstekleri ile kurallar çeliştiğinde kurallara uygun davranır.
Materyaller:	Keçeli boya kalemeleri, kâğıt, yapıştırıcı.
Kavramlar/Sözcükler	: Kural.

Öğrenme Süreci

- Çocuklar beş grup olacak şekilde ayrılır. Her bir gruba farklı renklerdeki keçeli boya kalemeleri ve yarım parça A4 kâğıdı verilir. Her grup kulak, ağız, ayak, göz ve el organlarından birinin resmini çizer.
- Çizilen resimler toplanır ve çocuklarla birlikte incelenir. "Sizce bu resimler bize neyi anlatıyor olabilir?" sorusu çocuklara yöneltilir. Cevaplar alındıktan sonra bu resimlerin sınıf kurallarını anlatmak için yapıldığı söylenir. Kuralların hayatımız için gerekliliğinden bahsedilir.
 - Sizce kulak görseli hangi kuralı ifade etmektedir?
 - Sizce ağız görseli hangi kuralı ifade etmektedir?
 - Sizce el görseli hangi kuralı ifade etmektedir?
 - Sizce göz görseli hangi kuralı ifade etmektedir?

- Sizce ayak görseli hangi kuralı ifade etmektedir?
- Yukarıdaki sorular çocuklara sorulur ve çocukların tahminleri alınır.
- Öğretmen, çocukların çizdiği resimlerden örnekler vererek resimlerin anlamlarından bahseder.
 - Kulak: Öğretmenimizi, arkadaşlarımızı dinliyoruz.
 - Ağız: Gerektiğinde sessiz oluyoruz.
 - El: Söz hakkı olarak konuşuyoruz.
 - Göz: Öğretmenimizi ve arkadaşımızı izliyoruz.
 - Ayak: Sınıfta yavaş hareket ediyoruz.
- Yukarıdakilere benzer kurallar oluşturulur.
- Kurallara uyulmadığında neler olacağı hakkında çeşitli canlandırmalar yapılır.

OKUL ÖNCESİ UYARLANMIŞ ETKİNLİKLER

- Öğretmen herkesin arkasına dönmesini ister. Eline bir top alır. Çocuklara elindekini görüp görmediklerini sorar ve “Eğer beni izlemezseniz elimde ne olduğunu göremezsiniz.” der. (Göz)
- Öğretmen herkesten kulaklarını kapatmasını ister. Öğretmen bir şeyler söyler ve çocuklara kendisini duyup duymadıklarını sorar. “Eğer beni dinlerseniz söylediklerimi duyabilirsiniz.” der. (Kulak)
- Çocuklardan biri çağırılır. Çocuğun öğretmene doğru koşarak gelmesi istenir. Öğretmen ile çocuk çarpışırlar. Öğretmen, çocuklara “Sınıfta yavaş yürürsek güvenli hareket edebiliriz.” der. (Ayak)
- Öğretmen, çocuklara en sevdikleri yemeği sorar. Çocukların hep birlikte cevap vermelerini ister. Öğretmen, çocuklara “Söz hakkı alarak konuşursak birbirimizi anlayabiliriz.” der. (El)
- Öğretmen, çocuklardan birbirlerine izledikleri bir filmi anlatmalarını ister. Öğretmen o arada çocuklara bir şeyler anlatır. Çocuklara “Sırayla konuşursak birbirimizi anlayabiliriz.” der. (Ağız)

- Canlandırmalar yapıldıktan sonra herkes kendi

yaptığı resmi eline alır, sınıfın ve okulun gerekli yerlerine çocukların oluşturdukları tüm kurallar çocuklarla birlikte asılır.

Değerlendirme

- Etkinlikte neyin resmini çizdin?
- Uymamız gereken kurallar nelerdir?
- Kurallar olmasaydı neler olurdu?
- Başka hangi ortamlarda kuralların resimlerini gördün?
- Sen bir şey anlatırken dinlenmemesi sana ne hissettirir?
- Oluşturduğun resmi okulun neresine asmayı tercih ettin?
- Başka bir kural daha oluşturmak isteseydin hangi kuralı oluştururdun?

Aile Katılımı

- Ailelerden çocukları ile birlikte ev kurallarını anlatan resimler çizmeleri istenir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre etkinlik sürecindeki yönergeler basit, anlaşılır bir şekilde sunulmalıdır. Çocuk çizim yaparken ihtiyacı olan ipucu (sözel ipucu, işaret ipucu, model olma, fiziksel yardım) sunabilir. Resimlerin ifade ettiği kurallar çocuğa sözel olarak detaylı bir şekilde açıklanmalıdır. Gerek görüldüğünde öğretmen kurallara model olabilir. Çocuktan bu süreçte kartlardaki görsellerin neyi ifade ettiğine yönelik dönüt alınmalıdır. Çocuğun canlandırma sürecine aktif katıldığından emin olunmalıdır. Bu süreçte akranlarını model alması da sağlanabilir. Çocuğun etkinlik sürecindeki uygun davranışları (çizme, dinleme, izleme gibi) zaman zaman pekiştirilmelidir. Çocuğun dikkatinin dağılması durumunda ilgi çekici ifadeler kullanılarak dikkatinin etkinliğe yönlendirilmesi sağlanmalıdır. Değerlendirme sürecindeki soru ifadeleri, çocuğun performans düzeyine göre sadeleştirilerek ya da farklılaştırılarak sunulabilir. Örneğin “Kurallar olmasaydı neler olurdu?” sorusu yerine “Söz hakkı alarak

konuşma kuralımız olmasaydı ne olurdu?” sorusu sorulabilir. Diğer kurallar da benzer şekilde düzenlenebilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

İhtiyaç hâlinde zihinsel yetersizliği olan çocuklar ile dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan çocuklar için önerilen uyarlamalardan yararlanılabilir. Çocuğun etkinlik boyunca öğretmeni ve arkadaşlarıyla göz teması kurarak etkileşim içinde olması için fırsatlar yaratılabilir. Örneğin gruplar kural resimlerini hazırlarken öğretmen, çocukların birbirleri ile kısa sohbetler etmesini sağlamalı ve gruptaki tüm çocukların birlikte hareket etme davranışını da pekiştirmelidir. Etkinlik sürecinde çocuğun kendini ifade etmesine fırsat tanınmalı ve çocuk bu yönde cesaretlendirilmelidir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çalışma öncesinde çocuğa etkinlikte kullanılacak materyaller incelenmeli ve sözlü olarak betimlenmelidir. Etkinlik sürecinde çocuğun öğretmenini rahat duyabileceği bir yerde olması sağlanmalıdır. Çizim

aşamasında çocuğa fiziksel yardım sunulabilir. Çizilen resimler çocuğa sözlü olarak betimlenmelidir. Çizilen resimler kenarları silikon ya da ip kullanılarak belirgin hâle getirilebilir. Canlandırma sürecinde öğretmen kendisinin ve arkadaşlarının hareketlerini sözlü olarak çocuğa betimlemelidir. Kuralların sınıf içerisinde asıldığı yer ile ilgili çocuk bilgilendirilmelidir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Ortamin ışık düzeyi (parlak ışık, loş ışık gibi) çocuğun görme becerisini destekleyecek şekilde ayarlanmalıdır. Çocuğun görme becerilerini en işlevsel kullanacağı yerde olması sağlanmalıdır. Çalışma öncesinde kullanılacak materyaller incelenmelidir. Çizim aşamasında çocuk için kalın uçlu, canlı renkte kalem tercih edilebilir. Bu aşamada çocuğa ihtiyacı kadar ipucu (sözel ipucu, fiziksel yardım gibi) sunulabilir. Gerekliğinde çocuğun kulağı, eli, gözü, ağzı ya da ayağı çizerken masa lambası kullanması da sağlanabilir. Çizilen resimler çocuğa görme alanından incelenmelidir. Canlandırma sürecinde çocuğun yapılan hareketleri görme alanından görebilmesine imkân tanınmalıdır.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik başlamadan önce çocuğun işitme cihazının açık ve çalışır durumda olması için gerekli kontroller öğretmen tarafından yapılmalıdır. Çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği, uygun mesafeden dinleyebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Öğretmen etkinlik sürecinde sözel ifadelerine ek olarak, gerekirse herkesçe kullanılan doğal işaretlerle çocuğu destekleyebilir. Örneğin çocuk göz çizse öğretmen "Göz çiz." yönergelerini sunarken bunun yanında bir eliyle gözünü işaret edebilir ve diğer eliyle çizme hareketi yapabilir. Resimlerdeki görsellerin kural olarak neyi ifade ettiğini çocuğun anladığından da emin olunmalıdır. Örneğin ağız resminin kural olarak ne anlama geldiği ifade edilirken, öğretmen sözel ifadesine ek olarak ağız resmini gösterebilir ve parmağıyla da susma işareti yapabilir. Çocuktan bu süreçte kartlardaki görsellerin neyi ifade ettiğini anlamaya yönelik dönüt alınmalıdır. Canlandırma çalışmaları yapılırken çocuğun arkadaşlarını model alması sağlanabilir. Çocuğun konuşma becerilerindeki ifadeleri ve bu yöndeki çabası pekiştirilmelidir. Çocuk ifade edici dil becerilerine yönelik cesaretlendirilmelidir. Çocuğun sözel ifadelerine ek olarak jestlerden-mimiklerden, gerek görüldüğünde bedensel hareketlerden ve görsellerden de yararlanmasına fırsat verilmelidir. Değerlendirmede yer alan soru ifadeleri gerek görül-

düğünde sadeleştirilerek, doğal işaretlerle ve görsellerle desteklenerek sunulabilir. Çocuğun da sözel ifadelerine ek olarak bunları kullanarak aynı şekilde yanıt vermesi sağlanabilir. Örneğin "Hayatımızda kurallar nerelerde var?" sorusu için farklı ortamların resimleri (ev, servis, hastane gibi) gösterilerek çocuğun sözel ifadelerine ek olarak bu görsellerden de yararlanması sağlanabilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinlik başlamadan önce işitme cihazının açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilmeli ve bunun için gerekli kontroller öğretmen tarafından yapılmalıdır. Çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği, işitme düzeyinden ve işitme cihazından en verimli şekilde faydalanabileceği yerde etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Çocuğa yönergeler göz teması kurularak ve uygun bir ses tonu ile sunulmalıdır. Sınıfta gürültü seslerinin oluşmamasına ve sırayla konuşulmasına dikkat edilmelidir. Çocuğa sunulan yönergeler çocuğun alıcı ve ifade edici dil becerileri düzeyine uygun olarak sadeleştirilerek sunulabilir ve gerek görüldüğünde yinelenmelidir. Çocuğa kendini ifade ederken yeteri kadar fırsat ve zaman tanınmalı, çocuk sözel iletişim için cesaretlendirilmelidir. İhtiyaç hâlinde işitme yetersizliği olan çocuklar için yapılan uyarlamalardan da faydalanılabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun kendini ifade edebilmesi için etkinliğin sohbet süreçlerinde çocuğa gerektiği kadar fırsat ve zaman verilmelidir. Çocuğun alıcı ve ifade edici dil becerileri düzeyine göre soruların sadeleştirilerek sunulmasına dikkat edilmelidir. Çocuk ifade edici dil becerileri düzeyine göre tepki vermesi için desteklenmeli; tepkisiz kaldığında öğrenme ve değerlendirme sürecindeki soru ifadeleri yinelenmelidir. İhtiyaç duyulduğunda öğretmen doğru ifadeyi söyleyerek çocuğa model olmalıdır. Çocuğun konuşma yetersizliğinden etkilenme düzeyine göre etkinliklere tek, iki ya da daha fazla kelimelik ifadelerle katılmasına olanak sunulmalıdır. Gerek duyulduğunda çocuğun kendini ifade ederken jestlerden, mimiklerden ve beden hareketlerinden yararlanmasına fırsat tanınabilir. Çocuğun kendini ifade etmesi ve iletişim çabaları pekiştirilmeli, konuşma becerilerine ilişkin çocuk cesaretlendirilmelidir. Çocuğun ifade ettiği kelime eksik ya da yanlış ise öğretmen kelimenin tam halini çocuğa söylemelidir (Örneğin "Aya" diyen bir çocuğa "Evet, ayak." demesi gibi.). Çocuğun söyleyebildiği kelime sayısına göre dil

ETKİNLİK 19

Etkinliğin Adı	: Şeflerin Tatlı Dilli Pastası
Etkinlik Çeşidi	: Türkçe- Büyük Grup Etkinliği
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 3	: Kendini yaratıcı yollarla ifade eder.
Göstergeleri	: Duygu, düşünce ve hayallerini özgün yollarla ifade eder. Nesneleri alışılmışın dışında kullanır. Özgün özellikler taşıyan ürünler oluşturur.
Kazanım 12	: Değişik ortamlardaki kurallara uyar.
Göstergeleri	: Değişik ortamlardaki kuralların belirlenmesinde düşüncesini söyler. Kuralların gerekli olduğunu söyler. İstekleri ile kurallar çeliştiğinde kurallara uygun davranır. Nezaket kurallarına uyar.
Materyaller	: Oyun hamuru, merdane, hamur kalıbı vb. malzemeler, pastaları süslemek için ponpon, şonil, boncuk, pul vb. süsleme malzemeleri, fon kartonu, kuralları ifade eden resimli ya da sembolü kartlar.
Kavramlar/Sözcükler	: Kirli-temiz, pasta şefi.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen çocuklara bir pasta resmi gösterir ve bu pastayı bir "pasta şefinin" yaptığını belirtir. Daha sonra bugün tüm çocukların pasta şefi olacağını ve gruplarıyla bir pasta oluşturacaklarını söyler.
- Pasta yapmaya başlamadan önce, öğretmen buranın çocukların mutfak olduğunu ve her yerin kendine ait kuralları olması gerektiğini ifade eder. Bu kuralların neler olabileceği sorulur. Kurallar çocuklarla fikir alışverişi yapılarak belirlenir. Bunlar el yıkama, paylaşma, teşekkür etme, rica etme, kolay gelsin deme, mutfak temizleme vb. olarak seçilebilir. Kuralları temsil eden fotoğraf ya da semboller fon kartonuna yapıştırılarak "Mutfak Kuralları Poster"i oluşturulur ve çocukların görebileceği bir noktaya asılır.
- Birinci kural gösterilerek "Hadi ellerimizi yıkayarak pastamızı yapmaya başlayalım!" denir ve tüm çocukların ellerini yıkamaları sağlanır.
- Sınıf üç gruba ayrılır. Her grup, üzerinde oyun hamurundan pasta yapmak için malzemeler bulunan üç ayrı masaya geçer. Her masada yalnızca 3 malzeme aynı (oyun hamuru, merdane, hamur kalıbı gibi), diğer tüm malzemeler (simler, pullar, ponponlar, şoniller, çubuklar vs.) farklı olmalıdır.
- Daha sonra öğretmen çocuklara her masada farklı malzemeler olduğunu ve isterlerse arkadaşlarının masalarındaki malzemeleri kullanabileceklerini söyler.
- Öğretmen, masalar arasında gezerek pastalara küçük katkılar sunar ve malzeme ödünç alınması vb. durumlarda nezaket ifadelerini kullanmak gibi eylemlere model olur.
- Pastalar bittiğinde tüm gruplar birbirinin masasını gezerek her grubun yaptığı pastayı inceler. Son olarak masalar temizlenerek etkinlik sona erdirilir.

Değerlendirme

- Pasta yapmaya başlamadan önce birlikte belirlediğimiz kurallar nelerdi?
- Mutfağımızın kuralları olmasaydı neler olurdu?
- Pastamızı yaparken neler kullandık?
- Pasta şefi olmayı sevdiniz mi? Pasta yapmak eğlenceli miydi?
- Malzemeleri isterken ve kendi malzemelerinizi paylaşırken hangi ifadeleri kullandınız?

- Sizce başka nerelerin kuralları vardır?

Aile Katılımı

- Öğretmen, çalışılan nezaket ifadeleri ve temizlik kuralları ile ilgili aileye bilgi verir. Aileden kendi evlerinin kuralları hakkında sohbet etmeleri, günün bir öğününü çocukla yardımlaşarak hazırlamaları, hazırlık süresince kurallara uyularak bu ifadeleri sık sık kullanmaları istenir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performans düzeyine göre yönergeler ve öğrenme/değerlendirme sürecindeki soru ifadeleri sadeleştirilerek sunulmalıdır. Çocuk kuralları uygulanırken ve pastasını yaparken, ihtiyaç hâlinde posterdeki kural kartları ipucu olarak çocuğa sunulabilir. Etkinlik sürecinde gerek duyulduğunda çocuğun akranını model alması sağlanabilir. Öğretmen etkinlik sürecinde ihtiyaç duyulduğunda çocuğa nezaket ifadelerini nerede ve nasıl kullanması gerektiği ile ilgili model olabilir. Bu ifadeleri kullanırken yönlendirici ipucu da sunabilir ("Arkadaşımdan pul aldın, şimdi ona ne demen gerekiyor?" gibi.). Çocuk süreç içerisinde dikkat çekici ifadelerle, ses tonlamalarıyla etkinliğe dahil edilmeye çalışılmalıdır. Çocuğun uygun davranışları yanına gidilerek ve göz teması kurularak pekiştirilmelidir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizliği olan çocuklar ile dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan çocuklar için önerilen uyarlamalar ile benzer uyarlamalar yapılabilir. Ek olarak çocuğun etkinlik boyunca öğretmeni ve akranlarıyla göz teması kurarak etkileşim içinde olması için fırsatlar yaratılabilir. Çocuğun akranını model alması için yönlendirmelerde bulunulabilir. Etkinlikte kullanılacak materyallerde çocukların bireysel farklılıkları ve duyu-sal hassasiyetleri dikkate alınmalıdır (Malzemelerden birine karşı dokunsal hassasiyeti varsa o malzemeden farklı bir malzeme kullanarak süsleme yapması istenebilir.). Etkinlik grup etkinliği olduğu için çocuğun grup arkadaşlarıyla iş birliği yaparak pasta yapımına katkı sağlıyor olmasına dikkat edilmelidir. Etkileşim ve iş birliği davranışları özellikle pekiştirilmelidir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çalışma öncesinde çocuğa kendi masasındaki ve arkadaşlarının masalarındaki materyaller incelenmelidir. Çocuğa bu süreçte ihtiyaç duyduğu kadar zaman verilmelidir. Gerekğinde materyallerin özellikleri detaylı olarak betimlenmelidir. Kural posterine yapıştırılan resimli kartlar ve semboller sözel olarak betimlenmelidir. Posterdeki kurallar, etkinlik süresi boyunca ihtiyaç hâlinde sözel olarak çocuğa hatırlatılmalıdır. Çocuğa gerek duyduğunda pasta yapma sürecinde ihtiyacı kadar ipucu (sözel ipucu, fiziksel ipucu) sunulabilir. Son aşamada diğer grupların pastalarını incelemesi için çocuğa fırsat tanınmalıdır. Diğer çocukların yaptığı pastaların özellikleri sözel olarak betimlenmelidir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Sınıf ortamının aydınlığı az gören çocuk dikkate alınarak kontrol edilmelidir. Parlak ışıktan rahatsız olan çocuklar için daha loş bir ışık, daha fazla ışığa ihtiyaç duyan çocuklar için ise daha güçlü ışık tercih edilebilir. Çocuğa kendi masasındaki ve arkadaşlarının masalarındaki materyalleri görebileceği mesafeden incelemesi için ihtiyaç duyduğu kadar zaman verilmelidir. Kural posterinde yer alan resimlerin/sembollerin zeminle kontrast oluşturmalarına dikkat edilmelidir. Çocuğun kuralları daha rahat görebilmesi için görme becerilerini en aktif kullanabileceği noktadaki masaya oturması sağlanmalıdır. Son aşamada yine diğer grupların pastalarını görebileceği mesafeden incelemesi için çocuğa fırsat tanınmalıdır.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik başlamadan önce işitme cihazı açık ve çalışır durumda olmalıdır. Bunun için gerekli kontroller öğretmen tarafından yapılmalıdır. Etkinlik süresince, özellikle de sohbet etkinlikleri esnasında çocuğun öğ-

retmene dönük şekilde oturmasına, uygun mesafeden dinlemesine dikkat edilmelidir. Gerekli durumlarda etkinlik aşamaları gerçekleştirilirken öğretmen sözel ifadelerinin yanında herkesçe kullanılan doğal işaretlerle (yapacağı eylemi belirten gel, al, bak, ver vb. işaretler) ve ipuçları ile (işaret ipucu, fiziksel yardım gibi) çocuğu desteklemelidir. Diğer çocuklara iştirme yetersizliği olan çocuktan malzeme isterken sözel ifadelerine ek olarak gerektiğinde nesneyi işaret ederek göstermeleri gerekebileceği de söylenebilir. Çocuk arkadaşlarından malzeme isterken ifade edici dil becerilerine göre iletişim kurması için desteklenmeli, çocuğa gerektiğinde ipuçları sunulmalıdır. İhtiyaç hâlinde kurallar hatırlatılırken kural panosundaki görsellere dikkat çekilir. Çocuğun ifade edici dil becerileri (tek sözcük, iki sözcük ve daha fazlası gibi) pekiştirilmeli, çocuk bu konuda cesaretlendirilmeli ve çocuğun kendini ifade ederken jestlerden, mimiklerden, bedensel hareketlerden de yararlanmasına fırsat verilmelidir. Değerlendirmede yer alan soru ifadeleri çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek, farklılaştırılarak jest-mimik ve görsellerle desteklenerek sunulabilir. Örneğin "Başka nerelerin kuralları olabilir?" sorusu için yanıt olabilecek yerlerin görselleri önceden hazırlanabilir. Yine çocuk sorulara yanıt verirken gerek duyulduğunda sözel ifadelerinin yanında görsellerden (malzeme resimleri, kural resimleri vb.) yararlanılabilir.

6. Az İştien Çocuklar İçin

Etkinlik başlamadan önce iştirme cihazının açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilir. Bunun için gerekli kontroller öğretmen tarafından yapılmalıdır. Etkinlikte çocuğun öğretmeni ve arkadaşları ile olan mesafesine, konuşan kişinin yüzünü görüyor olmasına dikkat edilmelidir. Çocuğa yönergeler sunulurken göz teması kurulmasına ve çocuk konuşurken sınıfın sessiz olmasına, gürültü seslerinin oluşmamasına ve sırasıyla konuşulmasına dikkat edilmelidir. Yönergeler gerek görüldüğünde yinelenmelidir. İhtiyaç hâlinde iştirme yetersizliği olan çocuklar için önerilen uyarlamalardan faydalanılabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun kendini ifade edebilmesi için ona fırsat ve yeterli zaman verilmelidir. İfade edici dil becerileri düzeyine göre tepki vermesi için desteklenmelidir. Konuşma güçlüğünden etkilenme düzeyine göre etkinliklere tek, iki ya da daha fazla kelimedenden oluşan ifadelerle aktif olarak katılmasına olanak sunulmalıdır. Bunlara ek olarak gerekirse ifadelerini doğal işaretler-

le (ver, al, gel vb.), jest ve mimiklerle ya da görsellerle (teşekkür eden çocuk resmi vb.) desteklemesine de fırsat verilmelidir. Öncelikli olarak çocuğun ifade edici dil becerileri desteklenmeli, gerektiğinde alternatif iletişim yollarına başvurulmalıdır. Çocuğun ifadeleri kabul edilip pekiştirilmeli, ifadenin tam hâli öğretmen tarafından sunulmalıdır. Çocuğun söyleyebildiği kelime sayısına göre dil genişletme çalışması yapılmalıdır ("Şef" kelimesini söyleyebilen çocuğa "Pasta Şefi" ifadesini söylemek gibi). Çocuğun kendini ifade etme ve iletişim çabaları pekiştirilmeli, çocuk konuşma becerilerine ilişkin cesaretlendirilmelidir. Çocuğun ifade edici dil becerileri düzeyine göre yanıtlayabileceği soruların öncelikli olarak sunulmasına dikkat edilmelidir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Gerektiğinde yönergeler her aşamada sadeleştirilerek ve farklılaştırılarak verilmelidir. İhtiyaç hâlinde kurallar, posterdeki görseller kullanılarak tekrar hatırlatılabilir. Çocuk etkinliğe olan ilgisini kaybettiğinde dikkat çekici, merak uyandırıcı ifadelerle ve ses tonlamalarıyla etkinliğe dahil edilebilir. Çocuğun pastayı tamamlaması için gerekli ipuçları verilebilir. Pasta tasarlanırken çocuğa alternatifler sunularak ("Üzerine başka ne koyabiliriz? İstersen sevdiğin tren resminden pastanın üzerine çizebiliriz" vb. denilebilir.), çocuğun etkinlik üzerinde ilgi süresi arttırılmaya çalışılmalıdır. Çocuğun uygun davranışları (etkinlikle ilgilenme, sırasını bekleme, yerinde oturma gibi) yanına gidilerek ve göz teması kurularak pekiştirilmelidir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk yardımcı alet kullanıyorsa (tekerlekli sandalye, yürüteç vb.) öğretmen çocuğun süreç içerisinde de bu aletleri kullanmasına fırsat vermelidir. Gerekirse çocuğun rahat bir şekilde hareket edebilmesi için masalar arasındaki mesafe artırılmalıdır. Çocuk destek aletler olmadan diğer masalara tek başına gidebilecek hareket becerisine sahipse buna fırsat tanınmalıdır. Çocuk masalara gitmekte güçlük çekiyorsa, materyal ödünç alma aşamasında malzemeyi uzaktan istemesine fırsat tanınmalıdır. Bu durumda rica etme, materyali getirerek ona veren arkadaşına teşekkür etme, paylaşma davranışları için her iki çocuk da pekiştirilmelidir. Çocuk tutma ile ilgili güçlük yaşıyorsa daha kalın, daha büyük malzemeler ile süsleme yapmasına fırsat tanınmalıdır.

ETKİNLİK 20

Etkinliğin Adı	: Aslanağzı mı? O da ne?
Etkinlik Çeşidi	: Sanat-Fen (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 10	: Sorumluluklarını yerine getirir.
Göstergeleri	: Sorumluluk almaya istekli olduğunu gösterir. Üstlendiği sorumluluğu yerine getirir. Sorumluluklar yerine getirilmediğinde olası sonuçları söyler.
Kazanım 13	: Estetik değerleri korur.
Göstergeleri	: Çevresinde gördüğü güzel ve rahatsız edici durumları söyler. Çevresini farklı biçimlerde düzenler. Çevredeki güzelliklere değer verir.
Materyaller	: Aslanağzı tohumu, kâğıt, boya, çıtalalar, artık materyaller, okulu güzelleştirme görevlileri yazan rozetler.
Kavramlar/Sözcükler	: Aslanağzı çiçeği, tohum.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen çocuklara bugün okulları ile ilgili çok önemli bir görevlerinin olduğunu, bunun için hep birlikte çok çalışmaları gerektiğini söyler. "Görevimiz okulu güzelleştirmek." der ve okulu güzelleştirme görevlileri yazan rozetler tüm çocukların yakalarına takar.
- "Okulumuzu güzelleştirmek için neler yapabiliriz? Peki, bahçemizi güzelleştirmek için neler yapabiliriz?" sorularını çocuklara yöneltir.
- Çocuklar düşüncelerini söyledikten sonra, öğretmen de okulu güzelleştirmek için birkaç fikrinin olduğunu ve elinde aslanağzı çiçeği tohumu bulunduğunu söyler. Tohumun rengi, şekli, dokusu, kokusu çocuklar tarafından incelenir.
- Öğretmen çocuklara A4 kâğıtları 6'ya bölünerek her birine bir parça olacak şekilde boş kâğıtlar ve boyalar verir. "Aslanağzı sence nasıl bir çiçektir?" deyip bu çiçeği resmetmelerini ister. Yapılan resimler bahçede kullanılmak üzere laminasyon cihazından geçirilir ve çıtalara takılır.
- Bir sonraki etkinlik için çocuklara ahşap çıtalalar ve boyalar verilir. Çocuklardan ahşapları diledikleri

gibi renklendirmeleri istenir. Ekilen tohumların bulunduğu alanı çevreleyebilmek için boyanan parçalar çit yapılmak üzere kullanılacaktır.

- Çitler boyandıktan sonra bahçelerinin bir isme ihtiyacı olduğu söylenir ve çocukların fikirleri alınarak oylama ile bahçeye uygun bir isim bulunur. Bulunan isim öğretmen tarafından tabelaya yazılır. Tabela çocuklar tarafından süslenip bahçede uygun bir yere yerleştirilir. Tabelayı oluşturmak ve süslemek için tahta, kâğıt, boncuk, kozalak, taş vb. her türlü atık malzeme kullanılabilir.
- Hazırlanan aslanağzı resimleri, tabela ve çitler çocuklar ile birlikte bahçeye çıkarılır. Uygun bulunan yere tohumlar ekilir. Tohumların büyüye-bilmeleri için neye ihtiyaçlarının olduğu ile ilgili çocuklara bilgi verilir. Ayrıca tohumların sulanması için her güne iki çocuk görevlendirilir.
- Çocukların yaptığı resimler, çiçekler çıktıktan sonra kıyaslanmak üzere tohumların ekildiği bölgeye yerleştirilir. Çitler ile tohumların ekildiği yerin etrafı çevrilir. Oluşturulan tabela da uygun bulunan yere yerleştirilir.

- Yaşam alanlarımızda nasıl düzenlemeler yapacağımız, yaptığımız düzenlemelerin yaşadığımız yeri nasıl güzelleştireceği hakkında konuşulur. Çocuklar ile bahçenin önceki ve sonraki hâli ile ilgili sohbet edilir.
- Çocuklara okulu güzelleştirme görevlerini başarıyla gerçekleştirdikleri söylenir. Her çocuğun rozetine bir yıldız çizilir. Bundan sonra yapılan her okulu güzelleştirme çabasında bir yıldız alacakları söylenir.

Değerlendirme

- Okulu güzelleştirme işinde görevli olmak sana kendini nasıl hissettirdi?

- Okulu güzelleştirme işinde hangi görevi üstlendin? Görevini yerine getirirken zorlandın mı?
- Her şeyin tohumu olur mu? Nelerin tohumu olur?
- Tohum ekerken neler hissettin?
- Bahçeyi güzelleştirmek için başka neler yapabiliriz?

Aile Katılımı

- Aile bireylerinin evlerini güzelleştirmek için neler yapılabileceği hakkında sohbet etmeleri ve evlerindeki saksıya diledikleri bir çiçeği ekmeleri istenir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performans düzeyine göre (bilişsel beceriler, alıcı dil becerileri, sahip olduğu ön koşul beceriler vb.) etkinlikteki her geçiş kısa ve net yönergelerle ifade edilmelidir. Gerek görüldüğünde yapılacak eylemler basamaklandırılarak sunulmalıdır ("Toprağı kaz, tohumu çukura koy, tohumun üzerini toprakla kapat." vb.). Etkinlik boyunca çocuk akranlarını model alması için yönlendirilebilir (Arkadaşlarını izle. Çitleri toprağa dikeyyorlar. Sen de onlar gibi yapabilirsin." demek gibi.). Çocuğa süreç boyunca ihtiyaç duyduğu ipuçları (sözel ipucu verme, model olma, fiziksel yardım sunma vb.) verilmelidir. Değerlendirmede yer alan soru ifadeleri dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu alanında olduğu gibi çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre gerekirse sadeleştirilerek ve değiştirilerek sunulabilir. Çocuğun uygun davranışları (etkinlikteki aşamaları doğru şekilde gerçekleştirme, sorulara doğru yanıt verme gibi) yanına gidilerek ve göz teması kurularak pekiştirilmelidir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizliği olan çocuklar ile dikkat eksikliği ile hiperaktivite bozukluğu olan çocuklar için önerilen uyarlamalardan ihtiyaç duyulduğunda bu alanda da faydalanılabilir. Bunlara ek olarak çocuk kelimeleri akla gelen ilk anlamıyla düşünebileceğinden 'aslanağzı'nın bir çiçek ismi olduğu vurgulanmalıdır. Etkinlik boyunca çocukla göz teması kurularak iletişim

fırsatları yaratılmasına özen gösterilmelidir. Çocuğun ortaya çıkardığı ürünü arkadaşlarına göstererek ve diğer arkadaşlarının yaptıkları hakkında sorular sorarak (Çocuğa "Arkadaşın nasıl bir aslanağzı hayal etmiş. Bize göstermesini isteyelim. Nerede yetiştirmiş çiçeği soralım." demek gibi.) iletişim başlatması için fırsatlar yaratılabilir. Süreç içinde çocukların birbiri ile yardımlaşmaları desteklenerek akran etkileşimi oluşturulmaya çalışılmalıdır. Kullanılacak materyaller çocuğun duyuusal hassasiyetleri dikkate alınarak seçilmeli, çocuğa dokunmada hassasiyet gösterebileceği materyaller verilmemelidir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Süreç boyunca çocuğun öğretmenini iyi duyabileceği bir yerde olmasına dikkat edilmelidir. Etkinlik öncesinde çocuğa tohumun ekileceği okul bahçesi incelenmeli ve bahçenin özellikleri (tohum ekilecek alan, çitlerin yerleştirileceği alan, bahçedeki ağaçların yerleri, şekilleri, renkleri vb.) sözel olarak betimlenmelidir. Çocuğa aslanağzı çiçeği tohumunu incelemesi için yeteri kadar zaman verilmelidir. Çocuk tohumu dokunarak ve koklayarak incelerken, öğretmen bir yandan tohumun rengi ve şeklini sözel olarak betimlemelidir. Hayalindeki aslanağzı çiçeğini çizme aşamasında öğretmen çocuğa destek olmalıdır. Çocuk hayalindeki çiçeği tarif ederken çizimi öğretmenle birlikte yapabilir (Çocuk, tercihiine göre tüm resmi öğretmeninin elinden tutarak yapabilir ya da çocuk hayalindeki çiçeğin özelliklerini söyler ve öğretmen çizer.). Çizim etkinliği parmak boyaları kullanılarak gerçekleştirilebilir. Böylece görme yetersizliği olan çocuk için resim

yapma aşaması daha ilgi çekici hale gelebilir. Tabela ve çit yapımında kullanılacak tüm materyaller çocuğa incelenmeli, gerek duyulan yerlerde materyallerin özellikleri betimlenmelidir. Her iki ürünü oluştururken de süreç boyunca çocuk sözlü olarak desteklenmelidir (Çit hazırlarken boya seçiminde çocuğa destek olunması, çitin tamamını boyayıp boyamadığının söylenmesi, tabelaya nelerin yapıştırıldığı ve nerenin boş kaldığının söylenmesi vb.). Çocuğun grup arkadaşlarına "Herkes yaptığı şeyi söylesin." yönergesi verilerek görme yetersizliğinden etkilenmiş çocuğun sürece katılımı kolaylaştırılabilir. Tohumları ekmek, çitleri, yapılan resimleri ve tabelayı bahçeye yerleştirme aşamasında öğretmen çocuğa rehberlik edebilir, sözlü betimlemelerde bulunabilir ve gerek duyduğunda fiziksel yardım sunabilir. Çocuğun grupla birlikte ürünü ortaya çıkarırken aktif olduğundan emin olunmalıdır. Etkinlik sonunda bahçenin son hâli tekrar betimlenmeli, çocuğa rehberlik edilerek bahçe incelenmelidir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Sınıf ortamının aydınlığı az gören çocuk dikkate alınarak kontrol edilmelidir. Çocuğun loş ortamlarda görmesini işlevsel kullanamadığı ya da çok aydınlık ve parlak ışıktan rahatsız olabileceği gibi bireysel farklılıklara göre düzenlemeler yapılmalıdır. Çocuğun tohumları ve tabela süslemede kullanılacak malzemeleri incelemesi için yeteri kadar zaman verilmelidir. Tohumlar düz beyaz bir zemin üzerine konularak incelenebilir. İhtiyaç duyulduğunda masa lambası ve büyüteç kullanılabilir. Çocuğun görme becerilerini kullanma düzeyine göre resim çizme aşamasında kalın ve belirgin uçlu kalemler kullanılabilir. Çocuk çitleri boyarken canlı renkler arasından seçim yapması, rahat kullanabileceği bir fırça tercih etmesi, fırçaya alacağı boyalar arasında mesafe olması (birbirine karışmadan rahat ayırt edilebilmeleri için) sağlanabilir. Tabela süsleme aşamasında çocuğa görme becerilerine uygun (tabelanın bir köşesinde dal parçalarından kare yapılarak yapıştırılmış alanın ortasına kozalak yapıştırma görevi gibi) bir görev verilebilir. Çocuk bahçede ihtiyaç duyduğunda öğretmen gerekli desteği sunmalıdır (rehberlik etme, sözel ipuçları verme, çitleri ve tabelayı bahçeye yerleştirme vb. aşamalarda çocuğa ihtiyacı kadar fiziksel yardım sunma vb.).

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

İşitme cihazının açık ve çalışır durumda olması için gerekli kontroller etkinlik öncesinde öğretmen tarafından yapılmalıdır. Çocuğun sınıfta, var olan işit-

me düzeyinden ve işitme cihazından en iyi derecede faydalanabileceği yere oturmasına dikkat edilmelidir. Özellikle etkinliğin sohbet aşamalarında çocuk konuşan kişiyi görebiliyor ve uygun mesafeden dinleyebiliyor olmalıdır. Öğretmen zaman zaman diğer çocuklar konuşurken çocuğa "Dinle!" yönergesi vererek "Arkadaşın ne söyledi?" sorusunu sorabilir. Bu sayede dinleme becerisini aktif olarak kullanması desteklenebilir. Bahçede dağınık bir çalışma ortamı ve çevresel seslerden kaynaklı gürültü olabileceğinden gerekli durumlarda öğretmen çocuğun yanına giderek yönergeleri tekrarlamalıdır. Etkinlik süresince ve değerlendirme aşamasında öğretmen ifadelerini herkesçe kullanılan doğal işaretlerle (ahşap parçalarını gösterip ellerle boyama hareketi yapma gibi), jest ve mimiklerle ve görsellerle destekleyebilir. Aynı şekilde çocuğun da sorulara yanıt verirken sözel ifadelerini kullanmanın yanında doğal işaretlerden, jest- mimiklerden ve cevaplara ilişkin seçeneklerin olduğu görsellerden yararlanmasına (nasıl hissettiğine dair sorulara cevap verebilmesi için duygu durumu kartları, bahçeyi başka nasıl düzenleyebileceğine dair sorulara farklı bahçe düzenlemesi görselleri vb.) fırsat verilebilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun işitme cihazı öğretmen tarafından kontrol edilmelidir (Cihazın açık ve çalışır durumda olması, ötme-cızırtı seslerinin olmaması vb. kontroller yapılmalıdır.). Etkinlik boyunca sınıfta da bahçede de çocuğun var olan işitme düzeyinden en iyi şekilde faydalandığından emin olunmalıdır. Bu sebeple öğretmeni ve arkadaşları ile olan mesafesinin uygunluğuna ve yüzünün konuşan kişiye dönük olmasına dikkat edilmelidir. Etkinlik sırasında sınıfta gürültü seslerinin oluşmaması ve sırayla konuşulmasına özen gösterilmelidir. Gerek görüldüğünde yönerge ve ifadeler tekrar edilmelidir. Bahçede dağınık bir çalışma ortamı ve çevresel seslerden kaynaklı gürültü olabileceğinden gerekli durumlarda öğretmen yönergeleri çocuğun yanına giderek, göz teması kurarak tekrarlamalıdır. İhtiyaç hâlinde işitme yetersizliği olan çocuklar için önerilen diğer uyarlamalardan faydalanılabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğa kendisini ifade edebilmesi için ihtiyaç duyduğu süre verilmeli, iletişim becerileri, sözel ifadeleri ve buna dönük çabaları pekiştirilerek konuşma becerilerine ilişkin cesaretlendirilmelidir. Çocuk, konuşması bitene kadar mutlaka beklenmelidir. Çocuğun sürece

ilişkin merak ettiği şeyleri sorabilmesi için fırsat tanınmalıdır. Öğretmen çocuğu gözlemleyerek kendiliğinden soru sormasını desteklemeli ve ilgili cevapları vermelidir. Yine etkinlik ve değerlendirme süreçlerinde ifade edici dil becerileri düzeyine göre (tek, iki ya da daha fazla kelimelik ifadelerle) kendini sözel olarak ifade etmesine fırsat tanınmalıdır. (Örneğin “Ne ekiliyor? Çitini ne renge boyadın?” vb. sorularla fırsatlar yaratılması gibi.) Gerekirse bunlara ek olarak jest ve mimiklerle, duygu durumlarının olduğu görsellerle ifadelerini desteklemesi sağlanmalıdır. Bununla birlikte çocuğun ifadelerinin tam ve doğru şekli öğretmen tarafından yeniden söylenerek çocuğa model olunmalıdır (“Aslanağzı” kelimesini tekrar etmek gibi).

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik içerisinde farklı aşamalar barındırdığından aşamalar arası geçişler çocuğa belli aralıklarla hatırlatılmalı ve yönergeler de aşama aşama tekrarlanmalıdır (“Çiçeğimizi çizdikten sonra çitimizi boyayacağız. Şimdi çit boyama zamanı” gibi.). Sınıf iki gruba ayrılırken çocuğun ilgi alanı doğrultusunda gruptan birine katılım sağlamasına fırsat tanınabilir. Çocuğun dikkati dağıldığında ilgi çekici ve merak uyandırıcı ifadeler kullanılmalı ve etkinliğe olan ilgisi artırılmalıdır (“Sevdiğin tavşan etiketini tabelaya yapıştırabilirsin, kocaman bir aslanağzı resmi çizebilirsin. Bakalım ektiğin

aslanağzı da bu kadar büyüyecek mi?” vb.). Değerlendirmede yer alan soru ifadeleri çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre gerekirse sadeleştirilerek ve değiştirilerek sunulabilir (“Okulu güzelleştirmekte hangi görevi üstlendin? Görevini yerine getirirken zorlandın mı?” sorusunun “Sen bahçeye ne getirdin? “Çiti kolay boyadın mı?” olarak sorulması gibi.). Çocuğun uygun davranışları (etkinlikle meşgul olma, yönergeyi yerine getirme vb.) yanına gidilerek ve göz teması kurularak pekiştirilmelidir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk herhangi bir destek materyal olmadan bağımsız hareket edebiliyorsa çocuğa etkinlik boyunca ihtiyaç duyduğu süre tanınmalıdır. Desteğe ihtiyaç duyuyorsa (yürüteç, tekerlekli sandalye vb.) gerektiğinde fiziksel yardım sunulmalı ve yine çocuk eylemi gerçekleştirene kadar beklenmelidir (Sınıftan bahçeye çıkma aşamasında etkinliğe devam etmeden çocuğu muhakkak beklemek gibi.). Çocuk ellerini kullanmakta güçlük çekiyorsa kalem tutma aparatı, daha kalın kalem ya da parmak boyası kullanabilir. Çit boyama aşamasında da tutabildiği boyutta fırçalar ya da parmak boyası kullanmasına fırsat tanınmalıdır. Öğretmen ihtiyaç duyduğunda çocuğa gerektiği kadar fiziksel yardım sunmalıdır. Çocuk yürüyemiyorsa sandalyesinden eğilerek tohumu ekerken ya da uzanarak toprağa çiti dikerken mutlaka desteklenmelidir.

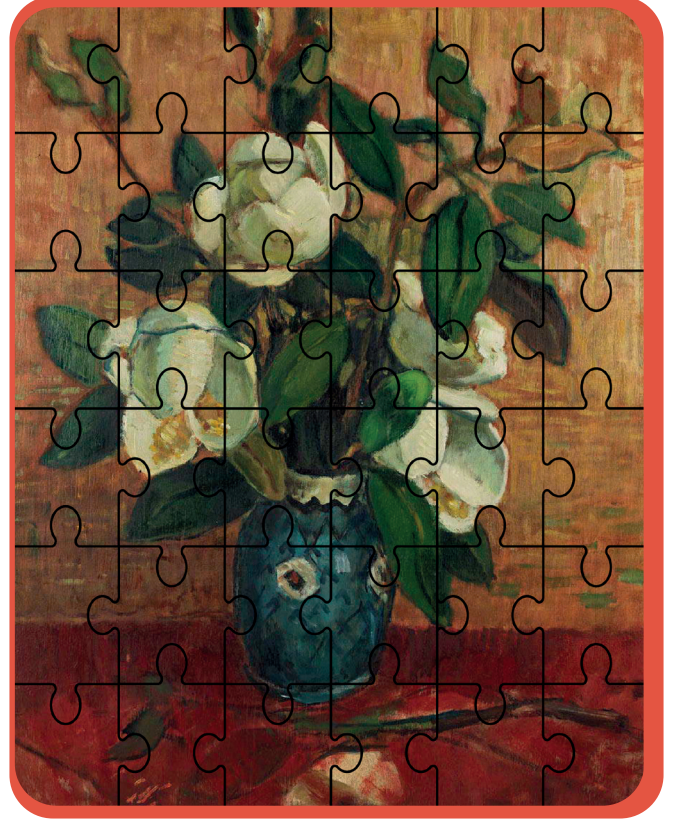
ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 21

Etkinliğin Adı	: İbrahim ÇALLI
Etkinlik Çeşidi	: Sanat Etkinliği
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 3	: Kendini yaratıcı yollarla ifade eder.
Göstergeleri	: Duygu, düşünce ve hayallerini özgün yollarla ifade eder. Nesneleri alışılmışın dışında kullanır. Özgün özellikler taşıyan ürünler oluşturur.
Kazanım 14	: Sanat eserlerinin değerini fark eder.
Göstergeleri	: Sanat eserlerinde gördüklerini ve işittiklerini söyler. Sanat eserleri ile ilgili duygularını açıklar. Sanat eserlerinin korunmasına özen gösterir.
Materyaller	: İbrahim Çallı'ya ait eserlerin fotoğrafları, sulu boya, kâğıt.
Kavramlar/ Sözcükler	: Eser, imza.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen, çocuklar sınıfa gelmeden İbrahim Çallı'ya ait eserlerden birkaç tanesini sınıf mevcudu kadar yapboz parçalarına ayırır ve parçaları sınıfın çeşitli yerlerine saklar.
- Çocuklara sınıfta bazı yapboz parçalarının saklı olduğu, ancak parçaların bir araya geldiğinde bir anlam ifade ettiği söylenir. Tüm çocuklar bir parça bulduktan sonra yapboz parçaları bir araya getirilir.
- Ortaya çıkan resimlerin birer sanat eseri olduğu ve İbrahim Çallı tarafından yapıldığı söylenir.
- İbrahim Çallı'nın çok eski yıllarda birçok eserinin olduğu, genellikle çiçekleri ve doğal yaşamı resmettiği, hatta Atatürk gibi bazı devlet adamlarının da resimlerini çizdiği bilgisi çocuklara verilir.
- "Ortaya çıkan bu eserlerin İbrahim Çallı'ya ait olduğunu nasıl anlarız?" sorusu çocuklara yöneltilir. Alınan cevapların ardından her ressamın

eserine kendi imzasını attığı, böylece eserin kendine ait olduğunu gösterdiği bilgisi verilir.

- İbrahim Çallı'ya ait eserler çocuklar tarafından tekrar incelendikten sonra her çocuk kendi bulunduğu yapboz parçasını alır ve masaya geçer. Çocuklar parçaları kâğıdın istediği yerine yapıştırır. Öğretmen herkesin kendisini bir ressam olarak hayal etmesini ve sulu boyaları kullanarak kâğıda yapıştırdıkları resimleri tamamlamasını ister.
- Resimler tamamlandıktan sonra çocuklar eserlerinin kendilerine ait olduğunu gösterebilmek için resimlerin altına imzalarını atarlar (Kendilerine ait bir işaret koymaları yeterli olacaktır). Okulun uygun bir yerinde çocukların yaptıkları eserler sergilenir.

Değerlendirme

- Sınıfta saklanan resimleri kolay buldun mu? Bulduğunda ne hissettin?

- Sen bir ressam olsan en çok neyin resmini çizmek isterdin?
- Sanat eserlerini korumak için neler yapabiliriz?
- Ressam olmak sana kendini nasıl hissettirdi?

Aile Katılımı

- Ailelerden çocukları ile Türk toplumu için değerli olduğunu düşündükleri bir ressamın hayatını ve eserlerini incelemeleri istenir. Ailelerden çocukları ile birlikte internet üzerinden çevrim içi bir resim sergisini gezmeleri istenir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performans düzeyine göre (bilişsel becerileri, alıcı dil becerileri, sahip olduğu önkoşul beceriler vb.) etkinlikteki her geçiş kısa ve net yönergelerle ifade edilmelidir ("Yapboz parçasını yapıştır, resmi tamamla" vb.). Etkinlik boyunca çocuk akranlarını model alması için yönlendirilebilir. Çocuk etkinliğin aşamalarını gerçekleştirmekte güçlük çektiğinde öğretmen sözel ipuçları verebilir ve gerektiğinde model olabilir. Değerlendirmede yer alan soru ifadeleri dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan çocuklar için önerilen uyarlamalar alanında olduğu gibi çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre gerekirse sadeleştirilerek ve görsellerden yararlanılarak sunulabilir. Çocuk sorulara yanıt vermekte güçlük yaşadığında cevaplara ilişkin seçenekler sunulabilir. Örneğin "Sanat eserlerini korumak için neler yapabiliriz?" sorusuna müzede camekân içinde sergilenen ve insanların bakarak incelediği bir sanat eseri görseli ile insanların ellerine alarak inceledikleri sanat eseri görselleri kullanılarak "Hangisi doğru? Göster." yönergesi verilebilir. Çocuğun uygun davranışları (etkinlikteki aşamaları doğru şekilde gerçekleştirme, sorulara doğru yanıt verme vb.) yanına gidilerek ve göz teması kurularak pekiştirilmelidir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizliği olan çocuklar ile dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan çocuklar için önerilen uyarlamalardan ihtiyaç duyulduğunda bu alanda da faydalanılabilir. Bunlara ek olarak yönergeler verilirken ve özellikle de etkinliğin sohbet ve değerlendime aşamasında çocukla göz teması kurulmasına dikkat edilmelidir. Çocuğun süreç içinde akranlarıyla etkileşim hâlinde olması için fırsatlar yaratılmalıdır. Yapbozu ararken yardım isteme ve yardım etme, yaptığı resmi göstererek anlatma ve diğer arkadaşlarının resimleri ile ilgili sorular sorma vb. için çocuk yönlendirilmelidir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Süreç boyunca çocuğun öğretmenini iyi bir şekilde duyduğundan emin olunmalıdır. Saklanmış yapboz parçaları aranırken öğretmen çocuğa "Hikâye kitaplarımızın olduğu raflara ve minderlerimizin altına bakabilirsin." gibi ipuçları verebilir. İhtiyaç duyduğunda çocuğa yapboz parçasını ararken rehberlik edilebilir. Bulduğu parça üzerindeki görsel, çocuğa sözlü olarak betimlenmelidir. Çocuk parçaları birleştirme aşamasına da gerektiğinde fiziksel yardım sunularak dahil edilmelidir. Tüm parçalar birleştikten sonra ortaya çıkan görsel de çocuğa sözlü olarak betimlenmelidir. Yapboz parçasını kâğıda yapıştırarak resim çizme aşamasında çocuk öğretmen tarafından desteklenmelidir. Çocuk hayal ettiği resmi anlatırken öğretmeni çocuğun elinden hafifçe tutarak resmi birlikte çizebilir. Kullanacağı boyanın rengi, kâğıdın neresine çizeceği gibi her adımda çocuğun sözlü yönlendirmeleri takip edilmelidir. Çocuk isterse resmi tamamlama aşamasını tamamen bağımsız gerçekleştirebilir. Rastgele çizimler bile olsa ortaya çıkardığı ürün pekiştirilmelidir. Resmin ortaya çıkan son hâli ve diğer çocukların tamamladığı resimler çocuğa sözlü olarak betimlenmelidir. Çocuğa imzasını parmak boyası ile atması için fırsat tanınabilir. Öncesinde öğretmen fiziksel yardım sunarak çocukla birlikte bir imza örneği yapılabilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Sınıf ortamının aydınlığı az gören çocuk dikkate alınarak kontrol edilmelidir. Çocuğun loş ortamlarda görmesini işlevsel kullanamadığı ya da çok aydınlık ve parlak ışıktan rahatsız olabileceği gibi bireysel farklılıklara göre düzenlemeler yapılmalıdır. Çocuğa yapboz parçasını bulabilmesi için yeteri kadar zaman tanınmalı ve ihtiyaç duyarsa ipuçları verilmelidir. Parçalara ayrılarak saklanan resmin olabildiğince net bir olmasına, ayrıntıları çok fazla olan resimler yerine daha az ayrıntılı bir resmin (Manolyalar eseri gibi) tercih edilmesine ve parçanın çocuğun görebileceği büyüklükte olmasına dikkat edilmelidir. Çocuğun resimden oluşan yapboz

parçalarını incelemesi için yeteri kadar zaman verilmelidir. Çocuğun görme becerilerini kullanma düzeyine göre resim çizme aşamasında canlı renkler arasından seçim yapması, rahat kullanabileceği bir fırça tercih etmesi, birbirine karışmadan rahat ayırt edilebilmeleri için fırçaya alacağı boyalar arasında mesafe olması sağlanabilir. Etkinlik sonunda çocuğun arkadaşlarının resimlerini incelemesi için fırsat verilmelidir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

İşitme cihazının günlük rutin kontrollerinin (cihazın açık olması, pil düzeyi, ses ayarı vb.) yapılmasının yanında etkinlik öncesinde de bu kontrollerin öğretmen tarafından yapılmasına özen gösterilmelidir. Çocuğun sınıfta var olan işitme kalıntısından ve işitme cihazından en iyi derecede faydalanabilmesine dikkat edilmelidir. Özellikle etkinliğin sohbet aşamasında çocuk konuşan kişiyi görebiliyor olmalıdır. Öğretmen gerektiğinde etkinliğin ilk aşaması olan yapboz parçalarını bulma bölümünde sözel ifade ve yönergelerine ek olarak, bir yapboz parçası göstererek diğer parçalardan birini sınıfta arayıp bulabilir ve elindeki parçanın yanına koyabilir. Resmin hâlâ eksik olan kısmını işaret ederek çocuğu araması için yönlendirebilir. Böylelikle çocuğun etkinliğe ilişkin süreçleri daha hızlı anlamlandırabilmesi ile akranlarıyla eş zamanlı olarak sürece katılımı sağlanabilir. Tüm parçalar birleştirildikten sonra İbrahim Çallı'nın fotoğrafı gösterilerek resmin ona ait olduğu işaret edilebilir. Yapboz parçasını kâğıda yapıştırarak resmi tamamlama aşamasında öğretmen resmin etrafına çizim yapmayı başlatarak çocuğa model olabilir. Değerlendirme sorularında yer alan ifadeler çocuğun alıcı ve ifade dil becerileri düzeyine göre sadeleştirebilir, değiştirilebilir. Gerektiğinde ifadeler sözel ifadelere ek olarak günlük yaşamda herkesçe kullanılabilen doğal işaretlerle ve görsellerle desteklenebilir. Örneğin "Bir ressam olsan en çok neyin resmini çizmek isterdin?" sorusunun "Sen ne çizmek isterdin?" şeklinde sadeleştirilerek, ellerle resim çizme hareketi yapılarak ve doğa resmi, portre, hayvan resimleri vb. çeşitli temalarda çizilmiş resimlerden seçenekler sunulması gibi. Çocuğa kendini ifade ederken de sözel ifadelerinin yanında gerektiğinde bu alternatiflerden yararlanması için fırsat tanınmalıdır. Öğretmen değerlendirme aşamasında diğer çocuklar konuşurken çocuğa kulağını gösterip "Dinle!" yönergesi vererek "Arkadaşın ne söyledi?" sorusu ile çocuğun

dikkatini dinlemeye yönlendirebilir. Gerekirse diğer çocukların yanıtlarını işitme yetersizliği olan çocuk için kendisi yineleyebilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde çocuğun işitme cihazının sağlıklı şekilde çalışıp çalışmadığı öğretmen tarafından kontrol edilmeli ve etkinlik boyunca çocuğun var olan işitme düzeyinden en iyi derece faydalanması sağlanmalıdır. Bunun için konuşan kişiyle arasındaki mesafeye ve sınıfta gürültü seslerinin oluşmamasına dikkat edilmelidir. Etkinlik aşamaları gerçekleştirilirken çocuk diğer arkadaşlarını model alması için yönlendirilebilir. "Arkadaşın ne yapıyor? Haydi sen de onun gibi resmi tamamlamaya başla." gibi. Öğretmen değerlendirme aşamasında diğer çocuklar konuşurken çocuğa "Dinle." yönergesi vererek "Arkadaşın ne söyledi?" sorusunu sorabilir. Gerektiğinde ifadeleri tekrarlamalıdır. İhtiyaç duyulduğunda işitme yetersizliği olan çocuklar için önerilen diğer uyarlamalardan faydalanılabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğa kendisini ifade edebilmesi için ihtiyaç duyduğu süre verilmeli, iletişim becerileri, sözel ifadeleri ve buna dönük çabaları pekiştirmeli ve çocuk konuşma becerilerine ilişkin cesaretlendirilmelidir. Çocuk, konuşması bitene kadar mutlaka beklenmelidir. Çocuğun sürece ilişkin merak ettiği şeyleri sorabilmesi için fırsat tanınmalıdır. Öğretmen çocuğu gözlemleyerek kendiliğinden soru sormasını desteklemeli ve ilgili cevapları vermelidir. Yine etkinlik ve değerlendirme süreçlerinde ifade edici dil becerileri düzeyine göre (tek, iki ya da daha fazla kelimelik ifadelerle) kendini sözel olarak ifade etmesine fırsat tanınmalıdır. Çocuğun kullandığı kelime sayısı ve kurduğu cümleler dikkate alınarak ifadeleri genişletilmeye çalışılmalıdır (Örneğin "Ressam çizer." diyen çocuğun ifadesinin "Evet, ressam resim çizer.") olarak genişletilmesi gibi. Öğretmen yeni öğrenilen kelimeleri sınıfın hep birlikte tekrar etmesini isteyebilir. Böylece grubun tepkisi ile çocuğa model olunabilir. Bununla birlikte çocuğun ifadelerinin tam ve doğru şekli öğretmen tarafından yeniden söylenecek model olunmalıdır ("Resam" diyen çocuğa "Evet, ressam." demek gibi.). Gerekirse bunlara ek olarak çocuğun sözel ifadelerinin yanında jest-mimiklerle ve görsellerle ("Sen bir ressam olsan en çok neyin resmini çizmek isterdin?" sorusuna cevap verirken doğa resmi,

ETKİNLİK 22

Etkinliğin Adı	: Ayna Ayna Söyle Bana!
Etkinlik Çeşidi	: Bütünleştirilmiş Sanat - Oyun- Büyük Grup Etkinliği
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 15	: Kendine güvenir.
Göstergeleri	: Kendine ait beğendiği ve be- ğenmediği özelliklerini söyler. Grup önünde kendini ifade eder. Gerekli durumlarda farklı görüşlerini söyler. Gerekliğinde liderliği üstlenir.
Materyaller	: Kutu, ayna, boya ve kâğıt.
Kavramlar/Sözcükler	: Otoportre.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen sınıfa içerisinde ayna olan bir kutu ile girer. Çocukların dikkatini kutuya çektikten sonra "Acaba içerisinde ne var?" sorusunu yöneltir. Çocuklara kutuyu tek tek incelemeleri için fırsat verir. "Kokuyor mu, ses çıkarıyor mu, nefes alıyor mu?" gibi sorular ile kutunun içindekini tahmin etmelerini ister.
- Öğretmen kutunun içindeki hakkında önemli bir ipucu vereceğini ve bu sayede içinde ne olduğunu daha kolay bulabileceklerini söyler.
- Öğretmen "Kutunun içerisinde bulunan şey; dünyada eşi benzeri olmayan, anneleriniz, babalarınız ve benim için çok kıymetli, çok değerli bir şey." der ve kutunun içerisindeki ayna çıkarılıp çocuklara verir. Aynaya sıra ile bakmalarını sağlar. "Aile-niz ve benim için çok kıymetli, çok değerli olan şey, sizlersiniz! Eşiniz benzeriniz yok. Her biriniz birbirinizden farklısınız. Kiminizin saçları sarı, kiminizin siyah, kiminiz çok güzel resim yapar, kiminiz çok güzel şarkı söylersiniz." der.
- Farklılıklar hakkında yapılan sohbetten sonra, öğretmen çocuklara otoportrenin ne olduğu hakkında bilgi verir. Çocuklara boş kâğıtlar ve boyalar verilir. Her biri aynada kendini inceledikten sonra onlardan otoportrelerini çizmeleri istenir.
- Resimler çizildikten sonra, öğretmen çocukların kendilerinde beğendikleri ve beğenmedikleri

özellikleri sorar ve resme not eder.

- Sakin bir müzik eşliğinde çocuklar dans ederler. Müzik durduğunda çocuklar karşısına ilk çıkan kişiye, karşısındaki kişinin beğendiği bir özelliğini söyler. Oyun tüm çocuklar birbirleriyle eşleşene kadar devam eder.
- Son eşleşen kişiler ile bir sonraki etkinliğe geçilir. Bir kişi ayna, diğeri yansıması olacaktır. Ayna olan, karşısındaki yaparsa onun yaptığı gibi aynı şeyi yapar. Bir süre sonra yer değiştirilir. Aynalar yansıma, yansımalar da ayna olur. Oyun çocukların ilgi sürelerine göre devam ettirilir.

Değerlendirme

- Ayna ne işimize yarar?
- Arkadaşların sana, sende beğendikleri özellikleri söylerken ne hissettin?
- Biraz önce oynadığımız ayna oyununda kimlerle eşleştin?
- Senin hayatındaki en değerli şey nedir?

Aile Katılımı

- Çocuk kavanozdan her gün bir tane kâğıt seçip ailesine okutacaktır. Aile bireylerinin birbiri ile aynı ve farklı özellikleri hakkında sohbet etmeleri istenir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performans düzeyine göre (bilişsel becerileri, alıcı dil becerileri, sahip olduğu önkoşul beceriler vb.) yönergeler, öğrenme ve değerlendirme sürecindeki soru ifadeleri sadeleştirilerek ve basamaklandırılarak sunulabilir. Örneğin otoportre çizimi "Aynaya bak. Gözlerini çiz. Burnunu çiz." vb. şeklinde aşamalandırılabilir. Gerek duyulduğunda ifadeler fiziksel özellikleri (saç rengi, boy uzunluğu vb.) ve kişisel özellikleri (şarkı söyleyen çocuk, resim yapan çocuk vb.) temsil eden görseller ile desteklenebilir. Çocuk gereksinim duyuyorsa kendinde beğendiği özellikleri söylerken ve etkinliğin dans aşamasında arkadaşında beğendiği bir özelliği söylerken yine görseller kullanılabilir. Sunulan görseller arasından seçim yapması için fırsat tanınabilir. Resim yapan çocuk ve dans eden çocuk resmi gösterilerek "Sen hangisini daha iyi yapıyorsun?" ya da "Arkadaşın sence hangisinde daha iyi?" sorusu yöneltililebilir ve iki resimden birini seçmesi istenebilir. Çocuğa ihtiyaç duyduğu ipuçları (işaret etme, sözel ipucu verme, model olma vb.) sunulmalıdır. Çocuğun uygun davranışları yanına gidilerek ve göz teması kurularak pekiştirilmelidir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizliği olan çocuklar için önerilen uyarlamalardan bu alanda da faydalanılabilir. Burada dikkat edilmesi gereken önemli hususlar; sorular, yönergeler vb. sunulurken çocuk ile göz kontağı kurulması, karmaşık ifadelerden kaçınarak olabildiğince net ve açık cümleler kullanılmasına özen gösterilmesidir. Çocuk etkinliğe olan ilgisini kaybettiğinde, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan çocuklar için yapılan uyarlamalarda olduğu gibi ilgi çekici, merak uyandırıcı ifadeler ve ses tonlamaları ile dikkati etkinliğe yönlendirilmelidir. Değerlendirmede yer alan soru ifadeleri, çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek ya da farklılaştırılarak sunulabilir. Çocuğun önce taklit edilen grupta (ayna) olmasına öncelik verilebilir. Etkinlik boyunca çocuğa ihtiyaç duyduğu ipuçları, gerekli olduğu kadar sunulmalıdır (Arkadaşının hareketini taklit etmekte zorlandığında hareketin tekrar model olunması, sözel ipuçları ile destek verilmesi vb.). Çocuğun etkinlik sürecinde akran etkileşimi kurması desteklenmelidir ("Haydi arkadaşlarının resimlerini inceleyelim. Onun da gözleri seninki gibi kahvengiymiş. Haydi arkadaşına en çok ne yapmayı

sevdiğini soralım. Biz de ona ne yapmayı sevdiğimizi söyleyelim" gibi ifadeler ile bu sağlanabilir.). Çocuğun uygun davranışları yanına gidilerek ve çocukla göz teması kurularak pekiştirilmelidir. Etkinliğin müzikli aşamasında çocuğun duyuşal hassasiyetleri dikkate alınarak ses düzeyi ayarlanmalıdır.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun etkinlik süresince (özellikle sohbet esnasında) öğretmenini en rahat duyabileceği yere oturması sağlanmalıdır. Çocuğa kutuyu incelemesi ve kutunun içindeki nesne hakkında tahminde bulunması için ihtiyaç duyduğu kadar zaman tanınmalı ve kutunun özellikleri (rengi, üzerindeki desenleri vb.) sözel olarak betimlenmelidir. Çocuğa kutudan çıkan aynayı incelemesi için de yeterli zaman tanınmalıdır. Aynanın ne işe yaradığı çocuğa anlatılmalıdır ("Ayna, karşısına geçen her şeyin aynısını yansıtmaya ve kendimizi görmeye yarar." vb.). Etkinliğin otoportre çizme aşamasında öğretmen çocuğa destek olmalıdır. Çocuk kendi fiziksel özelliklerini tarif ederken öğretmen çizimini yapabilir, öğretmen çocuğa tam fiziksel yardım vererek (elini tutarak) çizimi yaptırabilir veya çocuğun kendini çizmek yerine bir oyun hamuru ile ya da kukla şeklinde otoportresini oluşturması için fırsat tanınabilir (Kumaş parçalarından ya da kulak çubuklarından kol, bacak ve gövde yapması, kendi saçlarının uzunluğuna göre ip-ler seçerek saç yapması gibi.). Çocuğa diğer arkadaşlarının çizdiği resimler sözel olarak betimlenmelidir. Müzik eşliğinde karşısındaki kişide beğendiği bir özelliği söyleme aşamasında, öğretmen çocuğa dans ederken rehberlik edebilir. Çocuğun eşleştiği arkadaşıyla konuşarak kim olduğunu anlaması, fiziksel özelliklerini sorması, gerektiğinde de arkadaşından izin alarak yüzüne, saçlarına ve eline dokunarak fikir edinmesi sağlanabilir. Diğer çocuklara arkadaşlarıyla eşleştiklerinde fiziksel özelliklerini söylemesi hatırlatılabilir. İhtiyaç duyulduğunda öğretmen, çocuğun eşleştiği arkadaşının fiziksel özelliklerini çocuğa anlatabilir. Etkinliğin ayna-yansıma aşamasında ise çocuğun eşleştiği arkadaşının yaptığı hareket sözel olarak betimlenmelidir ("Bir ayağını havaya kaldırdı ve elini başına koydu." gibi.). Çocuğa ihtiyaç duyduğunda gerektiği kadar fiziksel yardım sunulmalıdır.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Sınıf ortamının aydınlığı az gören çocuk dikkate alınarak kontrol edilmelidir. Çocuğun loş ortamlarda görmesini işlevsel kullanmadığı ya da çok aydınlık ve parlak ışıktan rahatsız olabileceği gibi bireysel farklılık

lara göre düzenlemeler yapılmalıdır. Çocuğa kutuyu, aynayı ve arkadaşlarının çizdiği resimleri incelemesi için ihtiyaç duyduğu kadar zaman tanınmalıdır. Çocuğa otoportresini çizerken görme becerisini en işlevsel kullanacağı boya rengini seçmesi, kalın uçlu kalem ve büyük boyutta kâğıt kullanması için fırsat yaratılmalıdır. Örneğin beyaz A3 kâğıdına kalın uçlu belirgin renkteki keçeli kalemler kullanarak çizim yapması sağlanabilir. Dans etme ve ayna-yansıma aşamasında da çocuğun arkadaşını ve arkadaşının yaptığı hareketi incelemesi için ihtiyaç duyduğu kadar zaman tanınmalıdır. Gerek duyulduğunda öğretmen sözel ipuçları verebilir ve çocuğa ihtiyaç duyduğu kadar fiziksel yardım sunabilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun sınıfta, var olan işitme kalıntısından ve işitme cihazından en iyi derecede faydalanabileceği yere oturmasına dikkat edilmelidir. Özellikle sohbet etkinliği esnasında yüzünün öğretmene ve arkadaşlarına dönük şekilde olması sağlanmalıdır. İşitme cihazının günlük rutin kontrollerinin yanı sıra etkinlik öncesinde de gerekli kontrollerinin (cihazın açık olması, pil düzeyi, ses ayarı vb.) yapılmasına özen gösterilmelidir. Otoportre yapılacağını anlatmak için öğretmen önce bir örnekle kendisi çocuğa model olabilir. Etkinliğin dans aşamasında, çocuğun görebileceği bir noktada durarak müziğin bittiğine dair görsel bir işaret verilebilir. Müzik bittiğinde verilecek olan görsel işaret çocuğa önceden tanıtılmalıdır. Etkinlik sürecindeki yönergeler ve değerlendirmede yer alan soru ifadeleri, çocuğun alıcı dil ve ifade edici dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek, farklılaştırılarak, jest-mimik ve herkesçe kullanılan doğal işaretlerle desteklenerek ya da görseller kullanılarak sunulmalıdır. Örneğin çocuktan kendisinde ve arkadaşında beğendiği özellikleri söylenmesi istendiğinde; saçlar ve gözler işaret edilerek, mimikler ve eller kullanılarak çocuğa "Hangisi güzel?" sorusu sorulabilir. Çocuğa kendisinde ve arkadaşlarında beğendiği kişilik özellikleri sorulduğunda, sözel ifadeleri desteklemek amacıyla görsellerden (şarkı söyleyen, resim çizen, dans eden, arkadaşlarıyla oyun oynayan çocuk resimleri vb.) yararlanılabilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Çocuğun işitme cihazından en iyi şekilde faydalanabilmesi için işitme cihazının kontrolleri (cihazın çalışır durumda olması, ötme-cızırtı seslerinin olmaması vb.) etkinlik öncesinde öğretmen tarafından yapılmalıdır. Çocuğun işitme düzeyinden en iyi şekilde faydala-

nacağı noktaya oturması sağlanmalıdır. Öğretmeni ve arkadaşları ile olan mesafesinin uygunluğuna ve yüzünün konuşan kişiye dönük olmasına dikkat edilmelidir. Etkinlik sırasında gürültü seslerinin oluşmamasına, müziğin sesinin çocuğa uygun olarak ayarlanmasına (duyamayacağı kadar düşük ya da rahatsız edecek kadar yüksek olmamasına) ve sırayla konuşulmasına özen gösterilmelidir. Gerekli görüldüğünde yönerge ve ifadeler göz teması kurularak tekrar edilmelidir. İhtiyaç hâlinde işitme yetersizliği olan çocuklar için önerilen diğer uyarlamalardan da faydalanılabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğa kendisini ifade edebilmesi için ihtiyaç duyduğu süre verilmeli; çocuğun iletişim becerileri, sözel ifadeleri ve buna dönük çabaları pekiştirilmelidir. Çocuk, konuşması bitene kadar mutlaka beklenmelidir. Etkinliklere katılması ve değerlendirme sorularını yanıtlaması sürecinde ifade edici dil becerileri (tek, iki ya da daha çok kelimelik) düzeyine göre kendini ifade etmesi sağlanabilir. Gerektiğinde çocuğun sözel ifadelerinin yanında, jest-mimikler kullanmasına ve görsellerden yararlanmasına fırsat tanınmalıdır. Fiziksel ve kişisel özellikleri temsil eden saç rengi, boy uzunluğu, şarkı söyleme, resim yapma vb. görseller kullanılabilir. Çocuğun sözel ifadeleri gerekirse öğretmen tarafından tam hâli ile söylenmelidir ("Esim" diyen bir çocuğun ifadesinin "resim" olarak düzeltilmesi gibi.). Çocuğun kullandığı kelime sayısı ve kurduğu cümleler dikkate alınarak ifadeleri genişletilmeye çalışılmalıdır ("Saç" diyen çocuğun ifadesinin "Evet, kıvrıkcık saçları var." olarak genişletilmesi gibi.).

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Gerektiğinde yönergeler her aşamada baştan ve sadeleştirilerek tekrar verilmelidir. Etkinlik boyunca sıranın ona geleceği belli aralıklarla hatırlatılmalıdır ("Sen arkadaşını taklit ettin. Tekrar başladığımızda arkadaşın seni taklit edecek. Şimdi tekrar başlıyoruz, Hazır mısın?" vb.). Çocuğun etkinliğe dikkatini yöneltmediği durumlarda ilgi çekici, merak uyandırıcı ifadeler ve ses tonlarıyla dikkati etkinliğe çekilmeye çalışılmalıdır ("Senin kıvrıkcık saçların var. Portreni çizdiğinde saçların çok güzel görünecek. Sıra sana geldiğinde çok komik bir hareket yapabilirsin. Arkadaşın seni taklit ettiğinde çok eğlenceli olacak." vb.). Çocuğun uygun davranışları (etkinlikle meşgul olma, yönergeyi yerine getirme vb.) yanına gidilerek ve göz teması kurularak pekiştirilmelidir. Değerlendirmede yer alan soru ifade-

leri, çocuğun dinleme becerileri ve alıcı dil becerileri düzeyine göre gerekirse sadeleştirilerek, farklılaştırılarak tekrar sunulmalıdır.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk ellerini kullanmakta güçlük çekiyorsa resim çizme aşamasında kalem tutma aparatı kullanılabilir. Çocuğa ihtiyaç duyduğu kadar fiziksel yardım sunulmalıdır. Çocuk herhangi bir destek materyal olmadan bağımsız hareket edebiliyorsa etkinliğin dans ve ayna-yansıma aşamalarında ihtiyaç duyduğu süre tanınmalıdır. Çocuk desteğe (yürüteç, tekerlekli sandalye vb.) ihtiyaç duyuyorsa gerektiğinde fiziksel yardım

sunulmalı, yine çocuk yeni bir arkadaşıyla eşleşene kadar ve arkadaşını taklit edene kadar etkinlik sürdürülmelidir. Çocuk ayakta durmakta ve yürümekte güçlük çekiyorsa, etkinliğin dans ve ayna-yansıma aşamalarında alanın ortalarına oturması ve arkadaşlarının sırayla onun karşısına gelmesi sağlanmalıdır. Bunun için öğretmen çocukları yönlendirmelidir. Çocuğun bedensel yetersizlikten etkilenme durumuna göre eşleştiği arkadaşına yapacağı hareket konusunda ipuçları verilebilir (Örneğin ayakları üzerinde duramayan bir çocuğun eşleştiği arkadaşını "Kollarınla bir hareket yaparsan arkadaşın seni rahatça taklit edebilir." diyerek yönlendirmek gibi.).

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 23

Etkinliğin Adı	: Tavşanın Hayali
Etkinlik Çeşidi	: Türkçe-Büyük Grup Etkinliği
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 16	: Toplumsal yaşamda bireylerin farklı rol ve görevleri olduğunu açıklar.
Göstergeleri	: Toplumda farklı rol ve görevlere sahip kişiler olduğunu söyler. Aynı kişinin farklı rol ve görevleri olduğunu söyler.
Materyaller	: Farklı meslekleri temsil eden kartlar, fanus, bilmece yazılı kâğıtlar.
Kavramlar/Sözcükler	: Meslek.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen içinde küçük kağıtlara yazılmış bilmecelerin olduğu bir fanus ile gelir. Yarım daire düzeninde minderlere oturulur. Öğretmen daha önceden hazırladığı meslek kartlarını yere dizer.
- Çocuklara fanusta bilmecelerin olduğu ve bilmecelerin yanıtlarının bu kartlarda olduğu söylenir. Tüm sınıf bilmecelerin cevabını bulmaya çalışır. Bilmece bulunmayan kartlara da çocuklar ile bilmece oluşturulur.
 - Testere ile keser, çivileri çeker, tahtayı masa yapar. **(Marangoz)**
 - Kumaşları seçerler, makas ile keserler, ölçüyü iyi alıp, sonra giysi dikerler. **(Terzi)**
 - Hem annem hem baba. Hem kardeşim hem abla. Yorulmam öğretmekten. Sevgimi herkese dağıtıyorum ben. **(Öğretmen)**
 - Başında büyük şapkası, elindedir kepçesi. Lezzetli yemeklerin, odur ilk deneyicisi. **(Aşçı)**
 - Korkar herkes yangın olunca. Ben koşarım oraya çabucak. Korkusuzum, cesurum. Yangınları söndürmekte ustayım. Kimim ben? **(İtfaiyeci)**
 - Küçük-büyük, erkek- kadın, biraz kısa biraz uzun. Saçları yıkarım, keserim, tararım. Sonra da eserime bakarım. **(Berber)**
 - Arabaları yönetirim, yayaalara yol gösteririm.

Bir "Dur!" bir "Geç!" diyerek düdüğümü öttürürüm. **(Trafik polisi)**

- Bilmecelelerden sonra öğretmen "Pofuduk'un Hayali" adlı hikâyeyi anlatır.

Yavru tavşan Pofuduk ve ailesi, ağaç gövdesindeki evlerinde kahvaltılarını yaptılar. Kahvaltıları bitince hep beraber masayı topladılar. Birlikte evden çıktılar. Baba tavşan havuç, marul, lahana yetiştirmek için tarlasına gitti. Anne tavşan yaralı, hasta hayvanları tedavi etmek için hastaneye gitti. Pofuduk ise oyunlar oynamak ve yeni şeyler öğrenmek için hopyaya zıplaya evlerinin hemen yakınındaki okula doğru yola koyuldu. Pofuduk, arkadaşları Uzunkuyruk ve Sivridiş ile bahçede oyunlar oynadı. Uzunkuyruk dallardan sesler çıkararak şarkılar söyledi. Sivridiş ise Uzunkuyruk'un söylediği şarkılarda dans etti. Pofuduk da gülerек onları izledi. Tam o sırada Pofuduk bulutların arasından süzülen uçağı gördü. Uzun süre gökyüzüne bakarak hayaller kurdu. Oyun saati bitip sınıfa girdiklerinde, Pofuduk merakla öğretmenine uçakların gökyüzünde nasıl uçtuğunu sordu. Öğretmen "Benim mesleğim öğretmenlik. Sizlerin yeni şeyler öğrenmenize yardımcı oluyorum. Sivridiş'in babası diş doktoru. Dişimiz ağrıdığında ona gideriz. Uzunkuyruk'un annesi de terzi. Üzerimizdeki kıyafetleri terziler diker. İşte, uçakları kullanan kişilere de pilot denir. O gördüğün uçağı bir pilot uçuruyor. Peki siz büyüdüğünüzde hangi mesleği yapmak istersiniz?" diye sordu. Teker teker herkes olmak istediği mesleği söyledi. Pofuduk'a sıra geldiğinde Pofuduk biraz düşündü ve...

Emine Gürbüz

- Hikâyenin sonu çocuklarla tamamlanır. Hikâye-deki anne ve babanın mesleğinin ne olduğu, Pofuduk'un ve arkadaşlarının hangi mesleğe sahip olmak istedikleri çocuklara sorulur. Hikâyedeki kahramanların sorumluluklarının neler olabileceği üzerine sohbet edilir. Günlük yaşamda, bir kişinin birden fazla role sahip olduğuna dikkat çekilir.
- Çocukların kendi anne ve babalarının mesleklerinin ne olduğunu ve aile bireylerinin evdeki sorumluluklarıyla ilgili düşüncelerini söylemelerine fırsat verilir.
- Hikâye, çocukların ilgi ve isteği doğrultusunda canlandırılır.

Değerlendirme

- Hikâyedeki Pofuduk'un anne ve babasının mesleğini nasıl tahmin ettin?
- Sen bu hikâyede kim olmak isterdin? Neden?
- Senin günlük yaşamda sorumlulukların neler?
- Büyüyünce hangi mesleğe sahip olmak istersin? Neden?

Aile Katılımı

- Ailelerin kendi meslekleri ve sorumlulukları ile ilgili çocuklarla sohbet etmeleri istenir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre gerektiğinde hikâye anlatımı sürecinde ve değerlendirme aşamasında kullanılan ifadeler sadeleştirilerek ve farklılaştırılarak sunulabilir. Tüm hikâye daha kısa cümleler ve hikâyeye dair görseller kullanılarak anlatılabilir. Örneğin hikâyenin ilk cümlesi yerine "Pofuduk, anne ve babası ile kahvaltı ediyor." demek gibi. Bilmece aşamasında, mesleklere ilişkin bilmede geçen materyallerden getirilebilir ve sorular bu materyallerle desteklenerek sorulabilir. Örneğin sınıfa kepe, makas, oyuncak stetoskop, oyuncak keser vb. getirilebilir. Çocuğun doğru seçim yapmasını kolaylaştırmak için daha az sayıda meslek kartı kullanılabilir. Çocuğa hikâyedeki olay ve karakterlerle ilgili dinlediğini anlamaya yönelik sorular ("Pofuduk'un annesinin mesleği neymiş?" gibi) sorulabilir. Anlatım esnasında dikkat çekici ses tonlamalarından, merak uyandırıcı soru ifadelerinden ve gerektiğinde hikâyedeki olayların beden hareketleri ile taklidinden yararlanılabilir. Hikâye anlatımını ve değerlendirme aşamasındaki soru ifadelerini destekleyici görseller kullanılabilir. Bu görseller çocuğa göre çeşitlendirilip detaylandırılmalıdır. Örneğin sadece hikâyedeki kahramanların resimleri kullanılabileceği gibi, gerekirse olayların detaylandırıldığı görseller de kullanılmalıdır. Hikâyenin tamamlanması aşamasında çocuğa rolleri -meslekler üzerinden- vurgulayacak şekilde ipuçları sunulabilir. Gerekirse çocuğun görsellerden yararlanarak seçim yapması ve kendini ifade etmesi sağlanmalıdır.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizliği olan çocuklar ile dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan çocuklar için önerilen uyarlamalardan bu alanda da faydalanılabilir. Öğretmen hikâye anlatımı sırasında öğrenci ile sık sık göz kontağı kurmaya dikkat etmelidir. Etkinliğin canlandırma aşamasında, çocuğun akranlarıyla etkileşim içinde olması için fırsatlar yaratılmalıdır. Örneğin "Arkadaşın Sivridiş nasıl dans ediyor? Sen de onunla dans etmek ister misin? Pofuduk ailesi kahvaltı masasını topluyor, sen de onlara yardım etmek ister misin?" gibi ifadelerle süreç desteklenebilir. Çocuğun istedik davranışları (bakma, dinleme vb.) pekiştirilmelidir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik dinleme becerileri gerektirdiğinden çocuğun öğretmenini rahatlıkla duyabileceği bir yerde oturmasına dikkat edilmelidir. Fanus çocuğa inceltilmeli ve betimlenmelidir. Meslek kartlarındaki resimler çocuğa sözlü olarak betimlenmelidir. Hikâye anlatımında öğretmen, ses tonlamaları ile canlandırmalardan faydalanabilir. Mümkün oldukça hikâyedeki hareketlerin taklitleri yapılarak anlatım desteklenebilir. Örneğin çocuk hoplaya zıplaya okula gittiğini anlatırken, çocuğun elinden tutarak birlikte zıplanabilir. Hikâyeyi canlandırma aşamasında tüm çocukların hareketleri betimlenmelidir ("Sivridiş olan arkadaşın kollarını havaya kaldırarak ve zıplayarak dans ediyor. Pofuduk olan arkadaşın Sivridiş'e dönerek onu izliyor ve ağzını kocaman açarak gülüyor." vb.). Çocuk canlandırma yaparken ona gereken destek sunulmalıdır.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Sınıf ortamının aydınlığı az gören çocuk dikkate alınarak kontrol edilmelidir. Öğrencinin çok aydınlık ve parlak ışıktan rahatsız olabileceği durumlar gibi bireysel farklılıklara göre düzenlemeler yapılabilir. Çocuğun öğretmeninin yüzünü ve beden hareketlerini rahat görebileceği ve görme düzeyinden en yüksek seviyede yararlanabileceği bir yere oturması sağlanmalıdır. Meslek kartlarının çocuğun görebileceği netlik ve büyüklükte olmasına dikkat edilmeli, kartları incelemesi için fırsat tanınmalıdır. Çocuğun canlandırma aşamasında diğer çocukların hareketlerini görebildiğinden emin olunmalıdır. Gerektiğinde görme yetersizliği olan çocuklar için önerilen ses tonlamaları ile hikâyeyi canlandırma ve taklitlerden de yararlanılabilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Günlük rutin kontrollerin yanı sıra etkinlikler öncesinde de öğretmen tarafından işitme cihazının kontrolü (pil kontrolleri, ses ayarı vb.) yapılmalıdır. Etkinlik boyunca cihazın açık ve sağlıklı çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuğun var olan işitme kalıntısından ve işitme cihazından en iyi şekilde faydalanacağı noktaya oturması sağlanmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine dikkat edilmelidir. Aktif dinleme becerilerini gerektiren bunun gibi etkinliklerde çocuğun konuşan kişiye dikkatini yönltebilmesi için öğretmen gerektiğinde kulağını işaret ederek "Dinle!" yönergesi sunabilir. Bilmeceleri sorarken kullanılan sözel ifadeler çocuk için yeterince anlaşılır olmadığında ifadeler, günlük yaşamda herkesçe kullanılabilen doğal işaretler kullanılarak desteklenebilir ve bilmecelerde anlatılan mesleklerle ilgili taklitler yapılabilir. Yine sözel ifadelerin anlaşılabilirliğini artırmak için mesleklere ilişkin bilmede geçen materyallerden getirilebilir ve bilmece soruları bu materyallerle de desteklenerek sorulabilir (Sınıfa kepçe, makas, oyuncak stetoskop, oyuncak keser getirme vb.). Çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre görsellerden de yararlanılmalıdır. Bu görseller sözel ifadeleri destekler nitelikte açık olmalıdır. Özellikle hikâye anlatımı sırasında, hikâyedeki olayların sıralı şekilde anlaşılmasını sağlayacak görseller kullanılmalıdır. Örneğin evlerinde kahvaltı yapan tavşan ailesinin olduğu, Pofuduk'un okula gittiği, uçağı gördüğü vb. görseller sırası ile sunulabilir. Yine sözel ifadeler jest ve mimikler ile desteklenmelidir. Öğretmen anlatım sırasında canlandırmalardan

da faydalanabilir. Çocuğun kendini ifade edebilmesi söz konusu ise ifade edici dil becerilerine göre çocuğa yeterli zaman verilmeli, ihtiyaç duyduğunda ipuçları sunularak konuşmaya yönelik cesaretlendirilmelidir. Hikâyenin devamı hakkındaki fikirlerini anlatırken beden hareketlerinden ve taklitlerden de yararlanmasına (kuaför olmak isteyen çocuğun elleriyle saç kesiyor muş gibi yapması vb.) olanak verilebilir. Değerlendirme aşamasında çocuğun sözel ifadelerini destekleyici resimli kartlar (meslek kartları vb.) kullanılabilir. Aynı hikâyenin çocukla bireysel olarak, görsellerle desteklenerek farklı günlerde yeniden okunması için fırsatlar yaratılmalıdır.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Çocuğun işitme cihazından en iyi şekilde faydalanması için etkinlik öncesinde gerekli kontroller (pil ve ses seviyesi vb.) öğretmen tarafından yapılmalıdır. Etkinlikte çocuğun öğretmeni ve arkadaşları ile olan mesafesine, konuşan kişinin yüzünü görüyor olmasına (özellikle bilmece, hikâye ve canlandırma aşamalarında) ve işitme becerilerinden en yüksek düzeyde yararlanabileceği bir yere oturmasına dikkat edilmelidir. Hikâye anlatımı sırasında görsellerden yararlanılmalı, uygun bir ses tonunda canlı bir anlatım ile gerekirse tekrarlar yapılarak hikâye anlatımı gerçekleştirilmelidir. Çocuğa yönergeleri sunarken ve çocuk konuşurken sınıfın sessiz olması sağlanmalı, gürültü seslerinin oluşmamasına dikkat edilmelidir. Soru ifadeleri gerek görüldüğünde sadeleştirilebilir ve yinelenenebilir. İhtiyaç duyulduğunda sözel ifadeleri desteklemek için jest, mimik ve taklitlerden faydalanılabilir. Çocuk kendi fikrini ifade ederken yeteri kadar fırsat ve zaman tanınarak sözel iletişim için cesaretlendirilmelidir. Gerek duyulduğunda işitme yetersizliği olan çocuklar için yapılan diğer uyarlamalardan da faydalanılabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun kendini ifade edebilmesi için fırsat ve gerektiği kadar zaman verilmelidir. İfade edici dil becerileri düzeyine göre tepki vermesi için desteklenmelidir. Çocuğun ifadeleri kabul edilip pekiştirilerek ifadenin tam hâli öğretmen tarafından model olunmalıdır. Örneğin çocuk "tavşan" yerine "taşan" diyorsa öğretmen "v" sesini vurgulayarak "Evet, tavşan." şeklinde model olabilir. Değerlendirme aşamasında çocuğun ifade edici dil becerileri düzeyine göre kendini sesler ya da hecelerle, tek, iki ya da daha çok kelimelik cümlelerle ifade etmesine fırsat verilmelidir. Bunların yanı sıra gerektiğinde jestler, mimikler ve beden hareketleriyle ve hikâyeye

yönelik hazırlanmış görsellerle de ifade etmesine olanak verilmelidir (Amaç öncelikli olarak çocuğun kendini sözel ifadelerle anlatmasıdır. İhtiyaç hâlinde görseller kullanmaya başvurulabilir.). Çocuğun etkinlik boyunca öğretmeninin yüzünü görüyor olmasına dikkat edilmelidir. Çocuk konuşması bitene kadar beklenmeli, kendini ifade etme ve iletişim çabaları pekiştirilerek konuşma becerilerine ilişkin cesaretlendirilmelidir. Çocuğun söyleyebildiği kelime sayısına göre dil genişletme çalışması yapılmalıdır. Örneğin çocuk yalnızca “Tavşan” diyebiliyorsa “Pofuduk Tavşan”, “Pofuduk Tavşan gitti.” vb. şekilde sade ve kısa ifadeler ile model olunabilir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik sırasında ifadeler gerektiğinde sadeleştirilerek sunulmalı ve yinelenmelidir. Bilmece aşamasında çocuğun dikkatinin dağılmasını engellemek ve seçim yapmasını kolaylaştırmak için daha az sayıda meslek kartı kullanılabilir. Etkinlik süresince belli aralıklarla çocuğa sıranın kendisine geleceği hatırlatılmalıdır. Çocuğun odaklanmakta güçlük çekmesi durumunda ilgi

çekici, abartılı ses tonlamaları, merak uyandırıcı soru ifadeleri ("Kahvaltıdan sonra Pofuduk nereye gidecek olabilir?" gibi), jestler ve mimikler ile çocuğun dikkati hikâyeye çekilmelidir. Çocuğun uygun davranışları (yerinde oturma, hikâyeyi dinleme vb.) pekiştirilmelidir. Anlatım esnasında ses tonlamaları vb. destekleyici çalışmaların çocuğun dikkatini çekmeye yeterli olmadığı durumlarda hikâye ile ilgili bir nesne kullanılabilir. Örneğin tavşanın uçak gördüğünden bahsederken, kâğıttan yapılmış bir uçak ortaya çıkarılarak hikâyeye dikkat çekilebilir. Yine ihtiyaç hâlinde görsellerden yararlanılarak hikâye anlatımı desteklenebilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Canlandırma aşamasında çocuğun sürece olabildiğince bağımsız şekilde aktif katılımı sağlanmalıdır. Çocuk karakterini canlandırırken ihtiyaç duyulduğunda destek sunulmalıdır. Örneğin dengede durmakta güçlük yaşayan çocuk Sivridiş olarak dans ediyorsa, onunla el ele dans edilebilir. Çocuğun çoklu yetersizlikten etkilenme durumuna göre diğer uyarlamalardan faydalanılabilir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

This image shows a full page of white paper with horizontal dashed lines, typical of primary school writing paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

ETKİNLİK 24

Etkinliğin Adı	: Köprüyü Geçerken
Etkinlik Çeşidi	: Türkçe-Fen-Oyun Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 17	: Başkalarıyla sorunlarını çözer.
Göstergeleri	: Başkaları ile sorunlarını onlarla konuşarak çözer. Gerekli zamanlarda uzlaşmacı davranır.
Materyaller	: Kâğıt, boya.
Kavramlar/Sözcükler	: Mavi, kırmızı.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen çocuklara kırmızı ve mavi şehrin hikâyesini anlatacağını söyler;

Kırmızı ve mavi şehir,

Bir nehir ile birleşir.

Masala ver kulağını,

Bunlara bir çözüm gerekir.

Eski zamanların birinde mavi ve kırmızı adında iki şehir vardı. Bu iki şehrin insanları birbirlerini çok sever ve birbirlerine çok kıymet verirdiler. Buna rağmen sadece uzaktan bakışır, uzaktan konuşur, uzaktan dertleşebilirlerdi. Çocuklar sadece uzaktan birbirleri ile oyun oynarlardı. Çünkü bu iki şehri birbirinden ayıran bir nehir vardı. Günlerden bir gün, şehrin sakinlerinden birisi bu durumdan sıkılmış olsa gerek; bir toplantı yapıp "İki şehri birbirine nasıl bağlarız? Karar verelim!" dedi. Hem mavi hem de kırmızı şehirdeki tüm insanlara haber verildi ve nehrin kıyısında toplanıldı. Mavi şehirdekiler kendi kıyılarında, kırmızı şehirdekiler kendi kıyılarında hep birlikte bir toplantı yaptılar. Toplantıda bir araya gelebilmenin yolunu sonunda buldular, bir köprü yapacaklardı! Böylece diledikleri zaman, diledikleri kişilerle bir araya gelebileceklerdi. Köprüyü nasıl yapacaklarına, ne kullanacaklarına, ne zaman yapacaklarına bile karar verdiler ancak köprünün rengine bir türlü karar veremediler. Mavi şehirdekiler ısrarla köprünün mavi olmasını, kırmızı şehirdekiler kırmızı olmasını istediler ve sesler yavaş yavaş yükselmeye başladı. "Kırmızı!", "Mavi!", "Kırmızı!", "Mavi!" derken içlerinden birisi çıktı ve şöyle dedi:

- Sorunlarımızı bu şekilde seslerimizi yükselterek değil, sakin olduğumuzda çözeriz. Aklıma güzel bir fikir geldi; köprü ne kırmızı olsun ne de mavi...

Mevlûde TAŞKINOĞLU

- Hikâye yarım bırakılır. Çocuklara boş kâğıtlar ve boyalar verilir. Köprünün hangi renklerden oluştuğu ile ilgili tahminlerini çizmeleri istenir. Çocuklar tahminlerini çizdikten sonra arkadaşlarına tahminlerini söylerler.
- Tahminler dinlendikten sonra öğretmen eline mavi ve kırmızı boyalar ile yaptığı sulu karışımları alır ve birbirine boşaltır. Oluşan mor renk ile beraber aşağıdaki tekerleme okunur.

Ne mavi oldu ne de kırmızı!

Mor oldu herkesçe en doğrusu.

Yapıldı tüm köprü baştan ayağa,

Sevindi iki şehir halkı doya doya.

Boyandı çocuklarca güzel bir mora.

- Tekerlemenin ardından oyun alanına geçmek için, öğretmen sandalyelerin köşelerine ipler bağlayarak bir geçiş yolu (tek çocuğun geçebileceği genişlikte) oluşturur. Herhangi başka bir yönerge verilmeden çocukların geçmeleri istenir. Çocukların davranışları gözlemlenir, gerektiği yerlerde müdahale edilip konuşarak anlaş-

maları gerektiği vurgusu yapılır. İplerle yapılan yolun diğer tarafına tüm çocukların geçmesi sağlandıktan sonra sıradaki etkinlik uygulanır.

- Oyun alanında yere büyük bir dikdörtgen çizilir. Çizilen dikdörtgen köprü olur. Çocuklar sayışarak aralarından dört tane nöbetçi seçerler. Nöbetçilerin her biri köprünün (dikdörtgenin) bir köşesinde durur. Görevleri köprüden kimseyi geçirmemektir. Öteki çocuklar köprünün uzun kenarlarının dışında kalırlar. Yapacakları iş köprüyü geçmektir. Diğer tarafa geçmek için köprüye giren çocuğa nöbetçiler elle dokunmaya çalışırlar. Dokunulan çocuk da ötekiler gibi nöbetçi olur. Dikdörtgenin herhangi bir yerinde durur ve köprüden geçmeye çalışan arkadaşlarına engel olur. Oyun, çocukların ilgilerine göre devam eder.

Değerlendirme

- Mavi şehirde mi yoksa kırmızı şehirde mi yaşamak isterdin? Neden?

- Sen olsan iki şehri nasıl bir araya getirirdin?
- İnsanlar gerçek hayatta ne gibi sorunlar ile karşılaşabilirler?
- Köprü oyununda görevin neydi? Zorlandın mı?
- Oyunda köprünün diğer tarafına geçebildin mi?
- Bir sorun yaşadığında nasıl çözersin?

Aile Katılımı

- Öğretmen, ailelerden çocuklarıyla gün içinde yaşadıkları sorunları ve anlaşmazlıkları not etmelerini ister. Gün sonunda çocuklarıyla birlikte yaşanan bu anlaşmazlıklara nasıl çözüm buldukları üzerine konuşmaları ve alternatif çözümler üretmeleri istenir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Hikâye, gerektiğinde çocuğun performans düzeyine uygun bir biçimde sadeleştirilebilir. Çocuğun dikkatini hikâyeye çekecek ifadeler, jest/mimikler, sesli canlandırmalar kullanılırken hikâye görseller ile desteklenmelidir. Yönerge ifadeleri sade ve anlaşılır olacak şekilde sunulmalıdır. Çocuğun bu bağımsız tepkileri, davranış betimlenerek coşkulu ifadelerle pekiştirilmelidir. Oluşturulan köprüden nasıl geçecekleri konusunda çocuğun sorun çözme becerilerini geliştirebilmek için ipuçları sunulabilir (Hepiniz aynı anda köprüye sığabilir misiniz? Sence rahat geçmek için ne yapmalısınız? vb.). Oyun alanındaki süreçte oyunun nasıl oynanacağı çocuğa adım adım ifade edilmeli, gerektiğinde hatırlatmalar yapılmalıdır. Çocuğun süreçteki uygun davranışları (çözüm üretme, oyun kurallarına uyma vb.) pekiştirilmelidir. Kendini ifade etmesi için fırsatlar tanınmalı, etkinlik ve değerlendirmedeki soru ifadeleri çocuğun alıcı/ifade edici dil becerileri dikkate alınarak seçilmelidir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuk ile göz teması kurularak etkinlik süreci hakkında kısa bir bilgilendirme yapılabilir. Etkinliğin

aşamaları ve bu aşamalarda neler yapılacağı çocuğa anlatılabilir. Etkinlik boyunca açık ve anlaşılır bir dil kullanılmalı, karmaşık ve uzun ifadelerden kaçınılmalıdır. Çocuğun arkadaşları ile iletişim kurması için fırsatlar oluşturulmalı ve çevresindeki kişilere olan dikkatinin artırılması için yönlendirilmelidir. Örneğin çocuğa köprünün rengi konusunda kendisi ile aynı/farklı tahminde bulunan arkadaşlarının kimler olduğu sorulabilir. Çocuğun etkinliğe ilişkin uygun davranışlarının yanı sıra özellikle iletişime dayalı becerileri ve girişimleri pekiştirilmelidir. Etkinlik boyunca çocuğun duysal hassasiyetleri (dokunmaya karşı hassasiyet gibi) dikkate alınarak gerekli uyarlamalar yapılmalıdır.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğin ilk aşaması dinleme becerilerinin aktif kullanımı üzerine olduğundan, çocuğun öğretmenini rahat duyabileceği bir yerde oturmasına dikkat edilmelidir. Hikâye anlatımında sesli canlandırmalardan yararlanılabilir. Hikâyenin devamında köprünün rengi hakkında yapılacak boyama çalışması sırasında çocuğa önündeki renkler ve renklerin yerleri betimlenebilir. Çocuk ihtiyaç duyarsa öğretmen tarafından ek destek (çocuğun istediği rengi verme gibi) sunulmalıdır. İpler ve sandalyelerle oluşturulan köprü şekli çocuğa incelenirken sözlü olarak da betimlenmelidir. Yapılan köprüden geçerken çocuğa gerektiği kadar destek olun-

malıdır. Oyun alanında yere çizilen dikdörtgenin kalın bir bant vb. ile belirginleştirilmesi ve çocuğun kenarlar üzerinde süreç öncesinde bir kez yürüyerek alanı tanıması sağlanmalıdır. Oyun esnasında öğretmen çocuğa değişen durumları betimleyerek rehberlik etmelidir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Çocuğun etkinlik boyunca görme düzeyinden en iyi derecede faydalanabileceği şekilde etkinlikte yer alması sağlanmalıdır. Ortamın ışık düzeyinde çocuğun görme özelliklerine göre düzenlemeler yapılmalıdır. Hikâye anlatımında çocuğun öğretmenin yüzünü ve beden hareketlerini görebiliyor olmasına dikkat edilmelidir. Köprünün rengini seçerken, çocuğun renkleri ayırt etmesini kolaylaştırmak için boyaların birbirinden uzakta durması sağlanabilir, çocuk ihtiyaç duyduğunda destek sunulabilir. Çocuğun sınıfta oluşturulan köprüyü incelemesine fırsat tanınmalıdır. Çocuğun köprüde rahat hareket edebilmesi için gereken destek sunulmalıdır. Oyun alanına çizilen dikdörtgenin çocuğun görebileceği kalınlıkta ve zeminden ayırt edilebilecek bir renkte olmasına dikkat edilmeli ve çocuğun bu alanı önceden incelemesi sağlanmalıdır.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce işitme cihazının açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilmelidir. Bunun için gerekli kontroller öğretmen tarafından yapılmalıdır. Çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Hikâye dinleme esnasında, çocuğun öğretmenin yüzünü ve beden hareketlerini görebileceği, işitme düzeyinden en iyi şekilde faydalanabileceği yakın bir mesafede bulunmasına dikkat edilmelidir. Özellikle dinleme becerilerinin aktif kullanımını gerektiren bu gibi etkinliklerde çocuk ile göz teması sağlanmasına dikkat edilmeli, hikâye anlatımındaki sözel ifadeler jest, mimik ve günlük yaşamda herkesçe kullanılabilen doğal işaretlerle desteklenmelidir. Hikâye anlatımı uygun görseller kullanılarak, uygun bir ses tonunda yapılmalıdır. Görseller çocuğun alıcı dil becerilerine göre artırılmalı ve çeşitlendirilmelidir. Verilecek yönergelerin çocuk için anlaşılır olması adına gerektiğinde sadeleştirilmesi, tekrarlanması, jest-mimiklerle ve/veya görsellerle desteklenerek sunulması sağlanmalıdır. Örneğin köprünün renginin tahmin edilip boyanması aşamasında, sözel yönergeler ek olarak boyanmamış köprü görseli gösterilerek boyalar arasından seçim yapması istenebilir. İhtiyaç duyulduğunda çocuğa akranları ya da öğretmeni model olabilir. Değerlen-

dirmedeki soru ifadeleri de jest, mimik, doğal işaretler ve görseller (kırmızı ve mavi boyalı evleri olan iki şehir görseli, nehir görseli vb.) ile desteklenebilir. Çocuğun kendini ifade edebilmesi için fırsat tanınmalıdır. Oyun alanına geçildiğinde çocuğun öncelikle arkadaşlarını gözlemlemesi sağlanabilir. Etkinlikteki hikâye bölümü uygun görseller ile desteklenerek farklı günlerde çocuk ile yeniden paylaşılabilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından işitme cihazının kontrolleri etkinlik öncesinde yapılmış olmalıdır. Çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği, işitme düzeyinden en iyi derecede faydalanabileceği şekilde etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Özellikle dinleme etkinliği sırasında ve değerlendirme soruları cevaplandırılırken gürültü oluşmaması ve sırayla konuşulmasına özen gösterilmelidir. Öğretmen zaman zaman çocuğa "Dinle, arkadaşın ne söyledi?" diyerek dinleme ve kendini ifade etme becerilerini destekleyebilir. Gerekli görüldüğünde hikâyedeki ifadeler çocuğa tekrar edilmelidir. Hikâyenin görseller ile desteklenmesi sağlanmalıdır. Değerlendirmede yer alan soru ifadeleri çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek, farklılaştırılarak sunulabilir. Çocuğa söz hakkı verildiğinde yeteri kadar zaman tanınarak sözel iletişim için cesaretlendirilmelidir. Çocuğun söyleyebildiği kelime sayısına göre dil genişletme çalışması yapılabilir. İhtiyaç duyulduğunda işitme yetersizliği olan çocuklar için önerilen diğer uyarlamalardan faydalanılabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

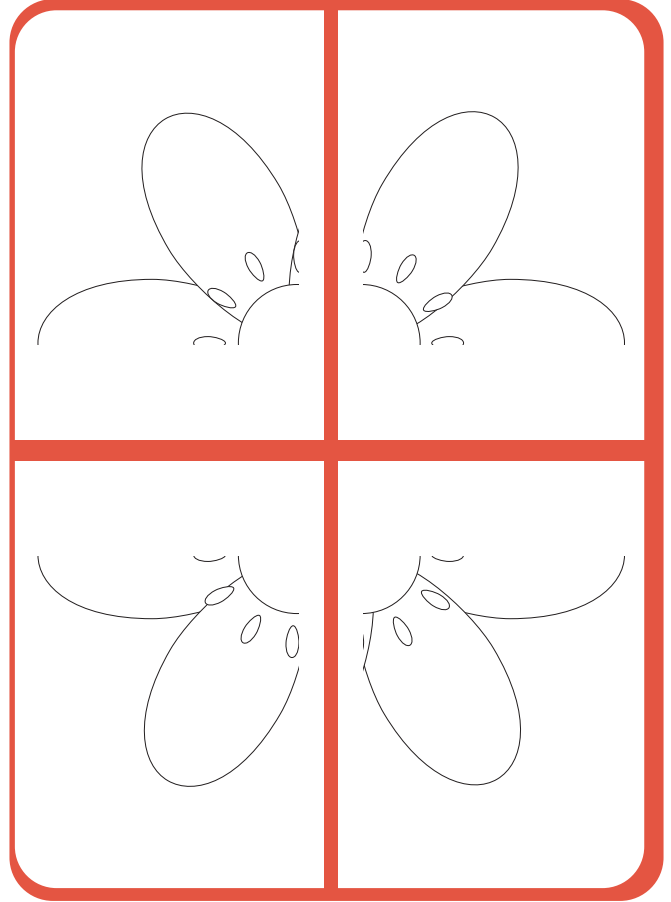
Çocuğa kendisini ifade edebilmesi için yeterli süre verilmeli; çocuğun iletişim becerileri, sözel ifadeleri ve buna dönük çabaları pekiştirilerek konuşma becerilerine ilişkin cesaretlendirilmelidir. Çocuk konuşması bitene kadar beklenmeli, sürece ilişkin merak ettiği şeyleri sorabilmesi için desteklenmelidir. Bunun için çocuk gözlemlenerek ipuçları sunulmalıdır. Etkinlik ve değerlendirme süreçlerinde ifade edici dil becerileri düzeyine göre kendini sözel olarak ifade etmesine fırsat tanınmalıdır. Çocuğun kullandığı kelime sayısı ve kurduğu cümleler dikkate alınarak ifadeleri genişletilmeye çalışılmalıdır. Örneğin çocuk çözüm üretme aşamasında fikrini söylerken "sıra" vb. tek sözcük kullanıyorsa "Evet, sırayla geçmeliyiz." şeklinde ifadesi genişletilebilir. Gerekirse bunlara ek olarak çocuğun sözel ifadelerinin yanında jest-mimiklerle, doğal işaretlerle ve yine ihtiyaç duyulduğunda görsellerden ya-

ETKİNLİK 25

Etkinliğin Adı	: Sorunsuz Çiçek
Etkinlik Çeşidi	: Drama-Küçük Grup Etkinliği
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 3	: Kendini yaratıcı yollarla ifade eder.
Göstergeleri	: Duygu, düşünce ve hayallerini özgün yollarla ifade eder. Özgün özellikler taşıyan ürünler oluşturur.
Kazanım 17	: Başkalarıyla sorunlarını çözer.
Göstergeleri	: Başkaları ile sorunlarını onlarla konuşarak çözer. Arkadaşlarıyla sorunlarını çözemediği zamanlarda yetişkinlerden yardım ister. Gerekli zamanlarda uzlaşmacı davranır.
Materyaller	: Beyaz fon kartonuna çizilmiş çiçek resmi, boya kalemleri.
Kavramlar/Sözcükler	: Sorun, çözüm.

Öğrenme Süreci**Isınma/Hazırlık**

- Öğretmen tarafından çocuklara hareketli bir müzik açılır. Çocuklardan kısa bir süre tek başlarına dans etmeleri istenir. Daha sonra çocuklardan üçerli gruplara ayrılıp ve ellerini hiç bırakmadan dans etmeleri istenir. Bir süre dans ettikten sonra müzik kapatılır ve çocukların tek kişi ve üç kişi dans etmek hakkındaki düşünceleri alınarak ara bir değerlendirme yapılır.

Canlandırma

- Danstan sonra çocukların gruplarını bozmadan masalara geçmeleri istenir. Önceden hazırlanan çiçek resmi çocuklara gösterilir. Çiçek resmi, grup sayısı kadar olacak şekilde düzgün parçalara ayrılır. Öğretmen grupların yanına gider. Her gruba boyanması için çiçeğin bir parçasını verir ve farklı açılardan sorun yaratacak durumlar oluşturur (Bazı gruplara sadece bir tane boya, bazılarına iki tane boya, bazı masalara iki tane sandalye vermek vb.).

- Öğretmen tarafından çocuklara, çiçeğin boyanıp tekrar yapboz gibi bir araya getirileceği söylenir. Çiçeği boyarken herkesin görev alması gerektiği ve karşılaşılan sorunların konuşularak çözülmesinin önemi belirtilir. Konuşularak çözülemeyen durumlarda öğretmenden yardım istenmesi söylenir.
- Çocuklar boyaları ve sandalyeleri paylaşma, ilk kimin boyayacağı gibi problem durumlarını kendileri çözmeye çalışır. Öğretmen çok ihtiyaç duyulmadığı sürece gruplara müdahale etmez. Grupların arasında dolaşarak herkesin aktif katılımı için ara ara hatırlatmalar yapar.
- Çalışmanın sonuna doğru öğretmen "Ben şimdi el çırpıp bir masanın yanında duracağım. Masasında durduğum çocuklar canlandırma yaparak sorunlarını nasıl çözerlerse, o şekle girip bir fotoğraf karesi gibi donacaklar. Daha sonra da yaşadıkları sorunu ve çözüm yollarını bize anlatacaklar. Diğer masalar da o masayı izleyecekler." der.

Değerlendirme

- Tüm masalar gezilir ve çocukların kendilerini ifade etmelerine fırsat verilir. Tüm gruplar çalışmalarını bitirince çiçeğin parçaları birleştirilir. Çocuklara "Bu çiçeğin adı ne olabilir?" denir ve alınan cevaplar tahtaya yazılır. Oylama yapılarak çiçeğin adına karar verilir ve bu ad kartona yazılır. Çiçek sergilenmek üzere sınıfın bir köşesine asılır.

Değerlendirme

- Bugün etkinlikler boyunca çözemediğiniz sorun oldu mu? Bunlar nelerdir?
- Grubunuzda kararları kimler verdi?
- Fotoğraf karesini canlandırırken neler hissettiniz?

- Arkadaşlarınızla oyunlar oynarken sorun yaşıyor musunuz? Bunları nasıl çözüyorsunuz?
- Sorunlarınızı çözemediğinizde neler yapıyorsunuz?

Aile Katılımı

- Öğretmen, ailelerden çocuklarıyla gün içinde yaşadıkları sorunları ve anlaşmazlıkları not etmelerini ister. Gün sonunda çocuklarıyla birlikte yaşanan bu anlaşmazlıklara nasıl çözüm buldukları üzerine konuşmaları ve alternatif çözümler üretmeleri istenir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI**1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin**

Yönergelerin ve soru ifadelerinin sunumunda gerekirse sadeleştirme yapılabilir ve ifadeler tekrarlanabilir. Çocuğun sevdiği bir müzik ile etkinliğin dans kısmı gerçekleştirilebilir. Grup etkinliğinde fikrini söyleyebilmesi için çocuğa yeteri kadar fırsat ve zaman tanınmalıdır. Gerektiğinde çocuğa ipuçları verilmelidir. Fotoğraf canlandırma aşamasında, çocuğun diğer grupları model alması sağlanabilir. İhtiyaç duyulduğunda öğretmen yönlendirici ipucu verebilir (Boyayı olmayan çocuğa arkadaşlarından istemesi için "Boyama yapacağız ama masada boya yok. Şimdi ne yapman gerekiyor?" diye sorulması ve canlandırma aşamasında "Arkadaşlarını izle, ne yapıyorlar? Boyayı alırken ne yapmıştın? Şimdi o hareketi yaparak don." denmesi vb.). Boyama sırasında çocuğa ihtiyacı olan yardım (sözel ipucu, fiziksel yardım vb.) sunulmalıdır. Çocuğun istendik davranışları (grupta aktif rol alma, sorunların çözümüne katkı sunma vb.) pekiştirilmelidir. Değerlendirme aşamasında soruların anlaşılır olması ve çocuğun cevap vermesinin desteklenmesi için görsellerden yararlanılabilir. Örneğin çocuğa üç kişi dans etmekle ilgili duygular sorulurken duygu kartlarından yararlanılabilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuk ile göz kontağı kurulmasına, yönergelerin sade, açık ve anlaşılır olmasına dikkat edilmelidir. Müziğin türü ve ses seviyesi çocuğun hassasiyetlerine göre

belirlenmelidir. Müzik rahatsız edici olmamalı ve etkinliğin diğer aşamasına geçişi zorlaştırmamalıdır. Çocuğun sorun durumlarını fark etmesi ve çözebilmesi için gerekirse ipuçları sunulmalıdır. Ek sorular sorularak çocuğa destek olunabilir (Masada ne eksik? demek gibi.). Çocuğun sorunları çözerken arkadaşlarıyla iletişim kurması desteklenmelidir. Çocuk "Boyamız yok. Haydi arkadaşımızdan gidip isteyelim." vb. ifadelerle akran etkileşimi için yönlendirilmelidir. Fotoğraf gibi donma aşamasında, çocuğun akran modeli alması sağlanabilir. Çocuğun uygun davranışları belli aralıklarla pekiştirilmelidir. Gerekirse zihinsel yetersizliği olan çocuklar için önerilen uyarlamalardan faydalanılabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik sıralı aktivitelerden oluştuğu için çocuğun her aşamada öğretmenini rahatlıkla duyabileceği bir yerde olmasına dikkat edilmelidir. Tek başına ve grupta dans ederken ihtiyaç duyduğunda çocuğa yardım sunulabilir. Boyanacak resim ip vb. ile kabartılarak hazırlanabilir. Masalardaki farklı durumlar (boyanın eksik olması, sandalye sayılarındaki farklılık vb.) çocuğa detaylı olarak betimlenmelidir. Grubuna sıra geldiğinde çocuğun fotoğrafa dahil olması için ipucu sunulabilir. Diğer gruplar yaptıkları canlandırma, çocuğa sözlü olarak betimlenmelidir. Parçalardan oluşturulan çiçek çocuğa incelenmeli, renk vb. özellikleri de sözlü betimlenmelidir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Çocuğun öğretmenin yüzünü ve beden hare-

ketlerini rahat görebileceği ve görme düzeyinden en yüksek seviyede yararlanabileceği bir yere oturması sağlanmalıdır. Sınıf ortamının aydınlığı az gören çocuk dikkate alınarak kontrol edilmelidir. Öğrencinin loş ortamlarda görmesini işlevsel kullanmadığı veya çok aydınlık ve parlak ışıktan rahatsız olabileceği gibi bireysel farklılıklara göre düzenlemeler yapılabilir. Etkinliğin donarak fotoğraf olma aşamasında, çocuğun diğer gruptaki arkadaşlarının hareketlerini görebilmesi için masaları uygun bir mesafeden izlemesi sağlanmalıdır. Diğer masalar çocuğun görme alanında olmalıdır. Bunun için çocuğun daha yakın bir mesafede durmasına, masalara görebildiği farklı açılardan bakabilmesine fırsat tanınmalıdır. Boyanacak çiçek resminin net, çizgileri kalın çizilmiş ve yeterince büyük olmasına dikkat edilmelidir. Gerektiğinde görme yetersizliği olan çocuklar için önerilen uyarlamalardan yararlanılabilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde işitme cihazının kontrolleri öğretmen tarafından yapılmalıdır. Öğrencinin var olan işitme düzeyinden ve cihazından en iyi derecede faydalanabileceği şekilde etkinlikte yer alması sağlanmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine dikkat edilmelidir. Gruplar sırayla kendini ifade ederken, çocuğun onları yakından dinlemesine olanak sağlanabilir. Çeşitli aşamalardan oluşan bu gibi etkinliklerde çocuğun sürece katılımı için yapılan açıklamaları ve verilen yönergeleri doğru anladığından emin olunmalıdır. Bu sebeple yönergeler ve soru ifadeleri sunulurken, sözel ifadeler jest-mimik hareketleriyle, herkesçe bilinen ve kullanılan doğal işaretlerle ve görsellerle desteklenebilir. Dans aşamasında gerekirse müziğin başladığını ve bittiğini gösteren bir işaret çocuğa verilebilir. Çocuğun kendini ifade edebilmesi söz konusu olduğunda ise ifade edici dil becerilerine göre çocuğa yeterli zaman verilerek, ihtiyaç duyduğunda ipuçları sunulurken konuşmaya yönelik desteklenmelidir. Fotoğraf oluşturma aşamasının daha iyi anlaşılabilmesi için çocuğun kendi grubu öncesinde diğer grupları izlemesi sağlanabilir. Değerlendirme aşamasında soruların anlaşılır olması için görsellerden yararlanılabilir. Örneğin, çocuğa dans etmekle ilgili duyguları sorulurken duygu kartlarından yararlanılabilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Çocuğun işitme cihazından en iyi şekilde faydalanması için etkinlik öncesinde gerekli kontrol (pil ve ses seviyesi vb.) öğretmen tarafından yapılmalıdır. Etkin-

likte çocuğun öğretmeni ve arkadaşları ile olan mesafesine, konuşan kişinin yüzünü görüyor olmasına ve işitme becerilerinden en yüksek düzeyde yararlanabileceği bir yere oturmasına dikkat edilmelidir. Çocuğa yönergeleri sunarken ve çocuk konuşurken sınıfın sessiz olması sağlanmalı, gürültü seslerinin oluşmamasına dikkat edilmelidir. Soru ifadeleri gerek görüldüğünde sadeleştirilebilir ve yinelenmelidir. Yönerge ve soru ifadeleri sunulurken çocuk ile göz teması kurulmasına dikkat edilmelidir. Çocuk kendi fikrini ifade ederken yeteri kadar fırsat ve zaman tanınarak sözel iletişim için cesaretlendirilmelidir. Gerek duyulduğunda işitme yetersizliği olan çocuklar için yapılan diğer uyarlamalardan da faydalanılabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğa kendini ifade edebilmesi için fırsat ve yeterli zaman verilmelidir. Çocuk ifade edici dil becerileri düzeyine göre tepki vermesi için desteklenmelidir. Çocuğun ifadeleri kabul edilip pekiştirilerek ifadenin tam hâli öğretmen tarafından model olunmalıdır. Değerlendirme aşamasında çocuğun ifade edici dil becerileri düzeyine göre kendini sesler/hecelerle, tek, iki ya da daha çok kelimelik cümlelerle ifade etmesine fırsat tanınmalıdır. Bunların yanı sıra çocuğun mimikler ve beden hareketleriyle (arkadaşını işaret etme, eksik olan malzemeyi belirtmek için elleri açıp "yok" işareti yapma vb.) kendini ifade etmesine olanak verilmelidir. Değerlendirme aşamasında soruların anlaşılır olması ve çocuğun cevap vermesinin desteklenmesi için görsellerden yararlanılabilir. Örneğin çocuğa üç kişi dans etmekle ilgili duyguları sorulurken duygu kartlarından yararlanılabilir. Çocuk konuşması bitene kadar beklenmelidir. Çocuğun kendini ifade etme ve iletişim çabaları pekiştirilerek, konuşma becerilerine ilişkin cesaretlendirilmelidir. Çocuğun söyleyebildiği kelime sayısına göre dil genişletme çalışması yapılmalıdır. Örneğin çocuk "Bir boya." diyorsa, öğretmen "Evet, masada bir boya var." diyebilir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik sırasında ifadeler gerektiğinde sadeleştirilerek sunulmalı ve yinelenmelidir. Etkinlikte çocuğun ihtiyaç duyduğu aşamalarda, yapması gerekenlere ilişkin hatırlatmalarda ve ipuçlarıyla yönlendirmelerde bulunabilir. Dans aşamasında çocuğun dikkatini çekecek ya da sevdiği bir müzik tercih edilebilir. Çocuğun odaklanmakta güçlük çekmesi durumunda etkinliğin süresi daha kısa tutulabilir. Çocuğun uygun davranış-

ları (grupla çalışma, görev alma vb.) pekiştirilmelidir. Çocuğa etkinlik dışındaki küçük görevler (grubuna sandalyeyi getirme, grupça yapılan çiçek parçasını öğretmene getirme vb.) verilerek etkinlikte aktif rol alması sağlanabilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun diğer gruplardan isteyeceği malzeme, bedensel yetersizlikten etkilenme durumuna göre se-

çilmelidir (Sandalyeyi getirmekte zorluk yaşayabilecek olan bir çocuktan boyayı getirmesini istemek gibi.) Çocuk destek aletler (yürüteç, tekerlekli sandalye vb.) kullanıyorsa, öğretmen çocuğun sürece bu aletleri kullanarak katılması için yeteri kadar zaman ve fırsat tanımalıdır. İhtiyaç duyulduğunda boyama aşamasında daha kalın kalem ve kalem tutma aparatı kullanılabilir. Gereken yerlerde (dans etme, boyama gibi) çocuğa fiziksel yardım sunulmalıdır.

ÖĞRETMEN NOTLARI

[illegible]

ÖĞRETMEN NOTLARI

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins or other markings on the paper.